UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Uigesimaquarta c[aus]a h[abet] q[uesti]ones iij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

li:m. Scdm canones eſt ſciendum q̄ iuxta legis tenorē incendiarij ſpontanei varie plectunt. vel enim nouiſſimo infortunio notantur, vel deportantur, vel alio modo forte puniuntur. Uel dic q̄ princeps non punit incēdiarios ſm legis rigorem occidēdo, ſed deportando, vel alia clementiori pena plectendo. ideo archiepi et epi cōſulunt. ſz.l.cor.de ſica.punit capite ſi nobilis eſt.ff.ad.l.cor. de ſica.ſi qs dolo. ignobilis ſupponit beſtijs, bonis proſcriptis. ff. de incen.l. vlti.et hoc quando dolo fecit incendiū. alias ſufficit damna reſtituere: vt.ff. eo.ti.qui edes.

Q Uicūq̄ percutit. ¶ Caſus. Queſituz fuit ab Augu. vtrū iudicetur homicida qui criminoſos interficit vł debilitat Et reſpondet: ſi iudex eſt poteſtatem

vij. ps de hoc habens, miniſter dei eſt. ſi ꝟo poteſtatē nō hz de hoc, velut homicida reputatur.

a ¶ In eo q̄ mali ſunt.ꝫ.e.qō.v. qui malos.ꝫ.e.qōe.iiij. duo iſta.

b ¶ Cauſam.ꝫ.e. q.iiij.ea vindicta.

c ¶ Sacrilegum. Ergo ſacrilegi ſm canones ⁊ fures capite puniuntur: vt ꝫ.e. queſtio.v.homicidas.

d ¶ Uelut homicida.vt ex̄ d homi. ſi aliquis.C.quando licet vnicuiq̄.l.j.Jo.de fan.

Item Auguſt.in libro de ciuitate dei.

¶ Homicida eſt qui publicā functionē non habens aliquē occidit vel debilitat.

Q Uicunq̄ ꝑcutit malos in eo [a] q̄ mali ſunt, ⁊ hz cauſam [b] interfectionis, miniſter dei eſt. q̇ vero ſine aliqua publica adminiſtratiōe maleficum, furē, ſacrilegū [c], ⁊ adulterū, ꝑiurū, vel quēlibet criminoſum interfecerit aut trucidauerit, vel mēbris debilitauerit, velut homicida [d] iudicabitur, ⁊ tanto acri⁹ quāto nō ſibi a deo ꝯceſſaz poteſtatē abuſiue vſurpare nō timuit. De his autē q̇ ſimul hominē vulnerāt, querit ſi ille mortu⁹ fuerit, q̇s eoꝝ homicidij reatū incurrat? De his ita ſtatutū eſt in cōcilio apd vermerias.

¶ Si plures ꝯtra vnū rixent, qua pena quiſq̄ eoꝝ feriat.

S J q̄tuor hoīes aut quiq̄, ſeu etiā plures ꝯtra hoīem vnū rixati fuerint, ⁊ ab his vulnerat⁹ mortu⁹ fuerit: q̇cūq̄ eoꝝ [e] plagā ei īpoſuit ſm ſtatuta canonū vt homicida iudicet; reliq̇ autē q̇ eū impugnabāt [f] volētes [g] eū interficere, ſimilr [h] peniteāt. q̇ nec eū impugnabant, nec vulnerabāt, nec auxilio cooꝑatores fuerūt, ſed tm̄ affuerūt, extra noxā [i] ſint.

¶ Cauſa.xxiiij.

Q Uidā epſ in hereſim lapſ⁹ [k] aliquos de ſacerdotibus ſuis officio priuauit, ⁊ ſentētia excōicatiōis notauit. poſt mortē accuſat⁹ de hereſi dānat, ⁊ ſequaces ei⁹ cū oī familia ſua. Hic primū querit an lapſus in hereſim poſſit aliquos officio priuare, vel ſentētia nodare? Scdo, an poſt mortē aliquis poſſit excōicari? Tertio, an ꝑ peccato alicui⁹ tota familia ſit excōmunicanda?

¶ Queſtio.j.

Q Uod autem [l] ab heretico aliqs deponi aut excōicari non poſſit, facile probat. Qis em̄ heretic⁹ aut iam dānatā here-

f ¶ Impugnabāt Nec tn̄ ꝑcuſſerūt.

g ¶ Uolentes. nā homicide tales ſūt de pe.diſt.j. periculoſe. Item pone q̄ me rixāte cum aliquo, frater me⁹ eū interfecit cōtra voluntatē meā an imputabit mihi? non, ar.j.q.iiij.q: preſulat⁹.ex̄ de cle. percuſ.p̄ſentiū.

h ¶ Similiter.ar. de pe.diſt.j.ſi cui.

i ¶ Extra noxā. ſi ei ſubuenire nō poterant.ꝫ.e.q.iij.ca. vlti.Jo.

Q Uidam epſ. ¶ Caſ⁹. Supra in.xxiij. cauſa tractatū eſt de hereticis. Sed q: hereticorum quidam ſunt manifeſti, quidam vero occulti: ⁊ quandoq̄ excommunicat eccleſia hereticos, quandoq̄ catholicos: iō Gratian⁹ ſubnectit hāc cauſā.xxiiij. in qua tractat de omnib⁹ iſtis: que vt compe tentius oſtendat, thema proponit: de quo tres elicit queſtiones.

k ¶ Quidam epſ in hereſim lapſus ꝫ.xxiij. cā tractatū eſt de hereticis: ſed qm̄ hereticorū quidā ſunt manifeſti. quidam occulti: et eccleſia excōicat qn̄q̄ hereticos, qn̄q̄ catholicos: ideo de huiuſmodi ſubdit tractatum.

Q Uod aūt. ¶ In hac.q. magiſter intēdit ꝓbare per ꝯ.xlij.c. q̄ heretic⁹ vel ſchiſmaticus vel excōicat⁹ aliū dānare nō poteſt, ſi tn̄ ſibi ꝓbare poſſit. Jo.de fan.

¶ Caſus. Hic ꝓponit.j.q. qua querit an heretic⁹ poſſit aliū deponere, ſuſpendere vel excōicare? Sed ſm Grat. diſtinguit ſi incidit in dānatā hereſim, nullum damnare vel excōicare pōt: vt.j.e. audiuim⁹. Si vero nouā confingit hereſim: anteq̄ de ea damnet ſuſpēdere vł excōicare pōt: vt.j.e.§.ſi autē.in prin. ⁊ ar.j.e.achati⁹. q: adhuc tolerat ab eccł'ia. Tu aūt dicas indiſticte: q: ſiue veterē ſiue nouā ſeqt, excōicat⁹ ē: vt in ꝯci.latera.excōicam⁹. ⁊ iō aliū excōicare nō pōt. Et ꝓcedit hoc ordine Grat. Primo ꝓbat q̄ heretic⁹ nullū valeat cōdemnare: vſq̄ ad §. his authoritatibus. innuendo diſtinctionē ſuam. Deinde ꝓbat contra. tandem dat ſolutionem.

l ¶ Quod autem. In hac queſtione dicunt quidam

¶ De his. ¶ Hec eſt.vij.pars ſm Jo.de fan.

¶ Caſus. Quia ſupra facta fuit mentio de homicidio: ideo nunc querit Gratia. ſi plures ſimul vulnerant aliquem ⁊ poſtea moriatur, quis eorū reatum homicidij incurrat? Cui queſtioni ſequens ca. reſpondet.

S J quatuor. ¶ Caſus. Quatuor vel plures quendā vulnerauerunt, ⁊ mortuus eſt: quare queſitū fuit in concilio quis eorum reatum homicidij incurrat? Et reſpondetur q̄ quicunq̄ ei plagam impoſuerit, vt homicida iudicetur: reliqui vero qui eum interficere volebāt, ſimiliter peniteant. qui vero nec conſilium nec auxilium dedit, non eſt in culpa.

e ¶ Quicunq̄ eorū. Hoc eſt propter incertitudinem q: neſcitur cuius ictu perijt. ſic.ff.de eiec.et effu.l.ij.§.vlti. ⁊ l.ſeq.et.ff.ad.l.aquil.ita vulnerat⁹.in fin. Sed pone certum eſſe q̄ de vulnere meo non eſt mortuus: nunquid cenſebor homicida? ſm leges certum eſt q̄ non: argu.ff. ad.l.aquil.huic ſcripture. nam vulnus vniuſcuiuſq̄ contemplandū eſt.ff.ad.l.cor.de ſic.l.vlti. idem videtur ſm canones.argu. extra de cle.percuſ.c.ij. Contrarium tamen credo, argu.l.diſt.ſi quis poſt. ſufficit em̄ q̄ ſumpſit arma, licet non occiderit ipſe, ſed alius: vt extra de cle.percuſ.c.preſentium.et.c.continentia.

Homicida eſt etiam q̇ non occidit.

Idem credo Laur. arg. huius ca. ſi quis poſt. Sz.xxiij.q.v. ubi de cetero lex ſacra dicit. rit. et q̇s non extra de homi. ſi aliqs vbi de hoc.

Heretici ſunt duplices.

Excōicare nō pōt hereticus hereticum.

ꝙ ſi hereticus excōicat aliū hereticū, valet.j.e.quiſquis. ſed qualiter intelligaṫ illud ca.dicit.§.q̄ ſequiṫ illud ca. Alij cum Gratiano diſtinguunt an veterē hereſim iam dānatā ſequaṫ:ꝛ tunc nō valet.an nouā cōfingat:ꝛ tunc pōt:ar.j.e.achatius.ꝛ.j.e.§.ſinautē.in prin.qꝛ adhuc toleratur ab eccl'ia. obuiat regula illa qꝛ par parē ſoluere vel ligare non pōt ex̄ de elec.innotuit.qꝛ ſi papa hereticus eſt.in eo ꝙ hereticus eſt,eſt minoꝛ quolibet catholico.xij.q.j.ſcim⁹. quia lex factū notat etiā ſine ſnia.ff.de ri.nup.l.palā.§.vl.Et eſt hic ar.ad queſtionē de feudo puta iurauit eps ꝙ nō infeudaret de nouo. videṫ ꝙ poſſit dare vetus.qđ cōcedo in dubio cum non cōſtat quid intellexit cū iurauit. ex̄ de feu.c.ij.

Sȝ tu dic indiſtincte ꝙ ſiue veterem ſiue nouā ſequaṫ, excōicat⁹ eſt, lȝ ſit occult⁹:ꝛ ideo aliū excōicare non pōt. ex̄ de here.ad abolendam. ꝛ.c.excōicamus.alia tñ que agit,tenēt dū toleraṫ:† arg.ȝ.iij.qō ne.vij.§.tria. Sed et ſnia excōicationis quā tulit,tolerāda eſt dū ipe eſt occult⁹,licet ſit nulla,argu.predi.§.j. ex̄ de iure pa.conſultationibus.

† Idez ſent Jnnoc. ex̄ de elec. nihil.

a ¶ Qui ꝟo. Hec diſtinctio hodie locū nō hȝ,qꝛ ois hereſis eſt dānata, ꝛ ois heretic⁹ eſt excōicatus, q̄ntocūqȝ ſit occultus:ꝛ ideo nō pōt alios excōicare. vnde ſi ſcirez prelatū meum eſſe hereticū qꝛ nouam fingit:nec tñ predicaret: ſi me excōicaret, celebrarē in occulto, ſed non in apto:qꝛ cū non poſſem ꝓbare eū eſſe hereticū,ſic me nō excōicatū deponeret. Sȝ q̄d de alia ſnia:idē: q̄a nulla eſt ſnia quaȝ tulit: ſed tñ tolerabitur poſtea:argu.iij.q.vij.§.tria eadē dic et de ſchiſmatico: marie cuȝ ſchiſma non poſſit eſſe ſine hereſi, ‡ niſi forte in ſummo pontifice: vt ſi duo crearentur, ꝛ vterqȝ crederet eccleſiam apud ſe eſſe. vij.q.j.factus. ‡

hereticus ois ē excōicatus.

‡ Iſtā glo. dt eſſe ſingu. ab. j. c. qꝛ diligentia, de elec. ad hoc ꝙ incidens in ſchiſma ſi credit papatū eē apd illuȝ cui adheret:non eſt hereticus.

‡ Uide q̄s leg. et no. j. c. q. dicimus. in pñ.

qui vero [a] hereſim iā dānataȝ ſequiṫ:ei⁹ dānationis ſe participē facit. Uñ cū achati⁹ abſqȝ ſynodali authoritate ab apoſtolico ſe dānatū q̄rereṫ,cōtra eū gelaſius ſcribit dicens.

¶ Qui in iam damnatā hereſim labitur,eius damnationis ſe participem facit.

A Chatius nō eſt factus inuentoꝛ noui erroꝛis ſed veteris imitatoꝛ,atqȝ ideo non erat neceſſarium [b] vt aduerſus eum noua ſentētia prodiret,ſed antiqua tantummodo reuocareṫ. fact⁹ ſum itaqȝ executoꝛ veteris cōſtituti non promulgatoꝛ noui. quicunqȝ enim in hereſim [c] ſemel damnatā labitur, eius dānatione ſeipſum inuoluit. Idem.

¶ Non eſt retractādū quod ſemel ſynodus ſtatuit contra vnanquāqȝ hereſim.

M Aioꝛes noſtri diuia inſpiratiōe cernētes neceſſario precauerūt vt qđ contra vnanquāqȝ hereſim coacta [d] ſemel ſynod⁹ ꝓ fidei communione ꝛ veritate catholica atqȝ apl'ica ꝓmulgaſſet,nō ſinerent [e] nouis [f] poſt hec retractationib⁹ mutilari:ne prauis occaſio prebereṫ q̄ medicinaliter fuerāt ſtatuta,pulſādi:ſed authoꝛe [g] cuiuſlibet inſanie ac pariter erroꝛe damnato,ſufficere iudicauerunt vt quiſquis aliquando huius erroꝛis cōicatoꝛ exiſteret, principali ſententia dānationis ei⁹ eſſet obſtrictus. Sic ſabelliū damnauit ſynodus: nec fuit neceſſe vt eius ſectatoꝛes poſtea damnarentur:ſed pro tenoꝛe cōſtitutionis antique qui vel prauitatis [h] illius vl' communionis [i] extiterint participes, vniuerſalis eccleſia duxit eſſe refutādos. Sic arriū,ſic et eunomiū macedoniū,neſtoꝛiū ſynodus ſemel geſta cōdemnans,vlterius ad noua cōcilia venire nō ſinit [k]. Item Felix papa.

¶ Non vltra in eum procedere opoꝛtet qui i hereſim damnatam recidit.

A Chatius [l] non fuit noui vel propꝛij inuentoꝛ erroꝛis,vt in eum noua ſcita [m] prodirent, ſed alieno facinoꝛi ſuā cōmunionē miſcuit. itaqȝ neceſſe eſt vt in illaȝ recideret iuſta lance [n] ſentētiā,quā cum ſuis ſucceſſoꝛibus per cōtinuētiā ſynodalem ſuſceperat authoꝛ erroꝛis. Si ergo epiſcopus ille in hereſim iam dānatam lapſus eſt, antiqua excōmunicatione damnatus alios dānare non poterat. Excōicatus eñ alios excōicare nō valet. Unde Alexand.ij.ſcribit

M Aioꝛes nr̄i. ¶ Caſ⁹. Sancti patres ſtatuerunt vt ex quo authoꝛ hereſis in ſynodo ſemel cōdemnareṫ,nō eſſet op⁹ ſynodū iterū ꝯgregari ad cōdēnationem eoꝝ qui eū ſequūtur:cū in hereſim ſemel dānataȝ inciderint:ſed oēs principali ſnia cuȝ ſuo authoꝛe teneātur:nec dȝ talis ſētētia ſemel lata iterū retractari.ꝛ hoc probat quinqȝ exē plis ſcȝ ſabellij,arrij,eunomij, macedonij,ꝛ neſtoꝛij.

d ¶ Coacta.i.coadunata, iuxta illud. Tityre coge pec⁹. ꝛ alibi:Cogite oues pueri ꝛc̄. ꝛ lex dicit fruct⁹ coactos.ff.ſolu.mat. diuoꝛtio. ver. coactis vindemijs.

e ¶ Non ſinerēt. ȝ.vj.q.iiij.qđ bñ.ꝛ xxv.q.ij.cū pie. C. de ſum tri.nemo.

f ¶ Nouis.ȝ.xj. q.iij.quis neſciat.

g ¶ Sed authoꝛe. Sufficit eñ dānare authoꝛē.nam damnato arnoldo oēs arnoldiſte dānati ſunt.extra de here.ad abolendam.

A Chatius. ¶ Caſus. Gelaſi⁹ ſynodo nō cōgregata achatiū ꝓpter hereſim cōdēnauit.de quo cū achatius conquerereṫ, ſcripſit gelaſius ꝙ nō fuit op⁹ ꝓpter hoc ſynodū cōgregare, vt noua ꝯtra eum ſnia prodiret: ſed vetus tantū confirmaretur,qꝛ in hereſim iam damnatam lapſus erat. Dicit ergo,factus ſum ſtatuti ſtateris executoꝛ,et non noui promulgatoꝛ.

b ¶ Neceſſarium.poſſet tamen ferri:argu.extra de poſtu.ad hoc.in parte deciſa.

c ¶ In hereſim.hic eſt caſus in quo papa papā pōt ligare: in quo papa in canonē late ſentētie īcidit. nec huic

Papa papam ligare pōt.

h ¶ Uel prauitatis.poſt moꝛtem.

i ¶ Uel communionis.in vita.

k ¶ Non ſinit. vt temere de fide diſputēt. nā ſi coꝛrecti redire vellent,admitterenṫ. † ȝ.pxi.q.vj.c.j. Sed q̄ ita incidūt in hereſim iam dānatā,a quo abſoluanṫ:ab epo vel ſuo ſuperioꝛe.arg.ȝ.pxi.q.iiij.ipſa pietas. Jo.

† Nam reconciliatiōis cā impetrande admitterenṫ. ȝ.ij.qō.vij. ꝯuenientib⁹.

l A Chatius.ȝ.xix.diſt.anaſtaſius.

m ¶ Scita.i.ſtatuta.vnde dicit.c.ſcitis obtemperat.iij.q.vij.iudicet.

n ¶ Lāce.i.rōne.al's idem appellat ſtaterā.xlv.diſ.ois

¶ Si ergo. ¶ Caſus. Nunc Grat.concludit ex ſupradictis dicens ꝙ iſte eps de quo.ȝ.in principio thematis

dictum eſt, cum in hereſim iam damnatam lapſus eſſet alios excommunicare non potuit. excōmunicatus enim, alios excommunicare non poteſt.

Audiuimus. ¶ Caſus. Archiepo Rauennas hereticus et excōicatus, Ualerianum epm excōicauit, quod cū Alexāder ſcōs audiſſet, ſcripſit valeriano epiſcopo vt de illa ſententia nō curaret, abſoluendo de facto abſoluendos, id ē abſolutos: vel abſoluēdos, id eſt non ligatos.

a ¶ Qr excōicatus. Et ita excōicatus nō pōt excōicare: ſed ſuſpēſus excōicatur. xj. qōe. iij. §. euidēter. Nunquid ergo excōicare pōt? dico ſferre an ſit ſuſpēſus ab officio vel iuriſdictione. nam ſi ab officio tantū, ea non poterit que officij ſui ſunt, puta celebrare et ſilia: ſz ea poterit que iuriſdictionis ſunt: vt dare prebendā, et excōicare: qr hoc iuriſdictionis eſt. extra de elec. trāſmiſſam. et de cle. excō. miniſt. ſi celebrat. Ecōtra eſſet ſi ſuſpenderet a iuriſdictione, ⁊ nō ab officio: qa poſſet ea q̄ eſſent officij: nō autem que ſunt iuriſdictionis. Si autē ab vtroqꝫ, tūc neutrum. extra de conceſ. preben. quia.

b ¶ Non potuit. Non eſt contra. ſ. xj. qōe. iij. plerūqꝫ. nam ibi de alio malo, nō heretico, vel ibi de occulto. ſ. xj. qōe. iij. excellentiſſimus. ſ. xj. qōe. iij. ſi quis confugerit. ſ. xvj. diſtin. concubine. ⁊. ſ. xxiij. diſtin. quorūdā. ſ. xj. q. iij. ſi eps. ſ. xj. q. iij. contra. ij. q. vj. §. item ſi plures.

c ¶ Abſoluendo. i. abſolutos eſſe oſtēdendo. i. nō ligatos. ſiſis expoſitio eſt. C. de leg. he. l. ij. ſic. xj. qō. iij. excellentiſſimus. xv. q. vj. authoritatē: vel dic abſoluēdo. ſ. de facto. ſic. ſ. j. q. j. ſi qs cōfugerit. xvij. diſ. cōſilia. xxiij. diſt. quorundam. ⁊ ex̄ de appel. ad preſentiā. ij. q. j. primates. Sed contra. ij. q. vj. §. item ſi plures.

¶ Sinautē ¶ Caſus. Hactenꝰ oñdit Gra. de eo q̄ incidit in veterē hereſim. Nunc vero dicit de eo q̄ nouā cōfingit qui ab eo tpe quo talia predicare cepit: ſi ꝓpter hoc fuerit excōicatus, ptātem ligandi vel abſoluendi nō habet. que poteſtas veris ⁊ nō falſis ſacerdotibꝰ a deo tributa fuit. Qđ tribꝰ rōnibus probat. Prima eſt qr ipſi heretici ſpiritū ſanctū non habent: quod quatuor authorita. ꝓbat. Scđa rō eſt, qa ipſi ſunt extra eccleſiā: ⁊ ideo aliquem cōdemnare non debēt vel non valent. qđ quinqꝫ authoritatibꝰ probat. Tertia ratio eſt: quia ille qui benedicit et maledicit, maior eſt eo cui benedicit vel maledicitur, et ideo hereticus in catholicum tanqꝫ in ſuperiorē ſniam dictare nō poteſt. in hereticū ꝟo tanqꝫ inequalē ſniam ferre non pōt. Prima ratio incipit ibi: Ligandi nāqꝫ. Scđa ibi: Cuz ergo pctā dimittere. Tertia ibi: Uel potius.

Actu. ij. a.

f. Cor. xij. a.

Joan. xv. c.

† abſoluēdos

Suſpēſus qđ interim exercere pote rit.

Joan. xx. f.

Ualeriano epo ⁊ martyri.

¶ Excōicatus alium excommunicare non poteſt.

Audiuimꝰ qꝫ hereticus Rauēnas dictꝰ archiepſ niſus ſit te excōicare. verū quia excōicatus[a], te excōicare nō potuit[b]: aplica authoritate te tuoſqꝫ abſoluendo[c] † mandamus exinde nunqꝫ curare. Si autem de corde ſuo nouā hereſim[d] confinxerit: ex quo talia predicare cepit, neminem dānare potuit: qr nec pōt deijcere queqꝫ iā proſtratus[e]. ligandi nāqꝫ vel ſoluendi poteſtas veris[f] non falſis[g] ſacerdotibus a dño tradita eſt. Aplſs enim dicturus. Quorum remiſeritis pctā ⁊c. premiſit: Accipite ſpiritum ſanctuz. vt euidenter cunctis oſtenderet eum qui ſpiritū ſanctū nō habet, peccata non poſſe tenere vel remittere. Porro ſpiritum ſanctum nemo niſi intra eccleſiam accipit: qr ⁊ ipſam vnitatem per gratiam facit. Unde nō niſi cōgregatis in vnum dictū eſt: Accipite ſpm̄ ſanctū. nec niſi ſuper congregatos in vnum die pētecoſtes deſcendit ſpiritus ſctūs. Sicut autē extra eccleſiam nō accipit: ita extra eam nihil operat. Cū ergo (ſicut aplſ ait) ſpiritus ſanctus poſtulet[h], ſpiritus ſctūs impetret[i]: extra eccleſiam nec impetrare facit nec poſtulare. Unde dñs dicturus: Quodcunqꝫ petieritis ⁊c. premiſit: Si duo ex vobis conſenſerint ſup terrā ex omni re ⁊c. et iterum. Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomīe meo, ibi ego ſum in medio eorū. nimirum cunctis oſtendēs ſe non habitare in cordibus eorū qui ſuperbie ſingularitatez ſecuti a corporis Chriſti cōpage ſemetipſos abrumpūt. In quibus aūt Chriſtus nō habitat, in eis ſpūs ſctūs mētium ſciſſuras refugiēs locum non hꝫ. Cum ergo peccata dimittere vel tenere, excōicare vel recōciliare opus ſit[k] ſpūs ſancti et virtus Chriſti, apparet qꝫ hi qui extra eccleſiam ſunt, nec ligare poſſunt, nec ſoluere: nec recōciliando eccl'iaſtice cōioni reddere: nec excōicādo eiꝰ ſocietate priuare: qua ipſi hereſi vel ſchiſmate polluti ſine ſnīa notati, penitꝰ carere ꝓbātur. Unde cū oībus diſcipulis parē ligandi atqꝫ ſoluēdi ptātem dñs daret, Petro[l] ꝓ oībꝰ et pre omībus[m] claues[n] regni celoꝝ ſe daturū ꝓmiſit dicēs. Tibi dabo claues regni celorum. Quicūqꝫ ergo ab vnitate eccl'ie (que per Petrū intelligitur) fuerit alienꝰ: execrare[o] pōt, ꝯſecrare nō valet[p]: excōicationis vel reconciliationis poteſtatem non habet. Unde aplſ cum fornicatorē Corinthiū excōicādum ſcriberet, ait Ego quidem abſens corpo-

d ¶ Hereſim. hoc fuit de ca. ſ. e. ait celeſtinꝰ. ſz hodie nihil eſt: vt. ſ. e. §. j.

e ¶ Iam ꝓſtratus. Per hereſim.

f ¶ Ueris. i. catholicis, ſcz toleratis † ab eccleſia, ſiue ſint boni, ſiue ſint mali arg. xj. q. iij. iulianus.

† Dic melius toleratus ligare [...] de off. iij. q. [...] §. [...] ſ. j. q. [...] ſi fue rit. ar.

g ¶ Nō falſis. i. iam p ſniam damnatis. vel malis de vite merito. et ſophiſtice iducit omnia in hoc §. nā omnia referas ad vite meritū, ſicut. ſ. j. q. j. gratia.

h ¶ Poſtulet. i. poſtulare faciat.

i ¶ Impetret. i. ipetrare nos faciat.

Mat. xviij. c.

j. Cor. v. a.

k ¶ Opus ſit. Dic verum quo ad deum: ſed quo ad eccleſiam non: cum faciant hoc etiā mali. ideo non facit ad rem quod inducit.

l ¶ Petro. Hoc dicit vt notetur vnitas.

m ¶ Et pre oībus. Hoc dicit vt notetur prelatio.

n ¶ Claues. Quid Petro datum fuerit cum his clauibus, habemus. xx. diſtin. §. j.

o ¶ Execrare. ſ. eo. pudenda.

p ¶ Non valet. Conficit tamen etiā extra eccleſiam ſi

re, preſens autē ſpiritu, iam iudicaui vt preſens eum q̄ ſic operatus eſt in nomine dñi noſtri Jeſu Chriſti, congregatis vobis ⁊ meo ſpiritu cū v̾tute dñi noſtri Jeſu Chriſti tradere huiuſmodi hominē ſatane in interitū carnis. in quo formā excōmunicationis oſtendens docuit nō niſi fidelē et a fideli notandū. In nomine nāq̄ȝ dñi atq̄ȝ ei⁹ virtute cooperāte non niſi fidelis aliq̄d operari valet: cum nemo poſſit dicere [a] dñs Jeſus, niſi in ſpiritu [b] ſancto. Itē cum dñs ꝓhibeat agnum comedi extra catholicā eccleſiam: qui ꝓfeſſione fidei ab ea ſunt alieni, ab eius participatione quā ſuo arbitrio reliquerunt, non repellunt̃, ſed abire permittunt̃: ſicut illi q̄ audientes, Niſi mādücaueritis carnē filij hominis, et biberitis eius ſanguinē ⁊c̄. dixerūt: Durus eſt hic ſermo, ⁊ quis poteſt eū audire? atq̄ȝ ita abierūt retrorſum, non repulſi, ſȝ abire permiſſi. Hinc etiam apoſtol⁹ cū de excōmunicādis ageret: p̄miſit: Si quis frater ⁊c̄. de infidelibus autē ita ſupponit, dicens: Eos qui foris ſunt, domin⁹ iudicabit. De his autem qui intus ſunt, nobis iudicium cōmiſit. Sicut autem ex eo ꝙ apoſtolus ait: Si quis frater, et ex his que de infidelibus et fidelibus ſuppoſuit, apparet nō niſi fidelē excōmunicādū: ita ex eo [c] ꝙ fidelib⁹ tātum hoc ſcribitur: vel poti⁹ [d], quia ſicut ille qui benedicit, maior eſt eo qui benedicitur: itaq̄ ex officio maledicit, maior [e] eſt eo q̄ maledicitur: liquido conſtat eum qui ab integritate catholice fidei recedit, maledicēdi vel benedicendi poteſtatem minime habere. catholicū nāq̄ȝ, vtpote ſe ſuperiorem, maledicere nō valet: in alienū a fide tanq̄ȝ in ſibi equalē ſententiam dare nō poteſt. Hec autē que de hereticis atq̄ȝ ſchiſmaticis vel excōmunicat̄ dicta ſunt, videlicet ꝙ ligandi vel ſoluēdi poteſtatē nō habeāt: multoꝝ authoritatibus ꝓbantur.

Ait enim Leo papa.

Non ſoluit̃ vel ligatur, niſi qd̄ authoritas beati Petri ſoluerit vel ligauerit.

Manet ergo Petri priuilegiū vbicūq̄ȝ ex ipſius equitate [f] fertur iudiciū. nec nimia ſeueritas vel remiſſio [g] eſt vbi erit nihil ligatū vel ſolutū, niſi [h] quod beat⁹ Petr⁹ [i], aut ligauerit aut ſoluerit.

Item Aug. ſuper Joannē.

In ꝑſona Petri, ligādi ⁊ ſoluedi eccl'ia poteſtatē accepit.

Quodcūq̄ȝ ligaueris ſuper terrā, erit ligatū [k] et in celis. ſi hoc Petro tantū dictū eſt, nō hoc facit eccleſia [l]. ſi autē et in eccleſia fit, vtiq̄ȝ q̄ in terra ligant̃ et in celo: et q̄ ſoluuntur in terra, ſoluta ſunt et in celo: q2 cū excōicat eccleſia in terra, in celo ligatur excōicatus. cum recōciliat [m] eccleſia, ⁊ in celo ſoluitur recōciliatus. ſi

formam obſeruet: quia hoc ordinis eſt: quem retinet recedens ab vnitate eccleſie. j. qōe. j. quod quidam. ſed non poteſt excōmunicare: quia hoc iuriſdictionis eſt: quam dimittit qui recedit: vt. j. q. j. remiſſionem.

a Dicere. corde, ore, opere. de pe. diſt. j. non tibi dico.

b Niſi in ſpiritu. id eſt niſi ſit ſeruus eius. id eſt niſi habeat ſpiritū ei⁹. oēs enim ſum⁹ ſerui dei. de conſe. di. ij. inuitat.

c Ita ex eo. ſupple appareat a fidelibus iudicandū vel excōmunicandum. ⁊ ita perſona cui ſermo dirigit̃, non intelligitur excepta: arg. xxvj. diſtin. deinde. ⁊ nota. xxij. q. ij. primū. pro et contra.

Dñs ſer uiſum⁹ oēs.

d Uel potius. Alia eſt ratio quare talis non poſſit ſoluere vel ligare.

e Maior. ℥. diſ. xx. inferior.

Manet ergo. Caſus Dicitur in hoc cap. ꝙ priuilegium petri manet tunc firmū cum per eum equa fertur ſententia. et tūc equa fertur cū nec nimia ſeueritas vel remiſſio interuenit: ex qua ſētētia nihil ſoluitur vel ligatur niſi petri authoritas interueniat. Nec nimia, hec eſt expoſitio precedentis. id eſt tunc fit ex equitate, et manet priuilegium petri, vbi nec nimia ⁊c.

Joā. vj. f. — j. cor. v. d. — Ibidē. — j. Cor. v. a.

f Equitate. argu. ꝙ ſententia iniuſte lata non tenet Sed cōtra. xj. q. iij. ſi epiſcopus forte. Sed hoc dicitur de ſententia qua quis ligat̃ quo ad deū, non quo ad eccleſiam. ſed etiam illa quādoq̄ȝ nō tenet. † De hoc no. diſ. diſcipli=na. eca. omnis. eca. ſi=cut nā= extra de ſenten. excom. per tuas.

g Uel remiſſio. quia vtrūq̄ȝ vitium eſt. † ff. de penis. l. reſpiciendum.

h Niſi. i. niſi id quod iuſte fuerit ⁊c.

i Petrus. i. eius authoritas ⁊c. Jo.

Quodcūq̄ȝ. Caſus. Probat Aug. in hoc ca. ꝙ eccleſia tantum habet poteſtatem ligandi et ſoluendi, quia ſoli petro dictum eſt quodcunq̄ȝ ligaueris ⁊c. Jam eccleſia non haberet poteſtatem ligādi ⁊ ſoluendi. quod falſum eſt. ſi autem hoc fit in eccleſia: que ligant̃ vel que ſoluuntur in terra, erunt ligata vel ſoluta in celo. Unde cum per eccleſiam hoc fiat, petrus quando claues accepit, ſanctam eccleſiā ſignificauit: per quem boni in eccleſia ſignificantur, ſicuti per iudam mali. et qualitercunq̄ȝ ante iſte caſus poſitus fuerit ego bartho. brixi. eum ſic poſui: q2 caſus iſte litere cōſonat.

k Erit ligatum. ligari dicitur in celo per approbationem, ſcilicet quando iuſte fertur ſententia. de peni. diſt. j. quem penitet. ℥. diſt. xx. §. j. Jo. — Papa ligat i celo p approbatione.

l Facit eccleſia. Sed nōne pri⁹ erat ligatus apud deum: vt. j. qō. j. vt euidēter. ī. ea. qſtio. iij. ſi quis nō recte? ⁊ ita videtur ꝙ nulla poteſtas Petro collata ſit vel eccleſie per hoc quodcunq̄ȝ † ⁊c. nam et nullius poteſtatis vim exercet. de peni. diſtinctio. j. verbum, ſed tantum oſtēdit ligatum eſſe vel ſolutum: vt xv. queſtione. j. nec is Dic ꝙ quo ad eccleſiam triumphātem nullius poteſtatis vim exercet: ſed tantum oſtendit ligatum eſſe vel ſolutum. ſed tamē habet aliam poteſtatem qua ligat quo ad eccleſiam ‡ militantem: vnde quandoq̄ȝ eum ligat q̄uis iniuſte vt xj. q. iij. c. j.

† hoc hī. j. e. q. ij. c. ij. vbi de hoc. — Eccl'ia eſt duplex. Mat. xvj. c. — ‡ De hoc vide qd̄ le. ⁊ no. xix. diſt. ca. peñ.

m Reconciliat. Argu. ꝙ ſententia totius eccleſie preferenda eſt ‡ Romane ſi in aliquo ſibi contradicant: argu. xciij. diſtinctio. legimus. Sed contrarium credo, argumen. ī. e. hec eſt. niſi erraret Romana eccleſia. quod non credo poſſe fieri: quia deus non permitteret: argumen. ī. eod. a recta. et cap. pudenda.

Eccl'iaȝ Romanā non permittet de⁹ errare.

a ¶ Petri.a contrario ſenſu:arg.di.xcvj. ſi imperator. xj.q.iij.imperatores.
b ¶ In iude.Si duo enim contraria inter ſe non cōueniunt:nec eorum contraria inter ſe conueniunt: vt nota. xxxij.diſtinc.hoſpitiolum.

N On turbat. ¶ Caſus Legitur in euangelio ꝙ ante paſſionem chriſti omnes diſcipuli ſimul erant in nauicula quadam ſuper mare cum iuda proditore: ⁊ tūc fact⁹ eſt vent⁹ validus,⁊ nauicula cepit fere periclitari. ſed chriſtus precepit ventis et mari vt quieſcerēt. poſt paſſionē chriſti nauigabat petrus in quadā nauicula ſine iuda:et illa nullā turbationē paſſa eſt. In vtraq; igitur petrus erat: ſ; qui ſuis meritis firmus erat,turbabatur ex alienis. Unde vitandi ſunt perfidi et proditores, ne poſſum⁹ fluctuare ꝑ ipſos. Nō turbat ergo nauis in qua ſola erat ꝓudentia , ⁊ perfidia aberat,⁊ fides abūdabat. quare etſi

Lu.v. alijs apoſtolis imperatur vt laxent retia ſua:ſoli tñ petro (per quē eccl'ia deſignatur) dictū fuit vt retia ſua ducat in altum: quod eſt videre altitudinē diuitiarū:⁊ ſcire filiū dei. Is, ſcilicet petrus.
c ¶ Que petrum. Sine iuda.i.bonos tantum,id eſt eccleſia triumphans , vbi non erit luctus neq; clamor. xxxv. diſt.eccleſie.
d ¶ Que iudā.i. ante paſſionem etiam cum petro.i.malos cum bonis : de qua intelligitur contrarium.j.q.iiij.§.vlt.ꝟ.item.

ergo hoc in eccleſia fit, Petr⁹ qñ claues accepit eccleſiā ſancta ſignificauit. Si ergo in ꝑſona Petri[a] ſignificati ſunt in eccleſia boni:⁊ in Iude[b] ꝑſona ſignificati ſunt mali in eccl'ia.
I tē Ambro.ſuper Marcū.

¶ Suis meritis firmus,nonnunq; turbatur alienis.

N On turbatꝛ nauis q̄ petrū[c] h;:turbatꝛ illa que Iudam[d] habet.etſi multa illic diſcipuloꝝ merita nauigabāt, tamē adhuc eā ꝓditoris perfidia agitabat. In vtraq; petr⁹, ſed qui ſuis meritis firm⁹ eſt, turbatur[e] alienis. Caueamus igitur perfidum, caueam⁹ ꝓditorem,ne per vnum fluctuemus plurimi[f]. Ergo non turbatur hec nauis in qua prouidētia nauigat,abeſt perfidia, fides ſuperat. Quēadmodu; enī turbari poterat cui preerat is in quo firmamentū eccleſie eſt? Illic ergo turbatio vbi modica fides : ibi ſecuritas , vbi perfecta dilectio. Deniq; etſi alijs imperatur vt laxent retia ſua,ſoli[g] tñ Petro dr: Duc in altū.hoc eſt in ꝓfundū diſputationū.qd enī tam altū q̄ altitudinē diuitiarū videre.i.ſcire dei filiū,⁊ ꝓfeſſionē[h] diuine generationis aſſumere? quā licet mens nequeat[i] humana plene rationis inueſtigatione cōprehēdere,fidei tamē plenitudo[k] complectitur. I dem.

¶ Solus Petr⁹ accepit man datū vt hamo piſcē caperet.

E St aliō aplicū piſcandi genus,quo genere ſolū Petrum piſcari dñs iubet,dicēs:Mitte hamū[l],⁊ eum piſcē qui prim⁹ aſcēderit,tolle.
I tem Lucius papa omnib⁹ epiſcopis.

¶ Nulla ꝑturbatio a tramite aplice ſedis retrahat,q̄ omnes hereſes ſemper deſtruxit.

A Recta ergo fide ⁊ apoſtolico tramite propter vllā perturbationē nolite recedere,ſciētes quoniā iuxta ſaluatoris ſententiā:Beati ſunt q̄ ꝑſecutionē patiuntur ꝓpter iuſtitiam.Hec eſt apoſtoloꝝ viua traditio,hec vera charitas que predicanda eſt,⁊ precipue diligēda ac fouēda,atq; fiducialiter ab omnibus tenēda.hec ſancta et aplica mater oīm eccl'iarū Chriſti eccl'ia,q̄ ꝑ dei oīpotētis gratiā a tramite aplice traditionis nūq; errare ꝓbatꝛ:nec hereticis nouitatib⁹[m] deprauāda ſuccubuit,ſ; vt in exordio normā fidei chriſtiane percepit ab authoribus ſuis aploꝝ Chriſti principib⁹, illibata fide tenus manet.
I tem Sixtus papa.

¶ Fides Romane eccl'ie oēm hereſim deſtruit,nullā fouet.

M Emor ſum me ſub illi⁹ noie eccl'ie ꝑſidere cui⁹ cōfeſſio[n] a dño[o] Ieſu Chriſto glorificata eſt:cui⁹ et fides nullā hereſim fouet vnq;:ſed oēs q̄-

i ¶ Nequeat.iuxta illō : Generationē hāc q̄s enarrabit? ſ.proxi.cauſa.qō.iiij.de tyrijs quod de eterna et temporali congrue intelligitur.
k ¶ Plenitudo.de conſe.diſt.ij.tribus.
E St aliud.¶ Caſ⁹. Supra ꝓxi.ca. dictū eſt ꝙ petr⁹ et alij piſcati ſunt cū retib⁹. Nunc vero dicit ꝙ ſoli petro ꝓcepit vt cū hamo piſcaretur.
l ¶ Hamū.ꝑ hamū intellige iuriſdictionem qua petrus ꝓfuit alijs: q; hamo.i.ferro reſecantur putride carnes.lxxxij.diſt. plurimos.in fi. et ideo ſolus petrus piſcatur hoc genere piſcandi. ipſe enī h; poteſtatē ligādi atq; ſoluēdi ꝑ alijs. per rete enī intelligitur inquiſitio ſapiētie.de his clauibus dr.xx.di.c.j.
A Recta ergo fide.¶ Caſ⁹. Quidā epi patiebātur maximā tribulationē ab hereticis ita vt fluctuare viderētur. Precepit ergo Lucius eis ne a via recta, vel a fide et aplico tramite recedant: q; vera aploꝝ traditio eſt ⁊ vera charitas quam romana tenet eccleſia. Hec mater eſt oim eccleſiaꝝ:que nūq; errat, nec vllis hereticis nouitatibus dānatꝛ. Principib⁹ ſ. Petro et Paulo.
m ¶ Nouitatib⁹. q̄ro de qua eccl'ia intelligas qō hic dr q̄ nō poſſit errare? ſi de ipſo papa qui eccleſia dr.ſ.e.qō cunq;.⁊.vij.q.j.ſcire debes?ſed certū eſt ꝙ papa errare pōt.xix.di. anaſtaſius.xl.di.ſi papa. Rn̄. ipſa cōgregatio fideliū hic dr eccleſia:vt de cōſe.di.j.eccl'ia. ⁊ talis eccl'ia nō pōt non eſſe: vt.ſ.e.pudēda.nā ipſe dñs orat ꝓ eccl'ia.xxj.diſt.§.j.ver. ego ꝓ te.⁊ volūtate labioꝝ ſuoꝝ nō fraudabitur.
M Emor ſum.¶ Caſ⁹. Profitetꝛ ſixt⁹ ſe ſub fide ⁊ noie petri ꝑſidere:cui⁹ fides a dño eſt manifeſtata:q̄ fides hereſes non fouet,ſed deſtruit:cui cauſe,ſc; deſtructioni hereticoꝝ oēs conatus ſuos impendere cupit.
n ¶ Confeſſio.tu es chriſtus filius dei viui.
o ¶ A dño,dicēte: Tu es petr⁹ ⁊c. xix.diſt.ita dñs.

e ¶ Turbatꝛ.que ſignificat eccleſiam militantem.
f ¶ Plurimi.ſ.j.q.iiij.§.item peccato achor.ſ. xlv.diſtin.ſed illud.j.de cōſe.diſt.j.in ſancta.ff.de edil.edic.plerunq;.C.de pe.ſancimus.
g ¶ Soli.ar.ꝙ queſtio fidei ⁊c.j.e.quotiens.
h ¶ Profeſſionē.cū dixit:Tu es Chriſt⁹ fili⁹ dei viui.

Mat. xvij.d.
Petr⁹ prefuit alijs in iuriſdictione.
Dūc dictū ē, tibi dabo claues regni celorum ⁊c. xxj.diſ. i nouo. Mat. v.a.
eccl'ia ſi pōt errare:de q̄ eccleſia intelligitur.
vt.xx. diſt.q̄uis.xxij.di.ſacroſcā.

a Quotiens. ¶ Fidei. ſic. xvj. q̃. j. frater noſter. xij. diſtin. preceptis. xxiij. q. vlt. couenior. ꝫ. diſ. lxxx. ca. ij. contra. Sed aliud eſt queſtionē de fide motam terminare (quod nulli preterꝗ romane ſedi permittitur: ſicut hic dicitur) aliud eſt ipſam ſine definitione ventilare: qḋ patriarche primates facere poſſunt, vt ibi continetur. ſi. iij. q. vj. accuſatus. et vt ibi aliter accipitur. et ex pone agitare in fide, id eſt fideliť agitare.

Pape ē terminare q̃ſtionē de fide motam.

b ¶ Niſi ad petrū. videť cōtra ex de heret. ad abolēdā. ꝫ. ad hoc de epiſcopali. nāibi inuitur ꝙ illi ſunt vitādi tanꝗ heretici, quos epi vitandos dixerūt. Sed dic ꝙ illud intelligēdum eſt qñ tale quid dicūt qḋ certū eſt eſſe hereſim. hic ꝯo vbi dubium eſt. ex e. cum chriſtus.

c ¶ Officiū nři. Diſſimulare. Eſt diſſimulatio pia: vt. xxij. q̃. e ij. vtilem. ff. de doli exceptio. l. ij. ꝫ. iij. eſt pernicioſa: vt xxij. q̃. e. v. cauete. diſcreta: vt. xxiij. queſtione. iiij. quidam cum bonorū deteſtabilis: vt hic.

Diſſimulatio eſt multiplex.

d ¶ Tacere. taciturnitas ē magnū vitium in papa: vt xl. diſt. ſi papa.

Hec eſt. ¶ Caſus. Quidaz infamabant Hieronymo de hereſi: quare Hieronymus ſcripſit pape fidem quam tenet: et dicit ꝙ ſi papa eius fidē approbauerit: quicūꝗ eū culpare voluerit, nō catholicꝰ ſed hereticꝰ reputabitur: et rogat eū vt ſi in cōfeſſione ſue fidei aliqḋ minus caute vel minus perite dixerit, emendetur per ipſum. In fine dicit ꝙ romana eccleſia omni tempore firma et immobilis permanebit.

dem hereſes deſtruit. intelligo autem mihi aliter nō licere ꝗ vt oēs conatus meos ei cauſe in qua vniuerſalis eccleſie ſalus infeſtatur, impendam.

Item Euſebius papa.

¶ Nullis hereſibus romana ſuccubuit eccleſia.

In ſede apřica extra maculā ſp eſt catholica ſeruata religio. Itē Innoc. pa.

¶ Ad romanā ꝯferať eccřiaz quotiens ratio fidei ventilať.

Quotiēs ratio fidei[a] vētilať, arbitror oēs fratres et coepos noſtros nō niſi ad petrū[b]. i. ſui nominis et honoris authoritatē referre debere: veluti nūc retulit veſtra dilectio qḋ per totū mundum poſſit eccleſijs oībus ꝓdeſſe.

Item Julius papa.

¶ Chriſtiane religionis zelum romana eccleſia pre ceteris habuit.

Officij nři cōſideratione non eſt nobis diſſimulare[c] nō eſt tacere[d] libertas: qbꝰ maior cunctis chriſtiane religionis zelus incumbit.

Item Hiero. ad Damaſum.

¶ Alioꝝ oīa non timet fides quē romana cōmēdat eccřia.

Hec eſt fides[e] papa beatiſſime, quā in catholica[f] didicimus eccleſia: quāꝗ ſemper tenuimus: in qua ſi minus perite aut parū caute forte aliquid poſitū eſt, emēdari[g] cupimus a te, qui petri ſedē et fidem tenes. ſi autem hec noſtra confeſſio apoſtolatus tui iudicio cōprobatur[h]: quicūꝗ me culpare voluerit, ſe imperitum vel maleuolū vel etiā nō catholicum ſed hereticū comprobabit[i]. Itē ſancta romana eccleſia que ſemp immaculata permanſit, dño prouidente, et beato apřo petro opē ferente, in futuro manebit ſine vlla hereticorū inſultatione[k], atꝗ firma et immobilis omni tēpore perſiſtet. Item Marcellꝰ papa vniuerſis epis per Antiochiam conſtitutis.

¶ Aliud ꝗ rōana eccřia neꝗ ſentire neꝗ velle ꝑmittitur.

Rogamus vos fratres dilectiſſimi vt nō aliud doceatis neꝗ ſentiatis, ꝗ qḋ a beato petro et reliquis apoſtolis ⁊ patribꝰ accepiſtis. ipſe enim eſt caput totius eccleſie, cui ait dñs. Tu es petrꝰ: et ſuper hanc petram edificabo eccleſiā meā. eiꝰ em̃ ſedes primitus[l] apḋ vos fuit, q̃ poſtea iubēte dño romā trāſlata[m] eſt: cui (adminiculāte gřa diuina) hodierna preſidemꝰ die. ſi vero veſtra antiochena, q̃ olim[n] prima erat, romāe ceſſit ſedi[o] nulla eſt, q̃ eiꝰ non ſit ſubiecta ditioni: nec ab eiꝰ diſpoſitione vos deuiare opꝫ[p], ad quā cuncta maiora eccleſiaſtica negocia (diuina diſponente gratia) iuſſa ſūt referri: vt ab ea regulariter diſponātur, a qua ſumpſere principia. Itē Leo pa. Dioſcoro epo Alexandrino.

e ¶ Fides. Quam profeſſi ſumus nos tenere: vt in alia parte. c. que non eſt hic.

f ¶ Quā in catholica. arg. xciij. diſt. qui cathedram.

g ¶ Emendari. ⁊ ita licet quis erret, ſi tamen paratus eſt corrigi, non eſt hereticus: vt. j. e. aperte. † al's dubius in fide ⁊c̃. extra de hereti. c. j.

Ad idē. e. ſ. iij. di: ſtinc. c. xv. nec: ſcia.

h ¶ Comprobatur. Quia qḋ papa approbat, non licet alij reprobare: arg. l. di. ſi ille. xxij. di. omnes, xxxv. q̃. ix. veniam. arg. xix. diſt. ſi romanorum.

i ¶ Comprobabit. ar. cōtra theologos qui negāt Chriſtū aliqd eſſe ꝭmꝙ homo cōtra ſniam Alex. ex de heř. cū Chriſtus. Itē ar. ꝙ ꝑpter ſolum dictum cēſetur quis hereticus. † Jo.

Chriſtꝰ eſt aliqd ꝭm ꝙ homo.

† Hoc ideo q̃a neo exiſtimandus eſt dixiſſe qḋ mente non agitauit. ff. ḋ ſu. le. l. labeo. ſi tñ parató eſt emēdare: ſecꝰ. ex ḋ hereti. ad abolendam. et no. ꝫ. e. in glo. ⁊ ita. ar.

k ¶ Inſultatiōe. ſcꝫ preualente: al's falſum eſſet, cum quotidie inſultent. et eſt ſi. de conſe. di ſtin. iiij. c. ij. ver. cū qua pugnent.

Rogamus. ¶ Caſus. Epi per Antiochiā conſtituti, a diſpoſitione romane eccleſie deuiabāt in doctrina ⁊ qbuſdā alijs. q̃re Marcelius papa ſcribit oībꝰ illis epis vt aliḋ nō doceāt ꝗ acceperunt a petro apřo ⁊ reliquis ſctis patribꝰ: nec recedant a diſpoſitione eccřie romane. nam licet petri principatꝰ olim apud Antiochiam fuerit, tñ deo iubēte romā eſt tranſlatus, vbi caput eſt totius eccleſie.

Mat. xvj. c.

l ¶ Primitꝰ. j. de cōſe. di. j. baſilicas. ꝫ. xj. diſti. nolite. ꝫ. xij. di. nouit. cōtra. ꝫ. xxij. di. ſacroſancta. ꝫ. xxj. diſtic. quinus. ꝯtra. ſed ibi ḋr prima. i. maior: vel prima q̃ hodie prima inter alias numeratur. xxij. diſt. renouantes.

m ¶ Tranſlata. vt. ꝫ. vij. q. j. mutationes.

n ¶ Que olim. cū petrꝰ ibi reſidebat.

o ¶ Sedi. arg. qḋ in maioribus concediť, fortiꝰ in minoribus locū habere. xvj. q. ij. c. j. ꝫ. di. xiiij. in noie. Nam ſi vinco vincentem te, ergo ⁊ te ⁊c̃. ff. ḋ diuer. ⁊ tēp. ꝓſcri. l. vl. et eſt h̃ ar. ꝙ ſi papa ſubijcit ſibi aliquā eccleſiā, ⁊ per ꝯñs oēs capellas illius ſubijcit ſibi: ar. xvj. q. j. frater noſter: qḋ nō eſt verū: vt ex de priui. cū capella. ar. ꝯ. ff. q̃ po. in pig. claudius felix. Et eſt hic ar. ꝯ grecos q̃ pape nō bene obediunt.

Si vinco vincētē te, vico te.

Greci nō obediūt pape.

p ¶ Oportet. in fide, nam al's ſic, xij. diſt. nouit. Jo.

Cum btiſſim⁹. ¶ Caſus. Dioſcorus Alexandrinus patriarcha aſſerebat de duab⁹ naturis.ſ.deitatis et humanitatis vnā eſſe factā in xp̄o: ⁊ dicebat hanc doctrinā deſcēdiſſe a Marco diſcipulo Petri. Scribit marcellin⁹ ep̄s dioſcoro, ⁊ dicit φ nō eſt credendū Marcum euāgeliſtam aliud tradidiſſe, q̄ꝫ qd̄ a magr̄o ſuo pcepit.

g ¶ Condēnat.j.de pe.di.j.ꝟbū.§.xxj.di.inferior.ff.de re iudi.q̄ cōdēnare pōt.hec aūt regula fallit ex̄ de ſentē.excō.tua.⁊ ex̄ de offi.dele.querēti.⁊ qn̄qꝫ pōt quis abſoluere,⁊ non ligare.C.vbi ſena.vel cla.quotiens.

h ¶ Si aūt ad diuinitatē.non eīm paſſa eſt:cum nature dei nēo nocere poſſit.xj.queſtio.iij.ſecundum.

a ¶ Qui Alexandrinā.et eſt arg.φ nō debetis audire magiſtrū niſi q̄ bene ſciat:cū id predicare debeat,et non ex proprio ingenio aliqua inuenire.xxxvij.diſt.relatū.ſic et Caſſius opinionē magiſtri ſui bene defendebat:vt.ff.de arbi.qualem.⁊ dic alijs,i.cōtrarijs.⁊ ita nō eſt cōtra.xij.di.nouit.nam etiā alias conſuetudies habere poſſum⁹ niſi ſpāliter phiberet ro.eccle.de aliq.de cōſe.di.j.baſilicas.Jo.

Luce xxij.c. S ¶ J Petrus. ¶ Caſ⁹. Quidam heretici dicebāt diuinitatē fuiſſe paſſam:quibus q: auricula cordis mali itellectus eſt ſublata,nec credere volūt,ideo ſane doctrine eſt eis auferēda auricula exterior,ſcilꝫ ne inter catholicos audiantur donec ad eccleſiā reuertantur:et hoc pbat exemplo Petri,qui exteriorem auriculam ſerui ſuo dn̄o in malo obedientis amputauit,et poſtea pi⁹ dn̄s ei refudit auditum. et ecō tra.l.eius eſt nolle.ff de ꝟbo.ſigni.

¶ Alexandrine eccleſie a romana diſſentire non licet.

C Um btiſſimus Petrus apl̄us a dn̄o acceperit principatū,⁊ romana eccl̄ia in ei⁹ pmaneat inſtitutꝫ:nephas eſt credere φ ſctūs ep̄us diſcipulus illi⁹ Marcus q̄ Alexādrinā[a] primus eccleſiā gubernauit,alijs regulis ⁊ traditionibus ſua decreta firmauerit:cū ſine dubio de eodem fonte gr̄e vn⁹ ſpūs ⁊ diſcipuli fuerit et magiſtri:nec aliud ordinatus tradere potuit,q̄ꝫ qd̄ ab ordinatore ſuſcepit.

Item Gregorius papa.

¶ Profeſſione ſue fidei aurē erroꝝ romana abſcidit eccl̄ia.

S J petr⁹[b] volēs[c] pcuſſit aurē,docuit φ aurez in ſpecie hr̄e non deberent[d],quā in miniſterio non habebāt.ſed bon⁹ dn̄s et ipſe refudit auditū,ſm̄ pphetica dicta demonſtrās ⁊ ipſos[e] (ſi ꝯuertanť) poſſe ſanari,qui in paſſiōe chriſti vulnerati ſunt:eo φ[f] om̄e peccatū in miniſterio fidei abluatur. Tollit ergo Petrus aurem. Quare Petr⁹?quia ipſe eſt q̄ accepit claues regni celorū. Jlle enim cōdēnat[g],qui ⁊ abſoluit: quoniā ligādi atqꝫ ſoluendi idē adeptus eſt poteſtatē. Tollit autē aurem male audiētis:tollit gladio ſpiritua li:aurē interiorem male intelligentis. Caueamus ne cui tollatur auricula dū legitur paſſio dn̄i.Si aūt ad diuinitatē[h] eius referim⁹ infirmitatē corporee paſſionis,exciditur auricula,⁊ excidit[i] a Petro:q̄ nō paſſus eſt xp̄m pphetā[k] eſtimari:ſed dei filium docuit fideli confeſſione[l] ſignari.

Item Cyprianus papa.

¶ Extra vnitatē ſancte eccleſie ſpūſſanctus nō accipitur.

L Oquiť[m] dn̄s ad petrū Ego dico tibi quia tu es[n] petrus,⁊ ſup hanc petrā[o] edificabo eccleſiā meaꝫ.ſuper vnū[p] edificat eccleſiā:et q̄ꝫuis apl̄is oib⁹ poſt reſurrectionē ſuā parē ptātē tribuat ⁊ dicat Sicut miſit me pr̄,et ego mitto vos,accipite ſpm̄ ſanctū:tn̄ vt vnitatē manifeſtaret,vnitatis eiuſdē originē ab vno incipientē authoritate ſua diſpoſuit.hoc vtiqꝫ erāt ceteri apl̄i qd̄ Petr⁹ fuit,pari[q] ꝯſortio p̄diti ⁊ honoris ⁊ ptātꝫ:ſꝫ exordiū ab vnitate pficiſciť:vt eccleſia chr̄i vna monſtreť:quā vnam eccleſiā in cātico quoqꝫ canticoꝝ ſpiritusſctūs ex pſona chriſti dn̄i deſignat dicēs:

i ¶ Excidiť.i.dꝫ abſcindi:vt.j.qō.j.§.cur ergo.

k ¶ Prophetā.i.purū in hominē.

l ¶ Cōfeſſione.⁊ hoc cuꝫ dixit,tu es xp̄s fili⁹ dei viui.

L Oquiť.¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas ptes. Jn prima dr̄ φ xp̄s poſt paſſionem ſuaꝫ lꝫ oibus apl̄is parem dederit ptātem,Petrū tn̄ oib⁹ preeſſe voluit,vt ab vno ſtipite ſortireť eccl̄ia vnitatē et originē. Et hoc probat Cyprian⁹ duabus authoritatib⁹.ſ.Salomonis et Pauli. Jn ſcd̄a pte dr̄ φ licet eccl̄ia ſit vna,⁊ ep̄atus vnus:tn̄ in mēbroꝝ multitudine p mūdū lati⁹ extēditur:ſicut ab vna radice mlti ramuſculi producuntur,et ab vno fōte riuuli plurimi porriguntur. Ab vnitate ergo eccleſie ſi quis ſeparatur,fructū boni operis germinare nō pōt ad iſtar radij rami et riuuli:q̄ ſi a ſole et ab arbore et a fonte diuellātur,euaneſcunt. Secunda ibi:Ep̄atus vnus. Mat.xvj.c. Joan.xx.c.

dituim.et quia Petrus aurem abſtulit,datur intelligi φ ipſe poteſtatem habet ligandi et ſoluendi,et eccleſia per ipſum. Jnfirmitatem corporee paſſionis:quia quicquid infirmitatis deo attribuiť,humanitati eſt attribuendū.

b ¶ Si Petrus. Caſus tangit φ Petrus in paſſiōe dn̄i abſcidit auriculā Malchi,⁊ dn̄s eā reſtituit ſibi.per hoc no.φ male intelligēti auris ſpūal'r eſt per Petrū abſcindenda.ipſe eīm hꝫ ptātem ligādi ⁊ ſoluēdi. Not.etiā φ ſi conuertantur tales:dn̄s refundet eis auditum. Petr⁹ malchi aurem abſcidit.

c ¶ Uolens.q.d.ex propoſito,non caſu.

d ¶ Non deberēt.q: auris exterior ſigt̄ interiorē aurē quā ipſi nō habebāt:⁊ iō dicit,nō habebāt in miniſterio.

e ¶ Et ipſos.q̄ xp̄m crucifixerūt.de pe.diſt.j.piculoſe.

f ¶ Eo φ.§.xix.diſt.ſi romanorum.j.de peni.diſtin.iij.adhuc perfidi inſtant.

m ¶ Loquiť.probat eccleſiā eſſe vnam:q: dn̄s vt eccl̄ie ſignificaret vnitatē,dixit ſuper vnū eā ſe edificaturū dicens:Ego dico tibi q: tu es pe.⁊c̄. Scd̄o pbat illa auctē Salomonis in pſona dn̄i loquētis:Una eſt colūba mea. Tertio auctē Pauli dicētis:Unū eſt corp⁹,vnus ſpūs,vna fides,vnū baptiſma ⁊c.poſtea cōparat eam ſoli,arbori,fōti.Ultio dr̄ φ ſi q̄s nō tenuerit hāc vnitatē,fructū nō poterit facere,ſꝫ areſcet ſicut ram⁹ pciſus ab arbore.

n ¶ Quia tu es. Supra diſt.l.fidelior.

o ¶ Petram.i.ſuper tue fidei ſoliditatem.

p ¶ Super vnum. Quia vbi pluralitas,ibi diſcordia. Diſcordia.l. de peni.diſtin.ij.quando Adam.

q ¶ Pari.§.diſtin.xxj.in nouo.§.ij.q.vij.puto.§.puto pluraliter verū eſſe φ pares fuerūt in ordine ⁊ dignitate conſecrationis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tionis,ſecus in adminiſtrationis plenitudine, que ſatis differt ab alijs: quod liquet ex illo capi.xxv.diſtin.perlectis.et diſtin.lxxx.in illis.
a ¶ Una eſt.j.de conſe.diſt.iiij.aliud.i.vnica eſt.
b ¶ Matris ſue.i.eccl'ie cuius mater ⁊ genitrix ⁊ pater genitor eſt de⁹.Ul' dic matris.ſ.eccl'ie triumphantis.

quā dn̄s ſuos diſcipulos h̄re voluit,⁊ alios ſuo noie congregatos:quod probat authoritate euangelij.
o ¶ Alienus. Caſus. In pma pte dr q̄ nō pōt deū h̄re patrē q̄ eccl'ie nō tz vnitatē. In.ij.pte pbat eccl'iam eſſe vnam auc̄te dn̄i dicētis.Si duo ex vobis cōuenerint ⁊c̄.

Cāti. vj.c.

Una eſt[a] columba mea:perfecta mea: vna eſt matris ſue[b], electa genitricis ſue. Hanc eccleſie vnitatē et beatus Paulus apl'us docet:et ſacr'm vnitatis oſtēdit,dicēs: Unū corpus[c],et vnus[d] ſpiritus,et vna ſpes[e] vocatiōis noſtre:vnus[f] dn̄s, vna fides, vnum baptiſma[g], vnus de⁹. Quā vnitatē tenere firmiter et vendicare debem⁹: maxime nos ep̄i qui in eccleſia dei preſidemus[h]:vt ep̄atum[i] quoqȝ ip̄m vnū atqȝ indiuiſū probem⁹. Nemo fraternitatem fallat, nemo fidei veritatem perfida preuaricatione corrumpat. ¶ Ep̄atus vnus eſt cui⁹ ſingularis inſolidum[k] pars tenetur:et eccleſia vna eſt que in multitudinē latius incremento fecunditatis extendit̄:q̄uo multi radij ſunt ſed vnū lumē:et rami arboris multi ſunt,ſȝ robur vnū radice tenaci fundatum:et q̄uo de fonte vno riui plurimi defluūt ⁊ numeroſitas licet diffuſa videatur exundantis copie largitate,vnitas[l] tn̄ ſeruat̄ integra in origine. Auelle radium ſolis a corpore:diuiſionē vnitas nō capit. Ab arbore frange ramū:fructus[m] germinare nō poterit. A fonte preſcinde riuum,preſciſſus areſcit. Sic et eccleſia dn̄i luce pfuſa, per totum[n] orbē radios ſuos porrigit:vnum tn̄ eſt qd̄ vbiqȝ diffundit̄:nec vnitas corporis ſeparat̄.ramos ſuos per vniuerſum orbē copia vbertatis extēdit:pfluentes largit̄ riuos: ramos latius expādit:vnū tn̄ caput eſt,et vna origo,et vna mater copioſe fecunditatis. Adulterari non poteſt ſponſa chriſti:incorrupta eſt et pudica. Unā domū nouit:vnius cubili ſanctitatem in caſto pudore cuſtodit. Idem.

¶ Non h̄z deū patrē vniuerſalis eccl'ie relinquēs vnitatē.

Alienus[o] eſt, pphan⁹ eſt,hoſtis eſt, h̄re non pōt deū patrē,qui vniuerſalis eccleſie non tenet vnitatem.

Item dn̄s cuȝ diſcipulis ſuis ait vt vnanimitateȝ ſuaderet et pacē. Dico(inquit)vobis qr ſi duo ex vobis cōuenerint in terra,de omni re q̄cūqȝ petieritis in noīe meo,cōtingēt vobis a patre meo qui i celis eſt. Ubicūqȝ[p] em̄ fuerint duo aut tres collecti in noīe meo: ego cū his ſum. Oſtendit nō multitudini[q],ſed vnanimitati deprecantium plurimum tribui. Si duo(inq̄t)ex vobis cōuenerint in terra ⁊c. vnanimitateȝ prius poſuit:concordiā pacis ante p̄miſit.vt conueniat[r] nobis et fidel'r ⁊ firmiter docuit. Q̄uo aūt pōt ipſe cum aliquo cōuenire,q̄ cū corpe ipſius eccleſie et cū vniuerſa fraternitate nō cōuenit: Q̄uo autem pn̄t duo vel tres i noīe chriſti colligi,quos cōſtat a chriſto ⁊ eius euangelio ſeparari:

Item Hieronymus.

¶ Ligandi ⁊ ſoluēdi non habet poteſtatem qui vnitatem eccleſie catholice non tenet.

Omnibus[ſ] conſideratis puto me non temere dicere alios ita eſſe in domo dei vt etiā ipſi[t] ſint dom⁹ eadem dei: que dr̄ edificari ſupra firmam petram: que vna columba appellatur

c ¶ Unū corp⁹.i. vna eccl'ia cōpoſitione membrorū.
d ¶ Un⁹ ſpūs.i. vniti volūtate: vel vnus ſcȝ ſanct⁹ eſt in nobis, quo vnū corpus efficimur.

Eph. iiij.a.

e ¶ Una ſpes. id eſt vna res ſperata ad quam ſum⁹ vocati.
f ¶ Unus dn̄s.i. vna eſſentia:⁊ vn⁹ id eſt cōſimilis,vel de vno.
g ¶ Unum baptiſma.a quocūqȝ detur vl' equalens.i. q.j.hi qui. et.c.hāc regulā.vl' vnus.i. creator omnium.
h ¶ Preſidemus. et ita in toto ſunt partes eius, ſicut dicit lex.ff.de reg. iur.in toto et pars continetur.
i ¶ Ep̄atū.id eſt ordinem epiſcopalem.
k ¶ Inſolidū. Nota q̄ ſingula iura a quolibet inſolidū tenentur: vt.ff.de verb.obli.l.ij.et.ff. de ſer.l.vie. vnde idem ius reſidet apud quēlibet tamē reuera q̄lȝ h̄z ſeparatum et ſpeciale ius: vt.ff.quēad. ſer.amit.aquam.
l ¶ Unitas.j.ea. q.ſchiſma.
m ¶ Fructus.s. xxiij.q.vij.quēadmodum.
n ¶ Per totum.s. diſtin.xxj.q̄uis.s. vij.qōe.j.nouatianus.Joan.

Alien⁹. ¶ Caſus. Heretici putabant ſe eſſe in eccl'ia:⁊ h̄re deū patrē: qr in vnū cōgregabant̄. Sed Cypria.ꝫ oñdit dicens q̄ lȝ cōgregētur in vnū,tn̄.ppter hoc neqȝ deū,neqȝ gratiā ei⁹ ſecū h̄re poterūt: qr ſunt extra eccl'ie vnitatē

p ¶ Ubicunqȝ.xx. diſtin.c.vlt.s.j.q.j. cum ſcriptura.
q ¶ Non multitudini.j.de ꝯſe.diſ.v. nō mediocriter.s. quapropt̄ melior. et.j.e.q.c.odi ⁊ ꝓieci.⁊ in aut̄.de referēdis.ꝓ eod.col.ij.
r ¶ Ut conueniat nobis.i.conueniamus iter nos.i.conueniam⁹ nobis inuicē: qr turpis eſt pars toti ſuo nō cōgruēs.viij.diſ.que cōtra.et eſt arg.ab ordine verborū:qr ſemp primo noiato dabit̄: vt.ff.de vſufru.l.q̄tiens.ff. de lega.ij.cū pr̄.§. pe.arg.ꝫ.C.de teſta.ꝑpoſteri.ff.de ſolu.non em̄ ordo. Pars e turpis que toti ſuo non coheret

Mat. xviij.c.

Omnibus ⁊c̄. ¶ Caſ⁹. Hiero.multipl'r cōmēdat in hoc ca.eccleſiam Ro.q̄ eſt ſine macula et ruga:in qua ſunt chr̄i fideles:quā ſi q̄s cōtēnit dȝ haberi ſicut ethnic⁹ et publicanus. Alios.ſ.fideles.vel quoſdā ſcȝ bonos. ſine macula.ſ.mortalis pcti. ruga.ſ. duplicitatis. ortus qr gr̄am ſpūaliū.ſ.v̄tutū gignit.alia ſūt in apparatu.paradiſus ſcȝ parās dei viā.
ſ ¶ Oib⁹. Caſus. Dicit hiero.q̄ quidā dicūtur ita eſſe in eccl'ia, q̄ etiam ſunt ipſa eccleſia, q̄ eſt vnica colūba q̄ ſine macula ⁊ ruga appellat̄:ꝺ qua dictuȝ intelligitur: Dn̄e dilexi decorē do.tue ⁊c̄. quā eccleſiā ſi q̄s cōtēpſerit, nec ſe correxerit ſit tibi tāq̄ ethnicus ⁊ publican⁹.ij.q.j.ſi peccauerit.
t ¶ Ut etiam ipſi.s.diſt.xxj.quāuis, idem dicitur.j.de peni,diſt.iiij.in domo.

a ¶ Supra firmam petram. Petra autem erat Chriſtus.de conſe.diſt.ij.re vera.
b ¶ Ruga.id eſt duplicitate.
c ¶ Macula.mortalis peccati.
d ¶ Fons ſignatus. hoc etiā legitur de beata virgine: quia ſpūalis ſēſus indignis abſconditur, et ſecretiora fidei ꝛc.xliij.diſti.in mandatis.ideo etiaʒ dicit ſignatus q꞉ hereticus inde non bibit. nam eſt proprius fons cui nō communicat alienus. de pe.diſti. j.cum ergo.
e ¶ Puteus.puteus dr̄ propter occulta myſteria ꝗ ſolis ſctis per reuelationem ſpiritusſancti aperta ſunt. Joan.
f ¶ Ethnic⁹.arg. ꝙ cōtumax hereticus eſt iudicādus. lxxxj.di.ca.ſi qui.

Sēſus ſpūalis abſcondiẗ indignis. Cāti. iiij.d.

ꝉ vt no. ṡ.j.q.j. multe. vel dicitur puteus q꞉ eā plene nēo videre pt.ṡ.e. non turbatur. ad ſi. Jo.de ſan.

Non afferamus. ¶ Caſ⁹ Hiero.in hoc capi. rephendit quoſdā ſacerdotes qui ꝓ ſuo arbitrio dicebant peccata grauia vel leuia: diuinam ſcripturā nō attēdentes: nec iuxta diuerſitatē delictorum penas varias imponebant. Docet ergo ꝙ ſm̄ ſcripturā diuinam peccatum leue vel graue leuiter vel grauiter eſt puniēdum. ꝛ hoc probat tribus exēplis: ſcʒ idololatrie, combuſtionis libri Hieremie, et ſchiſmatis inter q̄ ſchiſma velut ſceleratius grauiꝰ hiatu terre eſt vindicatū cum idololatria gladio ſit punita: combuſtio libri cede bellica, ꝛ captiuitate peregrina.

ꝉ Arg. tētātē: puniri ſi.C.de epiſc.et cler.l.ſi quis nō dicā.et ff.de fideicō.liber.l.quādam.in prin.

mam petramᵃ: q̄ vnica colūba appellaẗ: q̄ ſponſa pulchra ſine rugaᵇ et maculaᶜ: et ortus cōcluſus, fons ſignatusᵈ, ꝛ puteusᵉ aque viue, et paradiſus cū fructu pomoꝝ: que domus etiā claues accepit ac ptātem ſoluēdi et ligādi. Hanc domū ſi q̄s corrigētem corripiētēq꞉ cōtēpſerit, ſit tibi (inquit) ſicut ethnicusᶠ et publicanus. De hac domo dr̄: Dn̄e dilexi decorem domꝰ tue: et locū ha.glo. tue. et Qui habitare facit vnanimes in domo. ꝛ Letatꝰ ſum in his q̄ di.ſ.m.in do.dn̄i ibi.et Beati q̄ habitāt in domo tua dn̄e: in ſcl'a ſcl'oꝝ laudabūt te.

Item Hieronymus.

¶ Varia crimina varijs ſunt penis afficienda.

Non afferamusᵍ ſtaterasʰ doloſas vbi appēdamꝰ qđ volumꝰ pro arbitrio noſtro, dicētes: hoc graue eſt: hoc leue eſt: ſʒ afferamꝰ diuinā ſtaterā de ſcripturis ſacris tāq꞉ de theſauris dn̄icis, et in illa q̄d ſit grauiꝰ appēdamus. Ecce quo dn̄s priora delicta recētibꝰ penaꝝ exēplis cauēda monſtrauit, et idolū fabricatū atq꞉ adoratū eſt, et ꝓpheticus liber ira regis cōtēptoris incenſus, et ſchiſmaⁱ tētatum: ꝉ idololatria gladio punita eſt: exuſtio libri bellica cede, et peregrina captiuitate: ſchiſma hiatu terre, ſepultis authoribus viuis, ꝛ ceteris celeſti igne cōſumptis. Quis iā dubitauerit hoc eſſe ſceleratiusᵏ cōmiſſum, quod eſt grauius vindicatum?

Item Grego.in moralibus.

¶ Ex ſola eccl'ia ſacrificium dominus accipit.

Quia ex ſolaˡ eccleſia catholica ꝟitas conſpiciẗ apud ſe eſſe locuʒ dn̄s ꝓhibet de q̊ videatur. Jn petra moyſes poniẗ vt dei faciē contēpletur: q꞉ niſi q̄s fidei ſoliditatem tenuerit, diuinā preſentiā non agnoſcit. de q̄ ſoliditate dn̄s dicit: Super h.p.e.e.m. Sola quippe eſt ꝑ quā ſacrificiuʒ dn̄s accipiat libēter: ſola q̄ ꝓ errantibus intercedat fiducialiter. Unde etiā de agni hoſtia dn̄s precepit dicēs: Jn vna domo comedetis: neq꞉ efferetis de carnibus eius extra fores. Jn vna nanq꞉ domo comediẗ: q꞉ in vna catholica eccl'ia ꝟa hoſtia redēptoris immolatur. de cuius carnibꝰ lex foras efferri diuina ꝓhibet: q꞉ ſctm̄ dariᵐ canibus vetat. Sola eſt q̄ itra ſe poſitos valida charitatꝭ cōpage cuſtodit. Unde et aqua diluuij arcam quidē ad ſublimiora ſuſtulit: oēs autē quos extra arcam inuenit, extinxit.

Item Ambroſius.

¶ Nō exhibet fidem chriſto,

i ¶ Et ſchiſma. Sed videẗ contra.vij.q.j.deniq꞉.quia ibi diciẗ ꝙ ſchiſma nō fecerūt, ſupple tantum q̄ꝫtum alij de quibus dr̄ ibi. Uel fac vim in eo ꝙ dicit hic tentatum. nā aliud eſt tētare, aliud facere: ſicut dr̄ de dn̄o. Et cum guſtaſſet, noluit bibere. de peni.diſt.ij.§.quod vero.

Tentare non eſt facere.

k ¶ Sceleratius. nā dicit lex ꝙ maiora delicta maioribus penis, minora minoribus ſūt puniēda: et in delicto equali ꝓpinquas eſſe penas.in auẗ. vt fratruʒ filij.colla.ix. Et videtur ſecundū hoc ꝙ maiꝰ ſit peccatum ſchiſma q̄ꝫ hereſis. Sʒ cōtra.j.xxxij.q.vij. q̄d in oībꝰ. Sʒ dic ꝙ oēe ſchiſma hʒ hereſim annexam maxime ex quo pſeuerat. vn̄ non eſt differētia niſi quo ad principium: vt argu.j.qō.iij.inter ſchiſma. et ita non eſt contra. Uel dic ꝙ licet hereſis ſit maiꝰ crimē i ſui natura q̄ꝫ ſchiſma, magis tn̄ peccauerunt ſchiſmatici q̄ꝫ illi heretici qui idolum adorauerunt: cum illi ꝓ̄ptiores eſſent ad hoc quia in egypto cōſueuerunt videre idola adorari ab Egyptijs: ſed Chore, Dathan, et Abyron nō peccauerūt ex aliqua imbecillitate vel cōſuetudine: ſʒ tm̄ ex cōtumacia vel ſcienter. et ſm̄ hūc itellectū ſceleratius erit aduerbiū. nā q̄ꝫto maior eſt cōtēptꝰ, tanto maius ſcelus cōmittitur.xl.di. homo chriſtianus.

Schiſma an maius ſit peccatum q̄ꝫ hereſis.

Exo. xxxij. d.

Mat. xvj.c.

Exo. xij.g.

Mat. vij.a.

Gen. vij.b.

g ¶ Non afferamus. Pone caſum per illud.xxxvij.di. relatum. nam ſunt quidam qui ſubtilitate ſua ducūtur et volūt aliter interpretari diuinas ſcripturas q̄ꝫ debeāt et ita errant, et in ſchiſma incidunt: quod peccatū q̄ꝫ graue ſit, oſtendit ex genere pene: q꞉ grauius fuit punitum hoc delictum q̄ꝫ libri exuſtio vel idololatria.
h ¶ Stateras.i.ſententias iniquas. vel proprie.i.menſuras.arg.extra de empt.et ven. vt menſure. al's locum habet pena legis cornel'.de fal.ff.de extraor.cog.annonam.arg.ff.de dolo.arbitrio.§.de eo qui.

Quia ex ſola eccleſia catholica. ¶ Caſus. Jn hoc capitulo tria dicuntur. Primum eſt, ꝙ in ſola eccleſia veritas inſpicitur. Secundum eſt, ꝙ in ea ſola ſacrificatur. Tertium eſt, ꝙ in ea ſola quis cuſtoditur. et ſingula membra ſingulis probat authoritatibus vel exemplis.
l ¶ Quia ex ſola. Caſus probat multiplici authoritate ꝙ ſaluari non poſſumus niſi teneamus eccleſie vnitatem: vt.ṡ.j.q.j.extra catholicam.et cap.ſi quis inquit.ṡ. xcvj.diſt.ca.ij.ꝛ.xciij.diſt.qui cathedram.
m ¶ Sanctum dari canibus.j.e.q.ſchiſma.de pe.diſt.j. nonnulli. Joan.

Aduocauit. ¶ Caſ⁹. Lucifer vir chriſtianus erat: ⁊ cum nollet cōſentire errori congregationis quā fecit Anaſtaſi⁹ imperator Mediolanen. miſſus eſt apud Alexandriam in exiliū: vbi cū multos cōuerteret, prefecit eis quendā epm̄ qui forte non fuit ab vniuerſitate electus. ſuccedēte Jo uiano impatore, miſſus eſt quidā legatus in Alexandriā qui depoſuit illum epm̄: vnde Lucifer indignatus, cepit tanq̄ʒ hereticus eccleſiaʒ infeſtare: a fide tn̄ non deuiauit. cui⁹ ſocius fuit Satyrus eps: quē Cyprian⁹ marty: in Alexandriā miſſus ad predicandū aduocauit: ⁊ interrogauit eū ſi cū romana eccleſia concordaret. ⁊ lʒ reſpō deret ſe fidē habere, non putauit tn̄ Cyprian⁹ eſſe verā gratiā.ſ. meritoriā niſi vere fidei. vnde in ſchiſmate vera fides eſſe nō poteſt. predicauit ergo Cyprianus in partibus illis: ⁊ iuxta qd̄ optauit, fructu percepit deſideratum. Literaʒ ſic expone: putauit.ſ. Cyprian⁹. vtrum nam.i. an putauit. Cyprianus. tenerent, Lucifer ⁊ Satyr⁹. vel teneret.ſ. Satyrus. gratie federis.i. officiū predicandi. teneret, Cyprian⁹. tanti nominis.i. predicationis nauigare.i. ad aliquos tranſire. eo.i. ad eum locum vel ad eundem.

qui corpus eius diſcerpit.

Aduocauit [a] ad ſe Cyprianus epm̄ Satyrū, nec vllam putauit veram, niſi vere fidei gratiam: percunctatuſq̄ʒ ex eodem eſt vtrū nā de catholicis epis eſſet, hoc eſt ſi cum Romana eccleſia conueniret: et forte ad id locorum in ſchiſmate regionis illius eccleſia erat. Lucifer enim ſe a nr̄a communione diuiſerat: ⁊ q̄ʒq̄ʒ ꝑ fide exulaſſet, ⁊ fidei ſue reliquiſſet heredes [b]: nō putauit [c] tn̄ fidē eſſe in ſchiſmate. nā etſi fidem erga deū tenerēt [d], tn̄ erga dei eccleſiā non tenebat: cuius paciebantur velut quoſdā artus [e] diuidi, ⁊ mēbra lacerari. etenim cum propter eccleſiam Chriſt⁹ paſſus ſit: ⁊ corpus Chriſti ſit eccleſia, non videt, ab his exhiberi fides chriſto a quib⁹ euacuatur paſſio [f] eius atq̄ʒ diſtrahitur. itaq̄ʒ q̄ʒuis gratie fed⁹ teneret [g], ⁊ metueret tāti nominis debitor nauigare: tn̄ eo tranſire maluit, vbi tute poſſet exoluere. Judicabat enim diuine ſolutionis [h] gratiam in affectu [i] ac fide eſſe: quā quia ſtatim vt primum copia eccleſie liberior fuit, implere non diſtulit: dei gratiam [k] ⁊ accepit [l] deſideratam, ⁊ ſeruauit acceptam.

Itē Beda ſup epiſtolā Jo.

¶ Etiam corpore ab eo recedendum eſt qui fidem Chriſti non habet.

Omnis qui recedit ⁊ non permanet in doctrina Chriſti, hic deum non habet: qui ꝑmanet in doctrina Chriſti, hic ⁊ filium ⁊ patrem [m] habet. Si quis venerit ad vos, et hanc doctrinam non affert: nolite eum recipere in domū, nec aue [n] ei dixeritiſ. Qui enim illi dicit aue, cōmunicat [o] illius operib⁹ malis. hec Joannes [p] de ſchiſmaticis ſiue hereticis vitandis, que verbis docuit, ⁊ factis exhibuit [q]. ¶ Narrat enim de illo auditor ei⁹ ſanctiſſimus vir et martyr fortiſſim⁹ Polycarp⁹ Smyrneoꝝ antiſtes, q: tēpore quodā cū apud Epheſuʒ balneas [r] lauādi grā fuiſſet ingreſſus, ⁊ vidiſſet ibi cherinthū exire, ꝯtinuo diſceſſit non lot⁹, dicēs: Fugiamus hinc, ne ⁊ balnee ipſe nos corrumpant, in q̄bus cherinthus lauatur inimicus veritatis.

¶ Idem etiam Polycarpus marchioni cum aliquando occurriſſet dicenti ſibi: Agnoſce nos, reſpondit. Agnoſco primogenitum ſatane.

Item Hieronymus.

¶ Prophanus eſt extra eccleſiā, beati Petri agnū comedere tentans.

a ¶ Aduocauit. Legitur in.x.lib. hiſto.eccle. q: tp̄e Cōſtātini imperato. q̄ erat fautor hereticorū, multi catholici epi miſſi ſunt in exiliū quorum vnus fuit Lucifer. Sed mortuo Cōſtātino reuocati fuerunt. ⁊ cū Lucifer ab Euſebio rogaret̄ vt pergeret Alexādriā vt ibi de ſtatu eccl'ie cum illic exiſtētibus iudicaret: miſit diaconū ſuū pro ſe: q̄ epm̄ quendā ibi ordinauit. ſed hoc maiori parti hominū nō placuit. qd̄ factū Euſebius reuocauit: ⁊ aliū qui omnibus placuit, inſtituit. Lucifer autem dolens epm̄ ordinatū a ſuo diacono nō eſſe receptū, receſſit cū quibuſdā epiſcopis alijs, nec voluit aliorum ſtatuta ſeruare. Et cum Cyprianus de quo hic agitur, in loco conuerſaretur vbi per Luciferū ſchiſma erat ſeminatum, tunc vocauit ad eum quendam epm̄ illius loci noīe Satyrum, inquirens ab eo an eſſet de catholicis epis. Cum autē deprehendiſſet eū non eſſe catholicum, nec alios ibi catholicos inueniret, tranſtulit ſe ad alias partes: vt cū opportunitas a domino daretur, ad eaſdem partes predicaturus reuerteretur. — *Cōſtā tini tp̄e multi epi fuerunt in exilium miſſi.*

b ¶ Heredes. id eſt aliquos inſtructos reliquiſſet in fide.

c ¶ Nō putauit. Cyprianus.

d ¶ Tenerēt. Lucifer ⁊ Satyr⁹. vel teneret Satyrus. hoc autē nō ꝓdeſt: vt. vij.q.j. deniq̄ʒ.

e ¶ Artus. Art⁹ dicūtur epiſcopi q̄ viriliter ſuſtinet eccleſiam.

f ¶ Paſſio.i. eccleſia ꝑ qua ipſe paſſus eſt. — *ij. Jo. j.c.*

g ¶ Teneret. iure obligationis. † nam quilibet prelatus eſt dn̄icus debitor. xliij. diſtinct. diſpenſatio. — *† Sic etiā no. j.q.ij. nec q̄ſq̄ʒ.i vlt. glo. Vel dic.i. fidei chriſtiane quā al's oportere t eum ꝓdicare inſtāter vt in alijs locis.*

h ¶ Solutiōis.i. predicationis: qua audita cōuertebā tur, ⁊ ſic ſoluebantur a peccatis.

i ¶ In affectu. nā affect⁹ ſine effectu nō ſoluit dn̄icū debitorē, licet ꝯtrariū fiat: vt hic, ⁊ de pe. diſt.j.§. ſimiliter. et illud de pe. diſt. vj. c.j. ibi: nā ex deſiderio ⁊c. ⁊ idem eſt in obligatione q̄ quis tenet̄ homini ſi parat⁹ eſt ſoluere, et non inuenit cui nō imputabit̄ ei. C. de vſu. acceptā. ff. de arbi. celſus.

k ¶ Dei grām.i. libertatē predicādi.

l ¶ Et accepit. idē Cypria. poſtea.

Omnis q̄. ¶ Caſ⁹. Shiſmaticis ⁊ hereticis non debemus cōmunicare. ⁊ hoc ꝓbat tripliciter. Primo authoritate Jo. euāgeliſte. poſtea exemplo eiuſdē. Tertio exēplo Polycarpi. Authoritas eſt in ꝑncipio capi. Exēplū Joānis eſt ibi: Narrat enim. Exēplū Polycarpi eſt ibi: Idem etiam Polycarpus.

m ¶ Et patrem. ꝟ. diſt. xliij. quieſcamus.

n ¶ Nec aue. j.q.iij. excommunicatos.

o ¶ Cōmunicat. ꝟ. diſt. lxiij. cum Adrianus.

p ¶ Joannes. euangeliſta.

q ¶ Fact' exhibuit. Nā cepit Jeſus facere ⁊ docere. ꝟ. xxxvj. diſt. §. ecce. arg. ff. de re mili. officium.

r ¶ Balneas. ⁊ ita etiā religioſi ꝓſſūt intrare balnea: qd̄ — *Religio ſi poſſūt intrare balnea.*

Sub. nō ꝓpt voluptatē. xxj. qō. iiij.c.j. ad hoc xlj.di.

intelligo in neceſſitate: arg.de cōſe.diſt.iij.peruenit.ſ3 videt excuſari etiā in hoc caſu.xj.qō.iij.qm̄ multos.ꝛ ita non debemus lauari cū hoībus aliene ſecte: ſicut ꝛ dicit canon ꝙ nec cū muliere.lxxxj. diſt. non opz. C. de repu.l. vlt.§.vi.ſed nec orare cū eis. Sȝ nunqd in eccleſia interdicta poſſum⁹ orare:ſic, tacite tamē ij.q.iij. ſi quis epiſcopus.

terendos vel doctrinas eorum falſas contemnendas, id eſt contemptibiles.

g ❡ Signatus.in eccleſia dei: vt.ſ.e.omnibus.

h ❡ Cibum.de quo cibo ꝛ qua ſiti habem⁹.ſ.viij. queſtione.j.audacter.

Joan. xix.d.

Q Uoniā vet⁹. ❡Caſus. Dicit hiero.i hoc ca. in eccl'ia oriētali hereſes et ſchiſmata pullulare. vnde eccleſia occidentalis prauas doctrinas hereticorū extermi nat: et ideo ꝗuis mare interponat, tamen romanā eccleſiam ꝛ fidem ab ea laudatā cenſuit cōſulēdā, vbi fides permanet inuiolata. et ſic occidētalē eccleſiā multipliciter commēdando, orientalē eccleſiam deteſtatur: quia fides ibi pmanet violata. In fine dicit ꝙ etſi in ea ſolitudine ſit que diuidit ſyriaȝ a barbaria ita ꝙ fidem a Romana eccleſia ſemper expetere nō poſſit: tn̄ ſequit martyres ꝛ cōfeſſores illi⁹ regionis, hereticos deuitādo. Expoſitio autē litere conſueuit in apparatu notari: ꝛ ideo ſupſedeo. Et nota ꝙ oīa ca.precedētia ꝛ ſequētia vſqȝ ad.§. his authoritatib⁹: inducunt ꝙ tm̄ eccleſia catholica et non heretici vel excōicati q̄ ſunt extra eccleſiā, ꝑtātē habēt ligādi ꝛ ſoluēdi.

Mat. xxiiij.

Mat. v.

Q Uoniā vetus[a] oriens[b] inter ſe populorū furore colliſus, indiſciſſam[c] dn̄i tunicā[d] ꝛ deſuper cōtextā minutatim ꝑ fruſta diſcerpit, ꝛ Chriſti vineam vulpes extermināt inter lacus[e] contritos[f] qui nō habēt aquā, ꝛ difficile vbi fons ſignatus[g] ꝛ ortus cōcluſus ſit, poſſit intelligi: ideo mihi cathedrā Petri et fidem apoſtolico ore laudatā cēſui conſulendā: inde nūc mee aīe poſtulans cibum[h], vnde olim Chriſti veſtimēta[i] ſuſcepi, neqȝ ꝓ vaſtitas tanti elemēti liquētis, ꝛ interiacēs latitudo terrarum mea precioſe margarite[k] potuit inquiſitione ꝓhibere. Ubicunqȝ fuerit corp⁹, illic cōgregabuntur et aquile[l]. ꝓfligato[m] a ſobole mala patrimonio[n], apud vos ſolos incorrupta patrum omnino ſeruat authoritas. ibi ceſpite terra fecundo dn̄ici ſeminis puritatē centeno fructu refert. hic obruta ſulc; frumenta[o] in lolium[p] auenaſqȝ[q] degenerant[r]. Nunc in occidente ſol iuſtitie oritur: in oriēte autem lucifer ille q̄ ceciderat, ſupra ſydera poſuit[s] thronū ſuū. Uos eſtis lux mūdi, vos eſtis ſal terre, vos vaſa aurea et argentea. Hic[t] teſtea vaſa, virga ferrea et eterno operiuntur[v] incendio. Q̄q̄ igitur tui[x] me terreat magnitudo, tamen inuitat humilitas, a ſacerdote victima[y] ſalutem, a paſtore preſidium ouis flagito. Fatiſcat[z] inuidia[a], Romani culminis recedat ambitio. Cum ſucceſſore piſcatoris, et diſcipulo Chriſti loquor. Ego nullum premiū niſi Chriſtum ſequēs beatitudini tue.i.cathedre ſancti Petri cōmunionē ꝯſortior. Super illam petram fundatā eccleſiam ſcio. Quicūqȝ extra hanc domum agnum comederit, prophanus eſt. Si quis in arca Noe nō fuerit, peribit regnāte diluuio. Et quia ꝓ facinoribus[b] meis ad eam ſolitudinē cōmigraui, q̄ ſyriā ꝯiuncto barbarie fine determinat, non poſſum ſanctū[c] dn̄i tot interiacētib⁹ ſpatijs a ſanctimonia tua ſemper expetere. Ideoqȝ collegas tuos Egyptios martyres ꝛ ꝯfeſſores ſequor: ꝛ ſub onerarijs[d] parua nauicula delitefco. Nō noui vitalē, miletū reſpuo, ignoro paulinū. Quicūqȝ non tecū colligit, ſpargit: hoc eſt q̄ Chriſti non eſt, antichriſti[e] eſt. I tem Ambro.

❡ Hereticorū conſortia a catholicis ſunt fugienda.

i ❡ Ueſtimenta, cū fuit baptizat⁹.ſ. de cōſe.diſ.iiij.poſt baptiſmū. vel fuit monach⁹. de cōſe. diſ.v.nunqȝ.

k ❡ Margarite. ſcȝ ſacramētorum eccl'ie ro. vel fidei. xj.q.iij.nolite.

l ❡ Aquile.i.alie eccl'ie fideles, q̄ alte volant. extra de renū.literas.ſ. ꝓ xi.q.iiij.cū in lege.

m ❡ Profligato.i. diſſipato. ſic' accipitur profligari.C. de fideiuſ.ſācim⁹. C. de offi. rec. prouin. que ordinariā vbi ꝓ cōſumere ponitur, vt hic.

Gen. viij.

n ❡ Patrimonio. .i.fide, vel patrum doctrina.

o ❡ Frumēta.id eſt documenta hereticorum.

p ❡ Loliū.id eſt hereſes.

q ❡ Auenaſqȝ.i. ſchiſmata.

r ❡ Degenerāt. .i.degenerando ꝓducūt.ſ.diſtin.lvj. naſci de adulterio.

s ❡ Poſuit.ſ.hereticos prelatos.

t ❡ Hic.vbi nunc ſum.

v ❡ Operiūtur.i. cooperiuntur.

x ❡ Tui.o papa.

y ❡ Uictima.i.victimādus, a te puniēd⁹ ſi peccauero.

a ❡ Qm̄ vetus. ❡ Caſus. hiero.dicit in eccl'ia oriētali hereſes ꝛ ſchiſmata pullulare: qd̄ nō eſt in eccleſia romana: cui⁹ fidem ſe profitet tenere. ꝛ lȝ loco ſit remot⁹: non tamen mente. Nā ſi q̄s in ea nō inueniat, peribit: ſicut illi qui ſunt inuenti extra arcam diluuij.

Peribit q̄ in eccleſia nō inuenitur.

b ❡ Oriēs.i.oriētalis eccl'ia faciēs opera veter; hominis. Uel dr̄ diabol⁹ vetus oriēs reſpectu chriſti, de quo legitur. Uiſitauit nos oriens ex alto.

.i.peccata q̄ faciunt hoiem vetuſtum.

c ❡ Indiſciſſam.ſ.xvj.q.vij.ſicut domini.

d ❡ Tunicā.i.eccleſiam vel tunicā deſuper contextam, ſcȝ charitate: q̄ ſub vno cortice multa grana.i.fideles cōtinet: vt.xliiij.diſt.ſit rector.

e ❡ Lac⁹.lacus dr̄ q̄ non hȝ aquas intelligētie.

f ❡ Cōtritos.i.hereticos humiliatos eternaliter con-

z ❡ Fatiſcat.i.ceſſet vel deficiat.

a ❡ Inuidia.i.extollentia, vnde inuidia ſepe naſcitur: vnde cum duo certarent de electione, et vnus allegaret nobilitatem alterius, alius ex aduerſo reſpondit. Piſcatori Petro fabri filio ſucceſſorē querimus, non auguſto. Nobilitas faſtum, faſtus litem parit: armat Lis odiū, capiunt hic tria mortis iter.

Nobilitas i ele ctionib' non eſt attēdenda.

b ❡ Pro facinoribus.purgandis.

c ❡ Sanctū dn̄i.i.ꝟbū dn̄i vel fidei, vel euchariſtiā.

Naues ſunt duplices.

d ❡ Et ſub onerarijs.i.magnis nauib⁹.nā quedā ſunt onerarie, quedā amphate.i.hoies ferētes: vt.ff.de exer. l.j.§.ſed ꝛ ſi ab alio mutuat⁹.ꝛ §.nauem.

e ❡ Antichriſti.ꝛ q̄ nō eſt mecū, ꝯtra me eſt. ꝛ q̄cūqȝ a fide catholica diſcrepat, ei ꝯtrari⁹ eſt. C. de iude.celicolarū. ar.ff.de fideicō.lib.ſi eum.§.j.B.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Que dignior. ¶ Caſus. Dicitur hic qꝫ due ſunt eccleſie: vna catholicoꝝ, et alia hereticoꝝ. Prima non patit pollutos in ſe habitare, q̄ chriſtũ habet habitatorem: quam nemo deſerere dꝫ: ſicut Petrus nõ deſeruit. et in ea indubitãter eſt habitaculũ eligendũ. Scd̄a vero eccl'ia. ſ. hereticoꝝ ne ariditate ei⁹ polluamur, ſemp eſt deuitanda. et hoc probatur authoritate Apoſtoli.

n ¶ Humi aride. Unde Ouidius, Alta puel. ares tardat arena pedes.
o ¶ Infirmitates. ſ. ij. q. vij. §. de his. ⁊ diſt. xlv. recedite. lxxxvj. diſt. ſatis. ſ. xiiij. q. j. ſcriptum.
p ¶ Deuita. et ita ei non pandas ſecreta fidei n̄re. arg. xj. q. iij. nolite. xxiij. queſt. iiij. quidam. nõ aũt quo ad correctionem. ar. j. q. vij. cõuenientibus. ibi quotidie, intellige tñ poſt primam qꝫ poſt ſcd̄am. ⁊ hoc de iam damnatis. Quid tñ ſup h⁹ tenēdũ ſit notaui. ſ. pri. q. v. non vos. ſi aũt qs errat in fide, nõ ſtati eſt heretic⁹, dũmodo parat⁹ ſit corrigi: vt ſ. e. q. hec eſt. ſi autem non vult corrigi vſqꝫ ad annum ammodo eſt habēdus pro heretico: vt extra de hereti. excõmunicamus.

Que dignior domus[a] apoſtolice p̄dicatiõis ingreſſu[b], qꝫ ſãcta Ro. eccl'ia: aut qs p̄ferend⁹ magis oib⁹ videt, qꝫ xp̄s: q̄ pedes[c] ſuis cõſueuit lauare hoſpitibus: et q̄ſcũqꝫ ſua receperit domo, pollutis non patit habitare veſtigijs[d]: ſed maculoſos licet i ea acceperit vite prioris: in reliquũ[e] tñ mũdare dignat p̄ceſſus. Hic eſt igit ſol⁹ quē nēo dꝫ deſerere: nemo mutare: cui bene dicit[f]: Dñe, ad quē ibimus? ꝟba vite eterne habes: et nos credimus. Uidimus executorē celeſtiũ preceptoꝝ: q̄ qm̄ non mutauit hoſpitium[g], celeſtiũ conſortiũ habitationis ǂ emeruit. Fides ergo in primis eccleſie q̄renda mãdat: in qua[h] ſi xp̄s habitator ſit, haud dubie ſit legẽdũ. ǂ ſi ꝟo p̄fidus ppl's aut preceptor hereticus deformet hitaculũ eccl'ie, vitãda eſt hereticoꝝ cõio: fugiēda ſynagoga cēſet: excutiēd⁹[i] pedũ puluis[k]: ne fatiſcētibus[l] p̄fidie ſterilis ſiccitatibus[m] tanqꝫ humi aride[n] arenoſeqꝫ mētis tue veſtigium polluat. nam ſicut corporeas infirmitates[o] populi fidelis ſuſcipere i ſe dꝫ euãgelij p̄dicator, iuxta qd̄ ſcriptũ eſt: Quis infirmat, ⁊ ego non infirmor? ita ſi qua eſt eccleſia q̄ fidē reſpuat, nec ap̄lice predicatiõis fundamēta poſſideat, ne quam labem perfidie poſſit aſpergere, deſerēda eſt. quod ap̄l's q̄qꝫ euidēter aſſeruit dicēs: Hereticũ hoiem poſt primã ſcꝫ correctionē deuita[p].

Item Beda ſuper Matth.

¶ Nec petris ſolu, nec celeſte regnum ingredi poteſt qui ab vnitate eccleſie eſt diuiſus.

Quicunqꝫ ab vnitate fidei vel ſocietatis petri ap̄li q̄libet mõ ſemetipſos ſegregauerint, tales nec vinculis pctõꝝ abſolui[q], nec ianuã poſſunt regni celeſtis ingredi[r].

Itē Hiero. in Amos pphe.

¶ Non ſuſcipiunt eoꝝ ſacrificia q̄ꝝ fides reprobat ⁊ vita.

Odi et p̄ieci feſtiuitates vr̄as[s]: et non capiã odorem cetuũ vr̄oꝝ. qꝫ ſi obtuleritis mihi holocauſtomata et munera vr̄a, nõ accipiã: et vota pinguium vr̄oꝝ reſpuam[t]. ¶ Odit autē deus et nõ ſolũ odit, ſed ⁊ proijcit feſtiuitates eoꝝ q̄ nõ celebrãt feſtiuitates dei, ſed ſuas[v]. Et poſt pauca. Odiſſe aũt et proijcere ⁊ non odorari, humana loquit ſimilitudine[x]: vt nos affectũ dei in n̄ris ſermonib⁹ agnoſcamus. Et ſi holocauſta obtulerint vt videantur ieiunare, dare eleemoſynas, pudicitiam polliceri, que holocauſta[y] ſunt vera, nõ ea[z] ſuſcipit dñs. Nam non ſacrificioꝝ magnitudine, ſed

Joan. xiij. a. Eccl'ia eſt duplex.

a ¶ Que dignior dom⁹. Caſ⁹. Due ſunt eccl'ie: vna catholica q̄ non patit pollutos habitare i ſe cũ habeat xp̄m habitatorem: quē nemo dꝫ deſerere: ſicut nec Petrus: immo ibi eſt predicãdus ⁊ habitaculum eligẽdũ. Alia eſt hereticoꝝ, que vera nõ eſt: hec ſp vitanda eſt ne ariditate eius polluamur. deſerend⁹ eſt ergo heretic⁹ poſt admonitionem.

Joan. v. f.

ǂ Al's habitatiõis celeſtis.

b ¶ Ingreſſu. p̄pter quam vel ad quã ſit ingreſſus ap̄lica p̄dicatione.

ǂ legenda.

c ¶ Pedes. i. operationes prauas.

d ¶ Ueſtigijs. id eſt operibus.

e ¶ In reliquũ. i. decetero. ǂ et ita exaudi. j. q. vij. quotiens. ǂ

ǂ Uel dic. i. ad vltimũ.

f ¶ Bene dicitur. a Petro: vt de p̄ſe. diſt. ij. forte dicas. cũ em̄ xp̄s dixiſſet: niſi qs mãducauerit carnē meã, ⁊ bibe. ſan. meũ ⁊c. reſponderũt q̄dã. durus eſt hic ſermo. ⁊ ſeparauerunt ſe ab eo: vt de conſec. diſt. ij. p̄ma quidē. Petro dicente. Domine ad quem ibimus? verba vite eterne habes.

ǂ t. xcvj diſti. in ſcripturis. i ſi.

g ¶ Hoſpitium. arg. ꝯ illos q̄ ſepe mutãt hoſpitium.

h ¶ In qua. ſ. eccleſia. ſi. i. q. legendũ. i. eligendũ eſt ibi eſſe. vel in qua eccleſia eligendũ eſt ibi eſſe habitaculum ſi chriſtus ibi ſit. ſi, affirmatiue intelligit. i. q: re vera ibi chriſtus habitat. haud dubie. i. nõ. et vere non dubie ſit: quia dubius in fide eſt hereticus. extra de here. ca. j.

Chriſt⁹ i eccl'ia habitat.

i ¶ Excutiendus. de affectibus noſtris.
k ¶ Pedum puluis. i. doctrina hereticorum.
l ¶ Ne fatiſcētib⁹. i. feſſum facietib⁹ vel deficiētibus.
m ¶ Siccitatibus. i. quia heretici ſicci ſunt: vt. j. q. j. ſicut eunuchus.

ij. coꝝ. xj. g. ad Ti tũ. iij. a

q ¶ Abſolui. ſ. de peni. diſti. j. verbum.

amos v. f.

r ¶ Ingredi. cum iſte claues habeat vt. ſ. xx. di. §. j. Jo.

s ¶ Odi et proieci. ¶ Caſ⁹. Oſtēdit Hiero. i hoc ca. qꝫ deus nõ reſpicit ſacrificia iniquoꝝ nec multitudinem ſacrificioꝝ maloꝝ hoim attendit: ſed poti⁹ affectũ reſpicit offerētiũ. et hoc p̄bat authoritate prophete, ⁊ exēplo vidue. Authoritas eſt in princ. capi. et durat vſqꝫ ibi Odit autē. ⁊ exinde ſunt verba Hiero. Exēplum eſt ibi: vnde et vidua.

ſ ¶ Feſtiuitates veſtras. vos non tenentes vnitatem eccleſie.

Deus mēbra nõ hꝫ.

t ¶ Reſpuam. hucuſqꝫ ſunt verba prophete.
v ¶ Sed ſuas. Arg. ꝯ ſcholares qui vadũt ad eccleſiã ǂ vt videant dñas: q: ibi potius attēdũt cãm ſuã qꝫ dei.

ǂ ſcꝫ vt laic⁹ intelligat arg. v. q. ij. relatũ. de hoc eſt qõ. B.

x ¶ Similitudie. et eſt figura anthropoſpathos. nã attribuit deo quod eſt hois. ſ. claudere nares. nõ em̄ deus habet mēbra diſtincta ſicut dicunt quidã heretic. j. q. iij. quidam. ꝟ. anthropomorphite. Et eſt hic arg. qꝫ ſi clericus agit contra laicum, debet loqui vulgariter. ǂ
y ¶ Holocauſta. ſ. q. j. illi offerunt.
z ¶ Non ea ſuſcipit. vt remuneret eterno premio. ſ. xiiij. q. v. ſcriptum. j. de peni. diſtin. v. conſideret. ſ. e. q. j.

alienus. j. de conſe. diſt. v. non mediocriter. ꝟ. xxiiij. q. vlti. ca. vlti. ꝟ. iij. q. vij. in grauibus.
a ¶ Unde ⁊ vidua. de qua habes de peni. diſt. v. ca. j.
b ¶ Duo minuta. affectũ dãtis penſat cẽſura tonãtis. vnde illud. Juppiter vt cẽtũ tauroꝝ ſanguine fuſo: Sic capit minimi thuris amore de⁹. Jo.

Dãtis affectũ conſiderat dñs

Luce xxj. a.

V Bi ſana ⁊c̃. ¶ Ca⁹. Ubi ſana fides ⁊ charitas non ſunt, iuſtitia ibi eſſe non põt: et iõ ſchiſmatici et heretici q̃ꝛ fidem ⁊ charitatẽ non hñt, fructũ de ſua iuſticia non expectent.
c ¶ Ubi ſana. j. xxviij. qõ. j. ꝟ. ex his. ꝟ. diſt. xliij. in mandatis. ꝟ. ſed dꝛ ibi deeſſe fidei, non ꝙ ſit fidelis, ſed quo ad perfectionem.

Heb. x. g.

d ¶ Juſt⁹. i. iuſticia efficit vt ſit dign⁹ vita eterna. nã ibi xp̃s non eſt fundamẽtũ ⁊c̃. vt. j. q. j. cũ paul⁹. oẽs em̃ ꝟtutes patiũꝟ detrimẽtũ ab vno vitio: vt ð pe. di. v. c. j. vt i hoc caſu. Jo.
H Eretici. e ¶ perfectionem. i. ſanctitatem: vt. j. qõe j. eos q̃. vel iuſtitiã. j. q. j. dñs declarauit.
D J dicimus. ¶ Ca⁹. Magn⁹ q̃ſiuit a Cypriano vtrũ Nouatianus poſſet cõferre remiſſionẽ pctõꝝ, vel ligare. Et rñd. ꝙ non: q̃ꝛ inter hereticos et ſchiſmaticos reputaꝟ, cum canonice nõ ſit elect⁹ ſꝫ a ſeipſo ordinat⁹ eſt. vñ eccl'iaꝫ tenere non põt: q̃ꝛ non eſt ordinat⁹ in eccleſia. Cornelius ꝟo q̃ Fabiano pape ſucceſſit eſt legitime ordinat⁹: et iõ Nouatianus ⁊ oẽs ſibi cõſentiẽtes penis deſtinanꝟ, niſi ſe ſeparauerint a cõione maloꝝ, dicẽte dño p Moyſem. Separamini ⁊c̃. ⁊ hoc ꝓbat exẽplo eoꝝ q̃ per conſenſum ſimul cũ Dathan ⁊ Abyron perierũt. et auctẽ Oſee prophete. Ubi aũt ſint authoritates ⁊ exẽplũ, patꝫ p ſeq. ca.
f ¶ Didicim⁹. Pone caſum per illa duo ca. vij. q. j. factus eſt. ⁊ ca. nouatianus. nam cum Cornelius canonice eſſet electus in papã, Nouatian⁹ a ſchiſmaticis volebat eligi. cõtra quẽ dicit Cyprianus eũ non poſſe hr̃e aliquã in eccl'ia poteſtatẽ cũ ſit ſchiſmaticus: cũ eccleſia vna ſit, et apud duos eſſe nõ poſſ. t. Probat poſtea exẽplo Choree Dathan ⁊ Abyron ꝙ nõ ſolũ tm̃ ſchiſmatici, ſed etiã authores eoꝝ puniuntur. Ultimo dicit eos remiſſionem petõꝝ quã nõ hñt dare non poſſe.
g ¶ Nil hr̃e. arg. eꝟ de ſchiſma. ca. j. xij. qõ. ij. alienationes. ſi tñ eſt occultus, toleraꝟ qð facit: vt. ꝟ. no. in p̃nc. q̃ꝛ oĩs ſchiſmatic⁹ ſi ꝑſeuerat, eſt heretic⁹: niſi in ſummo põtifice: vt ibi dixi.

Schiſmatic⁹ oĩs eſt hereticus.

h ¶ Propter qð. arg. ab vniuerſali ad ſingulares. ix. q. iij. cũ ſim⁹. q̃ñꝫ ab indefinita. j. qõ. ij. ſaluator. q̃ñꝫ a primo ad vltimuꝫ. xxviij. q. j. idololatria. q̃ñꝫ a maiori. xxxij. q. v. ſi paulus. q̃ñꝫ a ſimili. eꝟ de tranſla. inter corporalia.

Argumentamur in iure varijs modis.

Nu̾. xvj.

i ¶ Non fuit. ſi em̃ iudicatur res eſſe mea, per conſequẽs iudicatur nõ eſſe tua: vt. ff. de p cura. põponi⁹. ꝟ. ij. et. ff. de excepr. rei iudi. ſi inter. Jtem eſt hic arg. ꝙ duo epĩ nõ poſſunt eſſe in vno epiſcopatu inſolidum: vt queri ſolet. vij. q. j. non autem.

Epiſcopi duo in vno ep̃atu eſſe nõ pñt.

k ¶ A ſeipſo ort⁹. Et ideo in ſeipſum cadere debet: ⁊ ita nemo põt ſeipſum eligere: vt. j. qõ. vj. ſicut is. extra ð iure patro. per vr̃as. nec pretoꝛ ſe dare tutorem poteſt. ff. de tut. et cura. pretoꝛ. † argu. contra ff. de ꝯtrahẽ. emp. fiſtulas. ꝟ. j.

Eligit ſeipm̃ nemo.

† Ad idez. ff. de aut. tu. l. j. ⁊ ff. ð admi. tut. ꝯtiens. ꝟ. non tm̃. ff. ð of. pro. l. vlti. et q̃ ſit rõ, dic vt ibi.

l ¶ Adiuuare. nã qui totam legem cuſtodit, offendit autem in vno, factus eſt omnium reus: vt. j. de peni. diſt. ij. ꝟ. item opponitur. ſi enim inquit. ꝟ. vij. q. j. deniꝫ.
m ¶ Separauerint. ꝟ. j. q. j. ſi quis inquit.
n ¶ Supp'icio. Equali: quia facto conſenſerunt: vt. j. j. q. iij. qui aliorum.
o ¶ Merita. intellige eterna, nam ⁊ tẽporalia poſſunt. xxij. q. ij. ſi quelibet.

offerentiũ merita cauſaſꝫ diiudicat. ¶ Uñ ⁊ vidua[a] q̃ i corbanam duo minuta[b] miſerat, oĩb⁹ a ſaluatore ꝑferꝟ: q̃ꝛ dñs nõ ea q̃ offerũꝟ, ſꝫ volũtatẽ reſpicit offerẽtiũ. Item Aug. ¶ Ubi charitas non eſt, ibi fides vel iuſtitia locũ non hꝫ.

V Bi ſana[c] fides nõ eſt, nõ põt eẽ iuſtitia: q̃ꝛ iuſt⁹[d] ex fide viuit: neqꝫ ſchiſmatici aliq̃d ſibi ex iſta mercede promittãt: q̃ꝛ ſicᷓ vbi charitas nõ eſt nõ p̃t eẽ iuſtitia. dilectio em̃ ꝓximi malũ nõ opaꝟ: quã ſi heretici haberẽt nõ dilaniarent corpus xp̃i qð eſt eccl'ia. Itẽ Inno. pa. ¶ A fide recedẽs, ſp̃us ꝑfectionem amittit.

H Eretici cum a fide catholica deſtiterint, ꝑfectionem[e] ſp̃ũs quã acceperãt amiſerũt. Itẽ Cyprian⁹ Magno filio ſalutẽ. ¶ Sacrificij ꝓtãte penitus caret hereticꝰ.

D J dicimus[f] oẽs omino hereticos et ſchiſmaticos nil hr̃e[g] ꝓtãtis ⁊ iuris: ꝓpter qð[h] nouatian⁹ nec debet nec põt excipi quo minus ipſe q̊qꝫ extra eccleſiam cõſiſtens, cõtra pacem ac dilectionẽ xp̃i faciẽs iter aduerſarios ⁊ antichriſtos ꝯputeꝟ. et paulopoſt. Eccl'ia vna eſt: q̃ vna et intus eſſe, et foris eſſe non põt. ſi em̃ apud Nouatianum eſt, apud Corneliũ nõ fuit[i]. ſi vero apð Corneliũ fuit q̃ Fabiano ep̃o legitima ordinatiõe ſucceſſit, et quẽ poſt ſacerdotij honorẽ martyrio q̊qꝫ dñs gl'ificauit: Nouatia. in eccleſia nõ eſt nec ep̃s cõputari põt: vt q̇ euãgelica ⁊ ap̃lica traditione contẽpta nemini ſuccedẽs, a ſeipſo ortus[k] eſt. Hr̃e nãqꝫ aut tenere eccleſiã nullo mõ põt q̇ ordinatus in eccleſia nõ eſt. ⁊ paulopoſt. Qꝛ ꝟo eũdẽ quẽ ⁊ nos deũ patrẽ, eũdẽ filiũ xp̃m, eũdem ſp̃m ſanctũ noſſe dñr: nec adiuuare[l] põt tales. et. j̃. Inuenimus in tali facinore nõ ſolum duces et authores ſꝫ etiã ꝑticipes penis deſtinari, niſi a cõione malorum ſe ſeparauerit[m], ꝑcipiẽte dño p Moyſem et dicente: Separamini a tabernaculis hoĩm iſtorũ duriſſimorũ: et nolite tãgere de oĩbus q̃ ſũt eoꝝ: ne ſimul pereatis in pctĩs eoꝝ. ⁊ qð cõminatus p Moyſem dñs fuerat, iͣpleuit: vt quiſqꝫ q̇ ſe a Chore Dathan et Abyron non ſeparaſſet. penas ſtati ꝓ ipia cõione perſolueret. q̊ exẽplo oñdiꝟ et probaꝟ obnoxios oẽs culpe ⁊ pene futuros qui ſe ſchiſmaticis cõtra prepoſitos ⁊ ſacerdotes irreligioſa temeritate miſcuerit: ſicut etiã per Oſee ꝓphetã ſp̃ũſſctũs teſtaꝟ et dicit: Sacrificia eorũ tanq̃ꝫ panis luctus: et oẽs q̇ mãducant ea, cõtaminabũtur. docens et oſtẽdẽs oẽs oĩno cum authoribus ſuis ſupplicio[n] coniũgi qui fuerint eorum pctĩs cõtaminati. q̃ ergo apud eos merita[o] eſſe circa deum poſſunt,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a ¶ Supplicia. nã in pena nõ põt eſſe pmiũ: ar. xvj. q. j. legi. ꝛ. ff. de neg. geſt. ſiue hereditaria. ꝛ. ff. ex q̃. cau. ma. l. ſi cui. ꝛ. ff. de interdi. ꝛ releg. l. relegatoꝝ.
b ¶ Cuncti. ſ. xj. q. iij. nihil.
c ¶ Qui contra. C. que res ven. non poſ. l. vlti.

et q facta fuit in hereſi ꝛ nõ in eccl'ia, pbat duab⁹ authoritatibus. ſ. Salomonis ꝛ Aug. auctas Salomonis incipit ibi: Una eſt colũba. authoritas Aug. ibi q ſi nullo.
h ¶ Pudenda. ¶ Caſus. Cõſuetudo erat inter Mediola. ꝛ Aquilegien. archiepos vt ſe cõſecrarẽt adinuicẽ. iſti cũ eſſent in ſchiſmate, vn⁹ conſecrauit aliũ ꝛ nõ obſeruata cõſuetudine antiqua. vñ reprehendunt hic ſup duob⁹: ꝛ q in ſchiſmate, ꝛ q nõ eſt obſeruata cõſuetudine facta fuit conſecratio. ꝛ dicit q cum in ſchiſmate ſint ꝛ nõ in eccl'ia, poti⁹ execrant q̃ cõſecrãt.

Priuati q̃ ſunt.

d ¶ Priuati. hic habes q dicunt priuati illi q̃ nõ ſunt prediti aliqua dignitate.
e ¶ Nobiles. j. xxvj. q. v. idoloꝝ. ſ. ſ. xlj. diſ. non cogant. ſ. xij. q. ij. de reb⁹. ſ. xxij. q. v. c. j. xij. q. ij. fraternitas. ff. de in ius vo. l. vlt.
f ¶ Proſcriptionem. xxiij. q. v. de liguribus.
g ¶ Ignobiles. forte dicunt ignobiles qui vile exercẽt officiũ. C. de inceſt nup. humilem. de penis iſtis habemus. C. de ſum. tri. l. iij. ff. de pe. capitaliũ. §. vlti. De huiuſmodi autẽ pena not. q ſi eſt pecuniaria vel ſpũalis, ſemp maior imponit nobili q̃ ignobili: vt. xl. diſ. homo chriſtian⁹. ꝛ. v. q. vj pbri. i. ar. ꝯ. j. q. j. q̃cũq. nã ibi minor pena imponit epõ q̃ pbr̃o: ſed hoc intellige in diuerſis criminib⁹: ſcꝫ in negligentia epi, ꝛ ſimonia pbr̃i. ſꝫ corporalis maior imponit ignobili: vt hic, et inſti. de pu. iud. §. item lex Cornelia. Sꝫ ar. ꝯ. ff. de pe. quedã. vbi dr̃ q q̃dã delicta inferũt penã militib⁹, q̃ non paganis. ſꝫ facias vim in eo qđ dicit q̃dã: q qđ dr̃ ibi, ſpeciale eſt: al's qđ dr̃ hic, regulare eſt. Quidã tamẽ dicũt q ſemper ignobiles grauiori pena puniẽdi ſunt: † ſiue ſpirituali, ſiue corporali, ſiue pecuniaria: arg. xj. q. iij. precipue. vnde hoc quod dicit hic q ignobiles debeãt verberari, intellige quando nihil habent. ff. de in ius vo. l. vlti. xiiij. q. vj. ſi res aliena. Jo.

Nobiles an ſint maiori pena afficiẽdi q̃ ignobiles.

† Contra hãc ſententiã facit qđ no. ex de tranſact. ca. vl. in fi. ꝛ de iureiur. cũ q̃dã.

quib⁹ ſupplicia [a] diuinit⁹ irrogant. ꝛ. j. Si autẽ foris cũcti [b] ſchiſmatici ꝛ heretici nõ habẽt ſpm ſanctũ, ꝛ ideo apđ nos eis man⁹ iponit vt hic incipiat qđ illic nõ eſt, nec dari põt: manifeſtũ eſt nec remiſſionẽ pctõꝝ p eos dari poſſe q̃s ꝯſtat ſpm ſanctũ nõ habere. Itẽ Ri. pa.

¶ Proprio ſpolient honore, q̃ cotra pacẽ eccl'ie nituntur.

Qui ꝯtra [c] eccl'ie pacẽ ſũt ſi dignitate aut cingulũ militie hñt, nudent eis. Si autẽ priuati [d], ſi q̃dẽ nobiles [e] ſunt ſuarũ ſubſtãtiaꝝ pſcriptionẽ [f] patiant. ſi autẽ ignobiles [g], nõ ſolũ in corpore verberent, ſed exilio perpetuo caſtigent.

Item Pelagius papa.

¶ Nec ꝯſecrat, nec ꝯſecrat in ſchiſmate conſtitutus eps.

Pudenda [h] (vt ita dicã [i]) rapina i. diuiſiõe eſt nõ ꝯſecrat⁹, ſꝫ execrat⁹ [k] eps. ſi ẽm ipſum nomẽ [l] ꝯſecratiõis [m] rationabili ac viuaci itellectu diſcutim⁹: is q cũ vniuerſali detrectat [n] ꝯſecrari eccl'ia, cõſecrat⁹ dici vel eſſe nulla ratione poterit. Cõſecrare ẽm eſt ſimul ſacrare, ſꝫ ab eccl'ie viſcerib⁹ diuiſus, ꝛ ab apl'icꝫ ſedib⁹ ſeparat⁹ execrat ipſe poti⁹, ꝛ non conſecrat. Jure execrat⁹ [o] tñ nõ ꝯſecratus poterit dici quẽ ſimul ſacrare in vnitate ꝯiunctꝫ mẽbris nõ agnoſcit eccl'ia. videamus [p] tñ vtrũ vel ipſarũ ꝯſuetudinem [q] partium in ſua ordinatione cõſeruauerint. nempe is mos antiqu⁹ fuit, vt q p lõginquitate vel difficultate [r] itinerꝫ ab apl'ico [s] oneroſum illis fuerat ordinari: ipſi ſe inuicẽ mediolanẽſis [t] ꝛ aquilegiẽſis ordinare epi debuiſſent: ita tamen vt in ea ciuitate in qua [v] erat ordinandus eps, alterius ciuitatis pontifex occurrere debuiſſet, vt ordinãdi electio a preſenti ordinatore ex ꝯſenſu vniuerſalis [x] cui preficiẽd⁹ erat eccl'ie, melius [y] ac facilius potuiſſet agnoſci, ꝛ in ſua qui ad epiſcopatũ puehẽd⁹ erat: nec tamen ordinatori ſuo ſubdendus fuerat vt ordinaret eccl'ia. etẽm [z] cum (ſicut diximus) eccl'ia vna ſit, cui in Cãticis canticoꝝ dicitur: Una eſt columba mea: nullam aliam eſſe conſtat, niſi que in apl'ica [a] radice eſt fundata: a quibus ipſam fidem vniuerſo orbi ppaginatam eſſe non poteſt dubitari: qđ no-

i ¶ Ut ita dicam. improprietatẽ locutionis notat. et eſt ibi emphaſis. xxvij. q. j. nuptiarum vt Dauus eſt ipm ſcelus.
k ¶ Execrat⁹. q nõ eſt cõſecratus ſm conſuetudinẽ.
l ¶ Nomẽ. ſ. xij. q. j. clericus.
m ¶ Conſecrationis. ar. de peni. di. ij. penitentia.
n ¶ Detrectat. i. cõtradicit vel contemnit.
o ¶ Execratus. hec prepoſitio ex deformitatẽ ſignat ſicut et dicit depactus. i. turpiter pactus. ff. de calum. l. generaliter.
p ¶ Uideamus. interpoſitio eſt hic vſq ad illud. j. etenim ꝛc.
q ¶ Conſuetudinem. Arg. in rebus perperam geſtis bonum eſſe ordinẽ ſolitum obſeruari: vt. xxxij. q. vij. non ſolum. et ca. adulterij. arg. pro particulari conſuetudine.

Ex ꝛ de ſignificant deformitatem.

¶ Pudenda. ¶ Caſus iſte ſic ꝯſueuit poni. Mediolañ. archieps ꝛ pr̃iarcha Aq̃legieñ. lapſi erãt in hereſim: ꝛ in hereſi vn⁹ alterũ ꝯſecrauit: ꝛ ꝯ ꝯſuetudinẽ illarum duarũ eccl'iarũ a papa approbatã. q cõſuetudo antiquit⁹ obtinuit: vt archieps Mediolañ. cõſecraret pr̃iarchã apđ Aquilegiũ: ꝛ viceuerſa pr̃iarcha debebat cõſecrare archiepm apđ medior. ꝛ hoc debebat fieri cũ cõſenſu hereticoꝝ q̃b⁹ preficiebant. Probat Gela. hãc nõ fuiſſe cõſecrationẽ, ſꝫ execrationẽ: tũ q fctã fuit in ſchiſmate ꝛ hereſi: tum q cõtra antiquã cõſuetudinẽ facta fuit,

r ¶ Difficl'tate. ſ. di. lxiij. cũ lõge. ſ. xciij. di. iuxta. Jo.
s ¶ Apl'ico. Ar. q metropolitani ab apl'ico ſunt ordinãdi, ſꝫ ꝯ. lj. diſt. q̃ in aliq̃. ꝛ. lxj. diſ. c. j. ex̃ de tẽp. or. ſi archiepus. Ego dico de iure cõi a ſuis ſuffraganeis eũ debere conſecrari. ſed tamen papa contrariũ facit. Jo.
t ¶ Mediolanẽſis ꝛ Aquilegiẽſis. xj. q. j. Jſtud. Jo.
v ¶ In qua. Id eſt ad quam.
x ¶ Uniuerſalis. Id eſt vniuerſorum.
y ¶ Meli⁹. Arg. iudicem in eo loco debere iudicare vbi rei veritas magis poſſit inquiri. xxxiij. q. ij. ſiue. arg. xxiij. q. iiij. ſi illic. et extra de ap. ex parte.
z ¶ Etenim. hoc continuatur cum litera que precedit illud videamus. Joan.
a ¶ In apl'ica. i. apl'oꝝ: ſcꝫ apl'is: vt ad intellectum fiat relatio, ſimile, ſ, diſt. xxxiiij. fraternitatis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Notiſſimum pōt amplı⁹ ꝓbari.

a ¶ Notiſſimum. ⁊ ita ꝙ notiſſimum eſt, amplius probari poteſt. † nil em̃ ita eſt indubitatum quin ſolicitam recipiat dubitationẽ. in auē. de tabell. in medio. et ita eſt arg. ꝙ inutilis ꝓbatio admittenda ſit: arg. cõtra ex̃ de ꝓba. c. ij. et. iij. C. de proba. ad probationem.

† Ad hoc. xxv diſ. plectis. in pnci. ij. q. v. hz hoc.

b ¶ per ſucceſſores. ꝟ. diſtin. lxviij. quorum vices.

c ¶ Malitia. ꝟ. diſtin. xix. ita domin⁹ Joan. de fan.

S Chiſma. ¶ Caſ⁹. Quidam indifferenter vtebatur ſacrificijs catholicoꝝ et ſchiſmaticorum: ⁊ ideo ſuis epis conabaē ſuggerere ⁊ ēt pape pelagio vt ſchiſmatici non abijcerenē: et ꝙ licite eorum ſacrificijs vti poterat: et hoc tribus rationibus ꝓbare intendit. Prima erat q: mali debent tolerari. Secunda eſt: q: diu in delicto fuerē. Tertia eſt: q: iuriſ ignorantia vel ſimplicitate deliquerunt. ſed has rationes deſtruit pela. ſingulis rationib⁹ congrue reſpondẽdo. et monet illum ne indifferenter vtatur ſacrificijs catholicorum ⁊ ſchiſmaticorũ. Reſponſio prime rõnis incipit ibi: non autẽ. Scδa ibi: nec enim leuigat. Tertia ibi ſed nec illud eis ꝓdeſt. ſibi. ſ. ſchiſmaticis Jude. iſte dictus fuit iudas iacobi: duo em̃ fuerũt iude. Partẽ. ſ. hereſim. Illi. ſ. catholici. talibus. ſ. ſchiſmaticis. multo magis illi. ſ. ſchiſmatici. Et ſic cõſtrue circa mediũ. q: iudiciũ ſentiẽdi diuerſa nõ diuiſit eos: ſed quedã peſſima opi. apud ſe delata, ſibi tamen incognita diuiſit eos metuentes, ⁊ contra ſe. ap. temere credẽtes. Uel ſic: ſed peſſima opi. diuiſit eos metuẽtes quedã apud ſe delata, ſibi tamen incognita, ⁊ contra ſe. ap. temere credẽtes. Judiciũ. i. diſcretio. Delata. i. recitata. Ad ſummam. i. ad vltimum.

Ju. j.

d ¶ Schiſma. Loquiē. Pela. contra quoſdam qui dicebant eſſe cõmunicandũ quibuſdam hereticis, ea ratione q: mali ſunt tolerãdi: qδ reprobat ibi, non autẽ ⁊c. q. d. illud de occultis intelligitur, hic de manifeſtis agiē. Scδa ratio erat: q: iam diu fuerãt in iſto errore: ⁊ forte fuerat eis ab ecclia cõmunicatũ: qδ reprobat Pela. ibi, nec em̃ leuigat. Tertia ratio eſt: q: ignorantia vel ſimplicitate errabant: quod reprobat vbi dicit: ſed nec illud. Ad vltimum ponit concluſionẽ ſuam ibi: ad ſummam. per quã pꝫ ꝙ alicui loquiē qui in eccleſia noſtra erat cum dicit, nos qδ abſit. Unũ caſum colligendum credo ex illo verbo circa fi. noli ergo ⁊c. Joan.

bis licet notiſſimum[a] oĩno ſit, beati tñ Aug. teſtimonio comprobem⁹. audite q̃d in quodã ope ſuo preclariſſim⁹ doctor dicat ecclie, ait em̃. ¶ Q̃ſ ſi nullo modo recte dici põt ecclia in q̃ ſchiſma eſt: reſtat vt q̃m eccleſia nulla eſſe non põt, ea ſit, quã in ſedis aplice p ſucceſſores[b] epoꝝ radice cõſtitutã, hominũ nulloꝝ maloꝝ malitia[c] etiã ſi nota excludi non poſſit, ſꝫ ꝓ tẽpoꝛis ratione toleranda iudiceē, vllo modo valeat extinguere. Idem.

¶ Unitati nõ cõicat ſchiſmaticis conſentiens.

S Chiſma[d] ſiquidẽ ipſum qδ grecũ nomẽ eſt, ſciſſurã ſonat: ſꝫ in vnitate ſciſſura eſſe nõ põt[e]. nõ ergo vnitati cõicat q̃ ſchiſmaticis cõicat, partes ſibijpſi fecerũt: ⁊ ab eo qδ vnũ eſt (vt apli Jude[f] iam verbis loquar) ſemetipſos ſegregãtes, ſpiritũ nõ habẽt. q̃bus oĩb⁹ illδ efficiē, vt q: ĩ vnitate vnũ nõ ſunt, vt q: in parte eſſe voluerũt, vt q: ſpiritũ non hñt corpoꝛis Chriſti ſacrificiũ hr̃e nõ poſſunt[g]. ¶ Nõ autẽ[h] nobis nũc illa q̃ſtio eſt, vtrũ tolerare malos, ſꝫ vtrũ debeam⁹ ſchiſmaticiſ ſociari[i]. Si etiã illi, lꝫ in ſenſu ſuo abũdãtes, intra materna tñ viſcera poſiti q̃rerẽt veritatẽ a nobis repellẽdi nõ erãt, donec apδ eos ratiõe duce rei veritas claruiſſet. ſed q: ſe ab vniuerſali ecclia diuiſerunt, ſicut beatus Aug. ait: Oĩs catholic⁹ ſecur⁹ eam partem deteſtaē[k] cui eccleſiã vniuerſalẽ apoſtoliciſ ſedib⁹ roboratã nõ ꝯmunicare cognoſcit. Nec[l] enim leuigatꝫ crimẽ eorum, magis ꝟo auget[m] ꝙ eos diu reſtitiſſe[n] dixiſtis ne apoſtoliciſ ſedib⁹ cõmunicantes in ſua cõmunione reciperẽt[o]. In hoc em̃ dũ ⁊ illi[p] culpãdi ſunt q̃ cõicare talib⁹ voluerũt: multo magis tñ illi[q] execrãdi ſunt q̃ non ſolũ in ſacerdotib⁹ cõione apłicarũ ſediũ, verũetiã ĩ ipſis laiciſ[r] ſpreuerũt. Sꝫ nec illud[s] eis ꝓdeſt qδ eos in eiſdẽ literiſ, vel ignoꝛãtia[t] ratiõis, vel ſimplicitate intellect⁹ ſui a nr̃a ſe cõione ſuſpẽdiſſe ꝓhibetis. id ipſum em̃ magiſ eſt[v] ꝓpter qδ ſchiſmatici ſunt, q: non eos diuerſa ſentiẽdi iudiciũ, ſed q̃dã apδ ſe delata, ſibi tñ incognita metuẽtes, et cõtra apłicã ſedẽ temere credẽtes: peſſima diuiſit opinio: qδ ſchiſma ſpecialiter eſſe beat⁹ denũciat Augu-

e ¶ Sciſſura eſſe non põt inde eſt ꝙ veſtis dñi q̃ vnitatem ſignificabat, remanſit indiuiſa vt. xvj. q. õ. vlt. ſicut apoſtoli.

Ueſtis dñi indiuiſa remãſit.

f ¶ Jude. qui loquens de hm̃oi dicit: hi ſunt q̃ ſegregãt ſeipſos, animã vel ſpiritũ non habẽtes: vt. j. e. q. õ. iij. de illis qui ſunt.

g ¶ Non poſſunt quo ad effectum †. Uel q: nõ cõficiunt in forma ecclie: et ita exaudi vt. j. eo. in fi.

† Id eſt ſuã ſalutem: alĩs eſt ꝟ. j. xx. viij. q. j. ꝟ. et his. fu. Jo. δ f. leuis

h ¶ Non aũt. rñdet pme obiectiõi.

i ¶ Sociari. Qδ non eſt faciẽdum: cum ſint extra eccleſiam.

k ¶ Deteſtaē. excõicati non peccant vitãdo cõionẽ fidelium. Quare ergo peccãt heretici? ſolu. non arguunē q: cũ ſint ſchiſmatici catholiciſ nõ cõmunicãt: ſed q: ab initio facientes ſchiſma ab eccleſia ſe ſe parauerunt.

l ¶ Nec em̃ leuigat. Reſpon. ſecunde rationi.

m ¶ Auget. vt extra de ſi. nõ ſatis. j. xxxij. q. vij. flagitia ꝟ. xvj. q. iij. lꝫ.

n ¶ Diu reſtitiſſe Ecclie. i. in ſchiſmate perſtitiſſe.

o ¶ Reciperent. ⁊ ita per ꝯñs nec reciperenē ab eis.

p ¶ Illi. ſcꝫ catholici.

q ¶ Illi. ſcꝫ heretici.

r ¶ Laicis. q: laicos ⁊ clericos catholicos vitabãt.

s ¶ Sꝫ nec illδ. Rñ. tertie obiectioni. Oꝛdina literã: ſed q̃dã peſſima opi. delata apud ſe, ſibi tñ incognita diuiſit eos metuẽtes de futuro iudicio, de pena gehẽne. ſolent em̃ heretici talia minari niſi ſibi credaē. vel ſpes vel peſſima opi. diuiſit eos metuẽtes quedã apδ ſe delata. i. recitata ab alijs hereticis: ⁊ tñ incognita ſibi.

Ordo literę.

t ¶ Ignoꝛantia. Ignoꝛãtia em̃ iuris nõ excuſat in articulis fidei, quos oẽs ſcire teneneē: argu. xxxvij. di. ca. vlti. ſed clerici exactius. viij. q. i. nec ſufficere.

Articulos fidei nos oẽs ſcire tenemur.

v ¶ Magis eſt. ꝓpter qδ ſchiſma fuit q̃ ei⁹ contrariũ aliter em̃ magis viderẽē heretici q̃ ex induſtria peccãt q̃ q̃ ex ruſticitate vł ſimplicitate: cũ grauius ſit peccare ex ſtudio q̃ aliter, de pe. di. ij. ſciendum. Uel põt dici ꝓut littera.

Schiſmatici ſunt in duplici differentia.

j. co. ſ.

tera ſonat, ꝙ magis ſchiſmatici ſunt illi q̄ tm̄ p ſimplicitatem ſuā ſeparant ab eccl'ia, q̄ſ ſint illi q̄ ꝓpter ſubtilitatē aliquā errant. falſa enim ſubtilitas iſtos cōpellit, in quam nō cadūt volūtarij, ſʒ inuiti: illos decipit ignorantia volūtaria, que magis reprobat. xxxvij. di. §. fi.

ceperūt. G. vero intelligit de iam dānato per ſententiam canonis vel hoīs: q̄ nullo modo excōmunicari pōt: vt di. xi. s. e. q. j. §. j. ſed contradicit in fi.

i ¶ Judicamus. ſ. talē. q̄ canonice erat depoſitus.

k ¶ Remotū. arg. j. ca. proxi. qđ de eodē loquit: et eſt ſimilis expoſitio, xix. diſt. nulli.

a ¶ Aduerſ⁹. aliquem. ſcʒ.

b ¶ Ep'las. de cōmēdatiōe fidei ſue vt. diſt. xix. in canonicis. ar. ꝙ ipſi exēplo ſicut originali ſit fides adhibenda: ar. xxv. q. ij. ſancimus. cōtra ex̄ de fi. inſtru. c. j. †

Fides an ſit exēplo adhibenda. † de h⁹ no. ix. di. vete rum. c. diſ. ʒ moiē.

c ¶ Ad ſummā. i. ad vltimū. vel. ſ. dico. Al'. aſſuman. id eſt aſſumptionem faciam.

d ¶ Utrorūq̄. catholicū ergo alloq̄tur corp⁹ chriſti: q̄re ei nō ꝓdeſt: ſed nocet. Uel loq̄t de clerico q̄ preter formā eccl'ie ſacrificabat: vt. j. qō. j. ſi q̄s inq̄t. j. de cōſe. diſt. iiij. non in vobis. ʒ j. q. j. ſicut. Joā. fauen. hoc intellexit ad literam.

j. co. j.

e ¶ Diuiſuʒ. i. q̄n reprobet ab ap'lo.

f ¶ Deſiſtit. Jpe qui prius tempore erat exiſtēdo bon⁹ s. e. omnib⁹. Uel eccleſia deſiſtat eſſe apud eum. Jo.

A Jt celeſtin⁹. ¶ Caſ⁹. Hoc c. ꝛ. ſequens de eodem tractant. Authoritate enim michaelis imperatoris ignati⁹ patriarcha conſtantinopo. depoſitus fuit ab ep̄is illius religionis: q̄ ſeq̄bant hereſim neſtorij: ſʒ Nico. papa ſcribens michaeli imperatori ꝓbat authoritate Celeſtini ꝙ nec depoſitio nec excōmunicatio facta a neſtorio vel ab illis qui ipſum ſequunt vlli⁹ eſt momēti: qꝛ cū ipſi eſſent iam ꝓſtrati ꝛ excōmunicati, alios deijcere vel excōmunicare nō valebāt. idē đꝛ in ſequēti ca. Jnquit. ſ. Celeſtin⁹ ꝛc. et eſt hoc verbū Gratiani: vt. s. viij. diſt. fruſtra.

ſtin⁹, dicens de talib⁹. Aduerſus[a] authoritatē illarū eccl'iarū q̄ ab ap'lica ſede ep'las[b] accipere meruerūt, temere credēdo immaniſſimū ſchiſmatꝭ crimen a ſe ꝓpulſare nō poterūt. Ad ſummā[c] aut illos eccleſiā eſſe credūꝭ: ꝛ cū due eccl'ie eſſe nō poſſint: nos (qđ abſit) ſchiſmaticos iudicabitꝭ. aut ſi verā in ap'licꝭ ſedib⁹ eſſe ꝯſtat eccleſiā, et illos ab vnitate diuiſos cognoſcite, ꝛ cōionis queſtionē eſſe ſublatā, quā verā niſi in vnitate ꝯſtat eſſe nō poſſe. Noli ergo q̄ſi nulla ſchiſmaticorū atq̄ eccleſie differētia ſit velle indifferēter vtrorūq̄[d] ſacrificijs ſociari: nō eſt corp⁹ Chriſti qđ ſchiſmatic⁹ ꝯficit, ſi veritate duce dirigimur, nec em̄ diuiſum[e] eſſe Chriſtū poterit q̄ſq̄ ſine ap'li reprobatione ꝯfingere. vnā autē (vt ſepe dictū eſt) q̄ Chriſti corp⁹ eſt, ꝯſtat eſſe eccleſiā q̄ i duo vel i plura diuidi nō pōt: ſimul em̄ cū ab ea q̄ſq̄ receſſerit, eccl'ia eſſe deſiſtit[f].

Item Nico. papa ſcribit Michaeli Auguſto.

¶ Ex q̄ ep̄s fidē eccl'ie docet, aliū excōmunicare poteſt.

A Jt Celeſtin⁹ papa oīē talibus ep̄is ſcribēs. ſi quis[g] ab ep̄o Neſtorio, vel ab alijs q̄ eum ſequunt, ex quo talia predicare ceperūt[h], vel excōicat⁹ vel exut⁹ eſt, ſeu antiſtitis ſeu clerici dignitate: in noſtra hūc cōione duraſſe ꝛ durare manifeſtū eſt: nec iudicamus[i] eū eſſe remotū[k], qꝛ nō poterat quēq̄ ei⁹ remouere ſententia q̄ iam ſe prebuerat ipſe remouendū. Idem ad clerū[l] conſtantinopolitanū.

¶ Nō habent excōicati q̄ ab hereticis excōmunicant.

A Perte[m] (inquit) ſedis noſtre ſanxit authoritas nullū, ſiue ep̄m, ſiue clericū, ſiue ꝓfeſſione aliq̄ chriſtianū q̄ a neſtorio vel ei⁹ ſimilib⁹ ex q̄ talia p̄dicare ceperūt, vel ꝯmunione, vl' loco ſuo deiecti ſunt, vel eiectū, vel excōicatū videri, ſʒ hi oēs in nr̄a cōione hucuſq̄ perdurāt: qꝛ neminē deijcere vel remouere poterat qui p̄dicās talia, i fide titubabat[n]. intellexiſti imperator ex ſupra memoratis nō potuiſſe vt non dicam⁹ prelatū ſuū ſaltē quēlibet remouere qui fuerāt olim remoti, nec deijcere quēq̄ iam ante ꝓſtrati.

Item Nicolaus papa.

¶ Ad iudicandū excommunicati non recipiantur.

M Jramur quomodo excōicati ad iudicādū recepti ſunt: cū ſm ap'licos canones ſine commendatitijs[o] literis in ꝯmunione ſola recipi ꝓhibeant. abſurdum enim eſt vt cui non licet etiā cū minimis[p] iuxta ſacras regulas cōicare, liceat etiā ei de ſuis pene maioribus iudicare. His authoritatib⁹ perſpicue mōſtratur ꝙ ex

l ¶ Ad clerū. Hec non ſunt verba. G. ſʒ Nicolai. Hoc ca. ꝛ ſuperius totū eſt vnū: qđ patet per illđ. j. e. intellexiſti.

m A Perte. q̄ ita deiecti fuerunt.

n ¶ Titubabat. No. titubantē in fide, eſſe hereticū: ſicut falſi aſſertor đꝛ hereticus: vt s. iiij. qō. iij. in teſtib⁹ ex̄ de here. dubi⁹. nā et hereticorū vocabulo cōtinet q̄ leui etiā argumento a fide deuiat. C. de here. oēs in fi. q̄nq̄ tm̄ titubatio excuſat, ꝛ repetitionem inducit. l. fin. C. de condi. inde. Jo.

o M Jramur. ¶ Cōmendatitijs. et eſt hic ar. ꝙ ſi aliquis eſt excōicat⁹: et ſi poſt dicit ſe abſolutum: nō eſt ei credendū ſine literis: vt no. j. qō. vij. didici. ex̄ de of. or. ex parte.

p ¶ Etiā cum minimis. s. diſ. lxiij. nobis. s. diſt. xxj. inferior. et. c. ſubmittit. ex̄ de elec. innotuit. arg. cui nō lʒ min⁹, nec mai⁹. ff. de ſer. expor. l. vlt. ff. de ſena. q̄ indign⁹. xliiij. diſtin. nulli. nā ſi pene cauſa prohibet a maiori, ꝛ a minori. ff. de inter. et releg. relegatorūʒ. §. vlt. ꝛ de ſer. expor. cui pacto.

Et ſic ponit h tps pro tpe. ſic etiā legi. ꝛ no. l. di. pōderet. de cōſe. di. ij. in chriſto pater.

Hereticus eſt q̄ in fide titubat.

Uide qđ leg. ꝛ nota. xxvij. q. ij. ſūt q̄ dicūt ℣. cum certū ē et. j. xxxij. q. iiij. meretrices. iuxta fi. xxxiij. q ij. latorem.

¶ His authoritatib⁹. ¶ Caſus. Cōcludit G. ex ſupradictis ꝙ heretic⁹ ex quo cōtra fidē ceperit p̄dicare, nec deijcere valet aliquē nec condēnare. Poſtea obijcit. ca. Aug. qđ eſt. s. j. qō. j. qđ quidā. vbi đꝛ ꝙ heretici nec baptiſma nec baptizādi poteſtatē amittūt, nec ordinē ſacerdotalē. vnde videret ꝙ poſſint excōmunicare, ſicut ꝛ baptizare. Poſtea ſoluit dicēs ꝙ poteſtatē retinet, ſed nō executionem. plerūq̄ em̄ poteſtas ſine executione habetur: ſicut in monaſtico et ſuſpenſo. vnde quia poteſtatem habent

g ¶ Si quis catholicus. predicare. ex hoc diſtinguit G. vt. s. eo. §. ſi autem.

h ¶ Ceperūt. ſup. ꝛ ſeparauerunt ſe. s. ca. pxi. ℣. ſi etiā illi. ſʒ ꝛ illud forte intelligatur de illis qui iam predicare

ordinati vel baptizati ab eiſdem nō reordinant᷑ vel rebaptizant᷑, ne fiat iniuria ſacramēto. Si ergo aliquem excōmunicent vt ad malū eū perducāt: lȝ vtraqȝ poteſtas in eis remaneat: tn̄ qꝛ ſnīa iniqua eſt, pōdere caret. ſȝ ſi aliquem catholicū excōmunicant vt ad recte viuēdi normā perducant, dubitatur vtrū valeat ſententia? Sed dicit G. ꝙ non valet ſententia lata cōtra catholicū, in hereticū tamen valere videt᷑: ad quod ꝓbandū inducit duo ca. ſequentia.

¶ His authoritatibus. hoc modo ꝓcedit in hoc .§. primo infert ex .c. precedētib⁹ ꝙ ex quo q̇s cepit talia ꝑdicare, ꝙ non poteſt quemq̄ excōicare. Scōo ponit obiectionem quandā, ⁊ eā ſoluit diſtinguēdo inter ptātē ⁊ poteſtatis executionē. Tertio ponit quādam incidētē queſtionē. ⁊ eā ſoluit ꝑ diſtinctionem: ⁊ ad alteram partem diſtinctionis inducit duo .c. ſeq.

Sacerdos pōt excōicare.

a ¶ Cū ergo. ar. ꝙ ſacerdos poteſt excōicare .ij. q. j. nemo. ex̄ de offic. ord. cum ab eccleſiarū. licet M. diceret cōtra .xvj. q. j. c. j. xj. q. iij. debent.

b ¶ Utraqȝ. ſi ergo ꝯiūcta ſunt: aut vtrunqȝ retinendū eſt, aut neutrū. C. de iu. delib. quidā ff. de admit. tut. cū queritur.

c ¶ Poteſtas. ipſe ordo vel habilitas quedam quam ex eo ꝙ eſt ſacerdos habet. de poteſtate iſta ſimiliter diſtinxi .xvj. q. ō. j. §. ecce.

quo aliquis contra fidē ceperit aliq̇d docere, nec deijcere quēq̄ valet nec dānare. Obijcit᷑ tamē illd. Aug. Recedētes a fide, nec baptiſma, nec baptizādi poteſtatē amittūt. Cū ergo[a] ſacerdotalē vnctionē vtraqȝ poteſtas (videlicet baptizādi ⁊ excōmunicādi) ſequat᷑: a fide recedētes, aut vtrāqȝ retinebunt, aut vtraqȝ[b] carebunt. Sed aliud eſt poteſtas[c] officij, aliud executio. Plerūqȝ officij poteſtas vel accipit᷑[d], veluti a monachis in ſacerdotali vnctione: vel accepta[e] ſine ſui executione retinet᷑, veluti a ſuſpēſis, q̇b⁹ adminiſtratio interdicit᷑: poteſtas non aufert᷑. A fide itaqȝ Chriſti recedētib⁹ poteſtas non adimit᷑: ſicut redeūtib⁹ non reddit᷑: ne non homini, ſȝ ſacramēto iniuria fieri videat᷑. Unde ab hereticis baptizati vel ordinati cū ad vnitatē catholice fidei redierint, ſi forte intuitu eccleſiaſtice pacis in ſuis recipiant᷑ ordinib⁹, nō iterabit᷑ ſacramentū qđ in forma eccleſie ꝓbabit᷑ miniſtratū: ſed per impoſitionē man⁹[f] preſtabitur virt⁹ ſacramenti, q̄ extra eccleſiam nulli docet᷑ eſſe collata. Cum ergo vtraqȝ poteſtas in hereticis remaneat: ſi hereticus[g] catholicum vel alium hereticum excōmunicauerit, vt in cōmunionē ſue hereſis illū deducat: quia iniqua eſt ſentētia[h], pondere caret. Qđ[i] ſi in catholicum praue viuentē, vel in hereticum flagitijs vel facinorib⁹ deditū, vt al's ad recte viuēdi normam vterqȝ redeat, ſententiā dederit: an vterqȝ an heretic⁹ tantū ei⁹ detineat᷑ ſentētia, merito querendū videt᷑. Poteſt autē dici catholicū ſententia heretici minime teneri. Non em̄ poteſt oīs gladio[k] ferire quē accuſare, vel in quem teſtificari non valet. Si em̄ q̇s diuina teſtimonia[l] non conſequunt᷑, qꝛ extra eccleſiam ſunt, pond⁹ humani teſtimonij perdiderunt aduerſus eos q̇ in eccleſia eſſe vident᷑: nec aduerſ⁹ eoſdem eccleſiaſtice authoritatis pondus habere poterūt[m], q̇ ab eius fide diſceſſiſſe ꝓbati ſunt, atqȝ ideo ab eccleſia ſunt condemnati. In hereticū[n] autem poteſtatem habere videt᷑ hereticus, ſicut ⁊ diabolus poteſtatem in malis tanq̄ in ſuo pecore.

Unde ſcribit Aug. Uincētio donatiſte ⁊ rogatiſte.

¶ Pro aliquo facinore ab hereticis excōicatus, a catholicis non eſt recipiendus.

Quiſq̇s[o] pro aliquo flagitio vel facinore proiectum a nobis[p] ita ſuſcipit[q] ſicut ſuſcipiunt᷑ q̇ excepto errore quo a nobis ſeparamini, ſine crimine apud vos vixerint, diſplicet nobis: ſed nec facile iſta monſtratis: et ſi monſtretis, nonnullos toleramus

d ¶ Uel accipitur. puta ſine executione.
e ¶ Uel accepta. puta ſine executione: vel accepta cum executione.
f ¶ Manus. reconciliatorie. j. q. j. manus.
g ¶ Si hereticus. idem eſt ſi catholicus: qꝛ continet errorem intolerabilem.
h ¶ Sententia. extra de ſenten. excom. per tuas.
i ¶ Qđ ſi. hic ponit incidētē q̄ōnē, quā ſtatim ſoluit.
k ¶ Gladio. ſed nunquid hoc eſt ita ſimpl'r verum, ꝙ ſi poſſum eū repellere a teſtimonio cōtra me, ꝙ poſſum et eū a ferēda ſentētia? nō videt᷑ nam obijciendo ei crimē in modū exceptionis repellā eū a teſtimonio. ex̄ de teſti. ſup eo. nihilomin⁹ tn̄ remanet ꝑlatus. vn̄ dū tolerat᷑ ab eccleſia, poterit me iudicare. viij. q. iiij. nonne. ⁊ niſi in caſu. ſ. cum poſt cōfirmationē ⁊ ante conſecrationem crimē ſibi in modum exceptionis obijcitur extra de accu. ſuper his.

Prelat⁹ q̇ pōt remoueri a teſtimonio an poſſit repelli a iudicio. Aug. ⁊ vt dicit̄ iij. q. vij. in ſumma.

l ¶ Teſtimonia. eſt. arg. cōtra. C. de here. l. qm̄ ſȝ illud non valet, cū hodie ſint oēs excōicati. extra de here, excōmunicamus.
m ¶ Poterunt. ſ. ij. q. vij. ſi heretic⁹.
n ¶ In hereticū. ſ. diſt. xxxvij. ſi q̇d veri. xxxij. q. vj. c. j. ꝫ. Sȝ illđ ad cōſeruationē matrimonij: iſtđ q̇ ad thorū.

Quiſq̇s. ¶ Caſus. Uincentius donatiſta conquerebat᷑ ꝙ catholici ita recipiebant male vite hereticos, et excōicatos ab ipſis hereticis, ſicut recipiebāt hereticos bone vite. Et reſpondet Aug. ſi eſt veruꝫ, diſplicet nobis: ſed non credimus, nec hoc mōſtratis: ⁊ ſi verū eſſet, multos tn̄ toleram⁹ quos corrigere non poſſumus: neqȝ ꝑpter malos debemus deſerere gregem domini.

o ¶ Quiſquis. ſ. pri. q. vij. c. j. cuius eſt hec pars.
p ¶ A nobis. ſ. de pen. di. j. verbū. cōtra. Sȝ qualiter ꝯrietas ſoluat᷑, in ſequēti .§. ſȝ iſtud, inuenitur.
q ¶ Ita ſuſcipit. arg. ſententiā heretici fidem facere eccleſie: ⁊ vnius iudicis ſententiam fidē facere alij: vt. ſ. q. j. multi. et. ff. de cri. expil. here. res hereditarias. Ar. op. ff. de iureiur. ſi duo patroni. Sed tamen q̇ ſignauit hic hoc arg. nō intellexit Auguſt. in his capitulis: qꝛ non dicit᷑ hic ꝙ excōmunicatos ab hereticis nos ꝓ excōmunicatis habeamus: qꝛ ipſi neminē poſſunt excōmunicare. ex̄ de here. vergētis. ſed non recipimus eodem modo malos hereticos, ſicut bonos hereticos: quia non ad dignitates vel ordines forte:

Jte ꝫ. ſ. j. q. j. remiſſionez. dic ꝙ nō eſt ꝙ ꝯtrā ſententia teneat, ⁊ ideo nō eſt ꝯ. heretici nulli poſſunt excōmunicare.

quos corrigere vel punire nō poſſumus: neqꝫ propter paleam relinquimus aream dñi: nec ꝓpter piſces malos rūpimus retia dñi: neqꝫ ꝓpter hedos in fine ſeparādos deſerimus gregem dñi: neqꝫ ꝓpter vaſa facta in cōtumeliam: migramus de domo domini.

Idem ad Euſebium.

¶ Quiſqꝫ ꝓpter diſciplinam ab hereticis excōicatur, nō eſt a catholicis recipiendus.

Subdiaconus quidam Hiſpaleñ. eccleſie noīe primus cum ab acceſſu indiſciplinato ſanctimonialiū prohiberetur, atqꝫ ordinata et ſana precepta cōtēneret, a clericatu remotꝰ eſt. ego, ſi placet domino iſtū modū ſeruo: vt ſi qs apud eos propter diſciplinam degradatus eſt, et ad eccleſiā catholicam tranſire voluerit: in humiliatione penitentie recipiatur[a]: quo[b] et ipſi eum forſitan cogerēt ſi apud eos manere voluiſſet. ¶ Sed illd Auguſtini[c] intelligitur dictū non ꝓpter ſentētiā cuius ptās nulla eſt extra eccleſiam: ſed in deteſtationē criminū: que in hereticis ſicut in catholicis eque ſunt puniēda. Poteſt tñ illud Aug. de ptāte baptizandi intelligi, nō ligādi aut ſoluendi, vel cetera ſacramenta miniſtrandi. baptiſma nāqꝫ ſiue ab heretico ſiue a laico miniſtratum fuerit, dūmodo in vnitate catholice fidei accipiat, nō carebit effectu. Alia vero[d] ſacramenta, vt ſacri corporis et ſanguinis dñi, excōmunicationis[e] vel reconciliationis, ſi ab heretico vel catholico non ſacerdote[f] miniſtrentur, vel nullum vel lethalem habebunt[g] effectū: vnde ⁊ ab oībus fidelibus nullatenus[h] ſunt recipiēda. Hinc Augu. ſcribit in primo libro de vnico baptiſmo.

¶ In extremo poſitus etiam ab heretico penitentiam accipere valet.

Si quem forte coegerit extrema[i] neceſſitas et vbi catholicū per quē accipiat non inuenerit: et in animo pacem catholicā cuſtodiens, per aliquē extra vnitatē catholicā poſituꝫ acceperit quod in ipſa erat catholica vnitate pcepturus: ſi ſtatim etiā de hac vita migrauerit: non eū niſi catholicū deputamus. ſi aūt fuerit a corporali morte liberatꝰ: cū ſe catholice cōgregationi etiam corporali pñtia reddiderit, vñ nūqꝫ corde diſceſſerat: nō ſolū nō iprobamꝰ qd fecit, ſed etiā ſecuriſſime veriſſimeqꝫ laudamus.

et ſi ſecus fiat, quandoqꝫ ſit propter ſcandalum: vt dicitur in ca. quiſquis.

Subdiaconus. ¶ Caſus. Primus ſubdiaconus hiſpaleñ. eccleſie ꝓpter inceſtum quē cum monialibus incorrigibiliter faciebat, degradatus eſt ab hereticis: poſtea ad eccleſiam catholicā redire volebat. vnde queſiuit Euſebius ab Augu. ſub qua forma ſit recipiendus ab hereticis degradatus. Et reſpondet ꝙ ſub eadem penitentia debent catholici ipm degradatū recipere, ad quam ipſuꝫ cogerent heretici. Quo, ſcꝫ modo.

a ¶ Recipiat ad penitentiam. non enim dicit ſub excōmunicatiōe vel depoſitione.

b ¶ Quo. id eſt ad quam. ſed illud nō ꝓpter ſentētiā eiꝰ ſcilꝫ excōicationis. nam in cauſis ciuilibus et criminalibus ſentētia extra eccleſiam habet firmitatē. ar. xj. q. iij. iulianus. §. j.

¶ Sed illud ¶ Caſus. Iſte. §. diuiditur i duas partes. In pma parte dicitur ꝙ licet in ſuperioribꝰ ca. ſcꝫ quiſquis, et ſubdiaconus, Auguſt. fecit mētionē de ſententia hereticorū: non tñ intelligūtur eſſe dicta vt ſententia eorū approbetur, cuiꝰ ptās extra eccleſiā nulla eſt: ſed dicta intelliguntur in deteſtationē criminum que in hereticis ſunt punienda ſicut in catholicis. In ſecūda parte reſpondet obiectioni facte. ſ. e. §. his authoritatibus. in prin. Et dicit Gratia. ꝙ illa authoritas Aug. poteſt intelligi tantū de poteſtate baptizandi in tēpore neceſſitatis: in quo caſu nec a laico nec ab heretico baptiſmus eſt refutandus. Cetera vero ſacramenta excommunicationis vel recōciliationis et ſimilia ab hereticis vel laico miniſtrata nullum vel lethalem effectum habent: ⁊ ideo nō ſunt recipienda a fidelibus. Uel cetera ſacramenta hoc falſum eſt quo ad eſſentiam ſacramentorum.

c ¶ Sed illud Auguſti. ſ. ea. q. §. his authoritatibus. in illo verbo, recedentes. ſ. j. q. j. quod quidam.

d ¶ Alia vero ſacramēta, large hic ſumitur ſacramentum: vt. j. q. iij. ca. vlti.

e ¶ Excōicationis. Non video qualiter excōicatio ſit ſacramentū, niſi intelligatur de ptāte que eſt ordo. h.

f ¶ Sacerdote. niſi in neceſſitate. tunc laicꝰ reconciliare poteſt. de conſe. diſt. iiij. ſanctum.

g ¶ Habebunt. cum extrema neceſſitate cogente ſacramentum baptiſmi a quocūqꝫ tradit, licet ab heretico: queritur quare euchariſtie ſacramentum non ſit ab heretico accipiēdum, cum in alterutro ſides et contritio vicē ſuppleat ſacramenti. de conſe. diſtin. ij. vt quid paras. ⁊ di. iiij. baptiſmi vicem? Rñ. plenior remiſſio fit in baptiſmo qꝫ in ſola cordis cōtritione, ita ꝙ nec purgatoriū ſentiant q in fine baptizantur. de pe. di. vij. nullꝰ expectet. ſufficit autem contritio eorū: vel q alia eſt in reliqs ſacramētis cōſideratio qꝫ in baptiſmo: vt. xxxij. diſtin. §. verū. q neceſſarior baptiſmꝰ eſt, ⁊ ianua oīm ſacramētorꝫ. Uel ſufficit ſic ſcriptū eſſe. Uel q in euchariſtie ſacro ſolent heretici formā eccleſie puertere: vt. ſ. e. ca. ſchiſma. in fi. in baptiſmo vero nō. de cōſe. diſ. iiij. ſiue hereticꝰ Baꝫ. Uel ideo q qcūqꝫ accipit baptiſma, accipit chri corpꝰ: ſed nō cōuertit. de conſe. diſt. iiij. nulli eſt aliquatenus.

Euchariſtie ſacramentum nō ē ab heretico accipiēdum.

h ¶ Nullatenus. ſ. e. ca. vlt.

Si quem forte. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab ipſo Auguſt. vtrum ille qui ab heretico baptizatur debeat catholicus reputari: et ſi de hac vita migrauerit, vtrum per tale ſaluetur baptiſma? Et reſpondet ꝙ ſic, ſi in articulo mortis hoc fecerit: ſi catholicum a quo hoc ſuſciperet non inueniebat. et ſi liberatus ſe catholice congregationi reddiderit, non debet improbari quod fecit ſed laudari. ſi autem ſponte elegerit in ſchiſmate vel hereſi baptizari, non debet iudicari catholicꝰ ſed iniquus. non prodeſt baptiſma ei, niſi poſtea recōcilietur. Et hec verba ſic expone, ibi id eſt in eccleſia non poteſt ſcilꝫ alibi niſi in eccleſia.

i ¶ Extrema. Argu. extra de re. iu. quod non eſt licitum: vnde et cito debet hoc facere. j. q. j. conſtat.

a ¶ Preſentem. id eſt fidem dei preſentem cordi ſuo adhibuit.
b ¶ Baptiſmatis.j.de cōſe.diſtin.iiij.ſanctum, et capi. quomodo.ſ.diſt.xxxij.§.verum.
c ¶ Eſſe.ſ.j.queſt.j.dominus declarauit.
d ¶ Peruerſitate.ſ.j.q.vij.conuenientibus.
e ¶ Prodeſſe.j.de conſe.diſt.iiij.tunc valere.
f ¶ Iniquus eſt. ab initio nō ex poſt facto.

SI quis dederit. ¶ Caſus. Hoc cap. diuidit in tres ptes. In prima pte dr ꝙ ſi qs dederit vel acceperit corpꝰ chriſti de manu hereticorū ignorans per ignorātiam iuris ꝙ eccleſia hoc cōtradicat: ſi poſtea intelligit, abſtineat per annū, ſi autē bene ſciebat.x.annis peniteat. Alij tamen dicūt.vij. alij vo.v. In ſcda parte dicitur ꝙ ſi qs pmittat hereticū in eccleſia miſſā celebrare neſciens hoc eſſe malum.xl.dies peniteat. ſi autem hoc fecerit ꝓpter reuerētiā ipſiꝰ, ꝑ annū peniteat. ſi vo i cōtēptū eccl'ie pmiſerit, hereticus reputetur niſi penitentiam agat: quā facturus erit per annos.x. In.iij.parte dr ꝙ ſi qs ab eccleſia catholi.receſſerit, et ad hereſim aliqs pſuaſerit, ſi reuertat.xij.annis peniteat: ſicut i canone continet. Secunda ibi: Si quis permiſerit. Tertia ibi: Si receſſerit.

g ¶ Dederit. ar. hic elicitur ꝙ ignorātia iuris partim excuſat, ſz nō ex toto: releuat quidē penā: ſed nō abſorbet culpā. Simile inuenitur.lxxxij.diſt.plurimos.xxviij.diſtinc.pbrm.viij.diſtin.conſuetudo.j.de conſe.diſt.ij.ſcriptura.xxx.q.j.de his.ſ.lij.diſt.ca.j.de conſe.diſt.iiij.retulerunt.

Ignorātia iuris q.i. ꝗ excuſat.

mus: qm preſentem[a] deū credidit cordi ſuo vbi vnitatem ſeruabat: et ſine ſancti baptiſmatis[b] ſacro quod vbicūq3 inuenit, nō hoim, ſz dei eſſe[c] cognouit: noluit ex hac vita migrare. Si quis aūt cum poſſit in ipſa accipere, aliqua mētis peruerſitate[d] elegerit in ſchiſmate baptizari: etiam ſi poſtea venerit ad catholicā eccleſiā, certū eſt illi ꝓdeſſe[e] ſacramētum qd alibi accipi poteſt, prodeſſe nō poteſt, peruerſus et iniquus eſt[f]: et tanto perniciosius, quanto ſcientius.

Item Julius papa.

¶ Per annum peniteat q̄ de manu heretici neſciēs ꝓhibitam communionem accepit.

SI qs dederit[g] aut acceperit cōionē de manu heretici: et neſcit[h] ꝙ catholica eccl'ia cōtradicit: poſtea intelligēs, vnum annū integrū peniteat. ſi autē ſcit ⁊ neglexerit et poſtea pniam egerit: decem annis peniteat. alij iudicāt ſeptem: et quidā humanius[i] vt quinq3 annos peniteat. ¶ Si qs pmiſerit hereticū miſſam ſuā celebrare in eccl'ia catholica, et neſcit.xl.dies peniteat. ſi ꝓ reuerētia eius, annū vnū peniteat. ſi ꝓ dānatione eccl'ie catholice, et conſuetudinis romanorū: proijciatur ab eccl'ia ſicut hereticus, niſi habeat penitentiā. ſi habuerit, decē annos peniteat. ¶ Si receſſerit ab eccleſia catholica in cōgregationem hereticorū, et alijs pſuaſerit, et poſtea penitentiā egerit, duodecim annos peniteat: tres extra eccleſiā, ſeptē inter audiētes, et duos adhuc extra cōionē. De his ita in canone dr vt.xij.annis cōionem ſine oblatione[k] percipiant.

Item Gregorius papa.

¶ Potius eſt mortem arripere, q̄ de manu heretici cōmunionem accipere.

CEpit Ermigildus rex[l] iuuenis terrenum regnū deſpiciēs, ſed forti deſiderio celeſte q̄rens, in cilicijs iacere vinculatꝰ: et ideo oipotenti deo ad ſe cōfirmādū preces effundere: tantoq3 ſublimius gloriā trāſeuntis mūdi deſpicere, q̄to et religatus agnouerat nil fuiſſe[m] qd poterat auferri. Superueniēte aūt feſtiuitatis paſchalis die, intēpeſte noctis ſilentio ad eū perfidus pater Arrianū epm miſit: vt de eius manu ſacrilege conſecrationis cōionem pciperet[n], atq3 per hoc ad grām pris redire mereretur. ſed vir deo deditus, Arriano epo veniēti exprobrauit vt debuit: eiuſq3 a ſe perfidiā dignis increpationibus repulit: qr etſi exterius iacebat ligatus, apud ſe tn̄ in magno mētis culmine ſtabat ſecurꝰ. Ad ſe itaq3 reuerſo epiſcopo Arriano pat infremuit: ſtatimq3 ſuos apparitores miſit, q̄ cōſtantiſſimū cōfeſſorem dei illic vbi iacebat occiderūt.

¶ Queſtio.ij.

QUod āt poſt[a] mortem nullus excōmunicari valeat vl' abſolui, ex vbis euangelij monſtrat:

h ¶ Et neſcit. ꝙ eccleſia contradicit, vel neſcit de facto: ſed eſt ignorantia craſſa.
i ¶ Humaniꝰ. Hec q̄ ſnia potior eſt ⁊ ceteris ꝑponēda que maiori nitit pietati.ix.diſt.ſana.ff.de pac.maiorē.
k ¶ Sine oblatione.ſ.xij.q.ij.de viro.⁊.xxxiij.queſt.ij. latorem.

CEpit. ¶ Caſus. Ermigildꝰ rex iuuenis nolebat hereſi arrianorū cōſentire: et ideo a patre ſuo eſt in carcere religatus. Superueniēte autem paſchali die reſurrectionis, miſit pat epm arrianum ad Ermigildū vt de manu eius cōionem acciperet: vt ſic pri recōciliaret. quod cū facere nollet, pat ſtatim iuſſit eū ab apparitoribꝰ ſuis occidi: ⁊ ipſi eū icōtinēti occiderunt.
l ¶ Rex. arg. ꝙ filius regis rex vocari debeat licet regnū non habeat. ⁊ eſt arg. ꝓ comitibꝰ teuthonie ⁊ italie: tam em̄ dn̄s eſt, et ſola adminiſtratio deeſt.ff.de libe.et poſthu.l.in ſuis. Regis filiꝰ rex vocari debet.
m ¶ Nil fuiſſe. id eſt parum.
n ¶ Perciperet. ratione. quare liceat i neceſſitate ab heretico recipere baptiſma et nō corpꝰ chri, habes.ſ.e.in nota.cū extrema. Itē no. ꝙ in neceſſitate poſſum ſocio cōfiteri.de pe.di.j.quē penitet. Item reconciliationē petere.de cōſe.diſ.iiij.ſctm. Idē poſſet dici de vnctione olei. Sed de oibus que ſpectant ad officiū ſacerdotꝫ, illd ſolū licere laicis credo etiā in neceſſitate: de q̄bus expreſſū inuenio. Joan. Neceſſitatis occaſione multa licet.

QUod autē. ¶ Hec.q.diuiditur in.ij.ptes, in quarū prima ꝓbat per.v.ca. ꝙ nullꝰ poteſt ligari vel ſolui poſt mortem, ſupple niſi in tribus caſibus poſitis in ſumma. Scda ibi: His authoritatibus. Jo.de fan.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

Caſus. Hic intitulatur.ij.q.qua queritur vtrum poſt mortē aliquis valeat cōdemnari vel abſolui. Et reſpondetur q̄ nō valet cōdemnari vel accuſari de crimine niſi in quibuſdam caſibus.ſi de hereſi accuſetur: vel ſi hereticos inſtituit heredes: vt.j.eo.capi.vlti.vel ſi deceſſit in notorio crimine: vt ſ.lxxxviij.diſt.neq3 et.ſ.,xxi.q.iiij.placuit. poteſt etiā in alijs caſibus q̄s accuſari,ppter bona: vt de apoſtaſia: vt C.de apo.apoſtatarum. et de crimine leſe maieſtatis: vt C. ad.l. iul. maie. meminiſſe.⁊ de crimine perduelliōis et repetundarum: vt.ff. de accu.l. ex iudicio.et de crimine peculat⁹: vt.ff. ad.l.iul.peculatus l.vlti. abſolui vero poſt mortem quis non poteſt: niſi ,pbetur q̄ in vita ſua iniuſte fuit excommunicat⁹: vt.j. ca. vlti. et niſi in vita abſolutionem petebat: nec ſtetit per eū quin abſolueretur: vt ex̄ de ſentē. excō.a nobis. Probat ergo Grat. in hoc.§.q̄ in vita ſua poteſt quis ligari vel abſolui: poſt mortem vero minime: ⁊ hoc probat authoritate euangelij.

Mat. xvj.c.

quib⁹ dicit: Quodcunq3 ligaueris ſup terrā[a] ⁊c̄. Sup terrā (inq̄t) nō ſub[b] terra: oſtendens q̄ viuētes ,p varietate ſuorum meritoꝝ ſoluere poſſum⁹ ⁊ ligare,de mortuis autē ſentētiā ferre non poſſumus.

Unde Leo papa ſcribēs Ruſtico Narbonenſi epō.

Nō poſſunt ab eccleſia abſolui poſt mortē q̄ in hac vita ab ea noluerunt abſolui.

DE cōmunione[c] priuatꝫ ⁊ ita defunctꝫ,hoꝝ cauſa iudicio[d] dei reſeruāda eſt:in cui⁹ manib⁹[e] fuit vt taliū obit⁹ nō vſq3 ad cōmunionis remediū differret.nos autē q̄b⁹ viuētib⁹ nō cōmunicam⁹[f],mortuis cōmunicare nō poſſum⁹.

Itē Gelaſi⁹ papa fauſto magiſtro fungēti legationis officio apud Cōſtātinopolim.

Eccl'ia viuētes poteſt ligare vel ſoluere,nō mortuos.

LEgatur ex quo[g] eſt religio chriſtiana,vel certe detur exēplū[h] in eccl'ia dei,a q̄buſlibet pōtificib⁹,aut ab ipſis apoſtolis , aut ab ipſo deniq3 ſaluatore veniā[i],niſi ſe[k] corrigētibus[l] fuiſſe[m] cōceſſam.auditū enim ſub iſto celo non legitur omnino,nec dicit̄ q̄d ex eorū voce depromitur: Date veniam nobis dum tamē nos in errore durem⁹. Id q̄q3 pariter etiam oſtendant qui nobis canones nituntur opponere: quibus hoc canonibus, regulis, qua lectione , quove documento ſiue a maioribus noſtris,ſiue ab apoſtolis ipſis (quos potiores merito fuiſſe non dubium eſt)ſeu ab ipſo ſaluatore dn̄o,q̄ iudicaturus creditur viuos ⁊ mortuos[n]: ſiue factū eſt vnq̄3,vel faciēdū eſſe mandatur. Mortuos ſuſcitaſſe Chriſtum legim⁹:in errore mortuos abſoluiſſe non legimus: ⁊ q̄ hoc tm̄ faciēdi[o] ſolus habuit poteſtatē,beato Petro ap̄lo principaliter mandauit:

Quod autē.ſummā iſtius ſcde queſtionis collige.j. e. ca.vlti.et extra de ſen.excom.a nobis.ij. Sed not. q̄ poſt mortē nō pōt quis accuſari † niſi in tribus caſib⁹. De hereſi.j.c.vlti. Uel ſi hereticos inſtituit heredes. ex̄ de here.ſi quis epus. Uel ſi in notorio crimine deceſſerit.lxxxviij.diſt.neq3.ſ.,xxi.q.v.placuit. Alij vero volūt plures caſus addere,q̄ vbicūq3 pōt agi de crimine ,ppter bona alicuius,ſemper poſſit accuſari: vt in crimine leſe maieſtatis,hereſeos,repetundarū,⁊ alijs.C.ad.leg.iul.ma.l.vlti.C.de here.manicheos.ff. de accu.l. ex iudiciorū.C.ſi reus.vel accu.l.vlt.C.de apo. apoſtatarū arg. extra qui fi.ſint legi. cauſam. Sed dic q̄ leges nō permittunt aliquem accuſari poſt mortem,niſi ,ppter bona tantū: non q̄ excommunicetur,vel alia pena afficiatur,niſi in filijs. vj.qō.j.§.verum vnde conſiderata legis intentione que tantū ad bona agit,patet ſm eam q̄ accuſari non pōt vt excōmunicet̄:ſed de quocunq3 crimine ciuiliter agi poſſe cōtra defuncti heredē ,ppter dāna illata reſarcienda. et hoc ſm canonicā equitatē:arg.xvj.q.vj.ſi epm̄. extra de rap.c.pe.ex̄ de vſu.tua.licet ſ3 leges ſecus diſtinguitur. Procedit hoc modo in hac queſtione. primo probat vſq3 ad.§.his authoritatibus. q̄ non poteſt excommunicari poſt mortem:abinde contrarium.

a Super terrā. Niſi cum iam eſt in aliqua arca mortuus etiam ſuper terram.arg.ff.de reli.l.diui.

Accuſari poſt mortē an poſſit aliquis.

† Quia crimina morte extinguunt̄. xxiij.diſtinc.c.quorū. ff.de bo.eo.q̄ ante ſniam mor.ſi cōſtā.l.vlt. ſed fallit in caſibus a n ſeq̄t.

b Sub terra.hoc falſum eſt.ex̄ de ſen.exc.a nobis.ij.

DE communione. Caſ⁹. Quidā fuerunt in excōicatione defuncti:quare ruſticus eps̄ Narbonēſis queſiuit a Leone papa vtrum ſit eis communicandum poſt mortē.Et reſpōdet q̄ nō: ſed dei iudicio ſunt reſeruandi. Nam quib⁹ viuis non communicamus, nec mortuis communicare debemus.

c De cōmuniōe, ſupple dicimus.

d Judicio.ſ.xj. q.iij. quicūq3 intra ſ.xxiij.diſtin. quorundam.

e Manib⁹.j.de pe.diſtinct.iiij.ſi ex bono.

f Non cōmunicamus. nec cōmunicare debemus. ⁊ ſic ſoluitur contra.j.de pe.diſt.j.multiplex.§. his autē qui.vbi dicitur q̄ ſi conſtat per indicia q̄ conuerti voluit, orandū eſt ,p eo in eccleſia vt.xxvj.q.vj.his qui.extra de ſenten. excō. a nobis.ij. qꝛ ex quo ,p eum non ſtabat, ei cōmunicare debemus:⁊ ita eſt abſoluendus poſt mortem. ex̄ de ſen. excom.a nobis.

LEgat.§ Caſus. Quidā heretici in ciuitate conſtantinopoli poſtulauerunt a fauſto ſedis apoſtolice legato vt veniam eis concederet: nolebant tamen corrigi de errore. Item petebant q̄ illi heretici qui iam defuncti fuerant,abſoluerentur.quare legatus ille queſiuit a Gelaſio vtrum hoc eſſet faciendum et reſpondet q̄ non : quia ſub iſto celo nec exemplum inuenitur vt aliquibus remanentibus in errore venia concedatur. Preterea Chriſtus mortuos ſuſcitauit:in errore vero defunctos nunq̄3 legitur abſoluiſſe. Et hoc probat authoritate euangelij dicentis: Quodcunq3 ligaueris ſuper terram ⁊c̄.

g Ex quo eſt.i.incepit eſſe.

h Exemplum.ſ.diſt.xx.de quibus.

i Ueniā.vt.ſ.di.l.abſit.et.c.ſi quis prepoſtera.ſ.diſtinc.iiij.deniq3.contra.ſ3 hic veniā.i.remiſſionē peccati: ibi veniam.i.impunitatem.

k Niſi ſe.penitentib⁹ tm̄ delicti veniā indulgem⁹.C. de here.manicheos.vt.j.de pe.diſt.j.neminem. ⁊ de conſecra.diſt.iiij.omnis qui.

l Corrigētib⁹.ſ.di.ix.ego ſolus.ſ.iiij.q.iij.ſola.

m Fuiſſe.nā non ſolū merita ſed etiā corpora nobis defecerunt.xxiiij.diſt.fraternitatis.

n Mortuos,vt lazarum. † extra de ſenten.excom.a nobis. Uel intellige de mortuis per peccatum. de peni. diſt.j.§.hoc idem probatur.

o Faciendi.ſ.pctā dimittere: mortuum ſuſcitare.

† Jo.xj. et filiū vidue luce.xvij.et mar.v.c.

pe.di.j.verbum de conſe.diſt.iiij.nemo tollit.
a ¶ Et in celis. Hoc intellige de vera ligatione. nā iam vere ligatus non eſt qui quo ad deū abſolutus eſt.extra de ſenten.excom.a nobis.aliter etiam M.et H. exponūt hanc authoritatem: Quodcunqꝫ ligaueris ſuper terrā.i. inter viuos. q̄tum ad ipſum ligantem q.d. dum tu es ſuper terram, ligare potes: ꝛ mortuum tantum quo ad eccleſiam.

Quodcū= q; liga= uer; ꝛc. qual'r i= tellig͛.

Mat. xvj.c.

b ¶ Abſoluēdū. ꝫ.diſt.lv.ſi euangelica.arg.ff.de teſti.queſitum.Argu.ꝫ ff.de ſpon.oratio. ſed iſtius brocardi ſolutionem habes in textu.xxxiij.q.ij. quos deus.

f ¶ Ullo modo.ꝫ.ea.q.j.ſchiſma.
g ¶ Et predonibus. de quibus quid iuris ſit ſi aliena non reſtituant, quere extra de raptoribus. ſuper eo. et xiiij.q.vj.ſi res.
h ¶ Partibus.ꝫ.ij.q.j.multi.

Quodcunqꝫ ſolueris ſup terram,erit ſolutū et in celis[a]: et quodcunqꝫ ligaueris ſup terram ꝛc. Super terrā (inquit) nam in ligatione defunctum, nunq̄ꝫ dixit eſſe abſoluendū[b].

Item Urbanus Gulimundo epiſcopo.

¶ Nō opꝫ ab eorū eleemoſynis poſt mortē abſtinere, qbus in vita cōicare nō deſtitim⁹.

SAne qđ ſup Richardo filio borelli vr̄a fraternitas ſe egiſſe innotuit pro zelo dei[c], ꝛ aīarū ſalute,et charitate laudamus: ſed non eſt adeo timendum,non adeo eſt vobis ab eius eleemoſynis abſtinendū. Inter ceteros quippe noſtre fidei patres beat⁹ Leo papa doctor egregius: quibus viuis (inquit) nō cōmunicamus, nec mortuis cōmunicare debemus. Conſtat ergo, quibus viuis (vt ex oppoſito[d] loquamur) cōicamus, mortuis quoqꝫ cōicare poſſumus. Nos plane inter duo oppugnātia poſiti, inter ipſos vcꝫ ꝛ ſchiſmaticos[e]: ſchiſmatic; vllo modo[f] cōicare nō poſſum⁹, aut lꝫ peccatorib⁹ ꝓ ꝛ predonib⁹[g] diſpēſatiue ꝓpterea cōicam⁹, qꝛ ꝛ eccleſiam hacten⁹ ſuſtētauerūt, ꝛ fideles ſe in poſterū pollicentur: alioquin oportet nos de hui⁹ mundi partib⁹[h] exire: ſub qua etiā ſpōſione nos eis nuper in beati Petri natalitijs abſolutionē indulſim⁹. quia ergo predict⁹ vir, neqꝫ excōicat⁹ nominatiue[i], neqꝫ cōicās cū excōicatis ex nomine exijt[k], ſꝫ in dn̄i ſui fide atqꝫ ſeruitio permāſit: licet nobis[l] diſpēſatiue.i. q̄ꝫdiu eos patimur, eoꝝ eleemoſynis cōmunicare, ꝛ defuncti animam chriſtiane religioni omnibus modis adunare.

Itē Gelaſi⁹ papa vniuerſis ep̄is per dardaniā, ſiue per illyricum conſtitutis.

¶ De eodem.

NEc quiſq̄ꝫ vobis omnino perſuadeat achatio preuaricationis ſue crimē fuiſſe laxatum: quia qui poſtq̄ꝫ in collegium recidens prauitatis iure meruit ab apoſtolica communione ſecludi, in hac eadē perſiſtēs damnatione defunctus eſt: abſolutionem quam ſuperſtes[m] non queſiuit omnino, nec meruit, nec mortuus iam poteſt impetrare. ſiquidē ipſis ap̄lis Chriſti voce delegatum eſt: Que ligaueritis ſuper terrā, ꝛ reliqua. Ceterum de eo qui in diuino iudicio eſt conſtitutus, nobis fas non eſt aliđ decernere preter id in quo eum dies ſupremus inuenit[n].

SAne.¶ Caſ⁹. Quidam nomine richardus in prelio mortu⁹ fuit: q̄ predo extiterat ꝛ ſpoliator: ꝛ propter hoc fuit excōmunicatus, ſed nō nominatim: quare gulimundus ep̄s nolebat orare pro ipſo, vl' oblationes recipere pro eo. vnde ſup hoc cōſuluit vrbanum: qui ſup hoc eum commendans reſpondit ſe eum abſoluiſſe, cū ipſe ꝓmiſiſſet ſe ſatiſfacturū: et mortuus fuit in ſeruitio dn̄i ſui. ꝛ ideo dicit vrbanus ſibi eſſe communicandū in orōnibus ꝛ eleemoſynis pro eo recipiendis. Et ꝙ ſit ei cōmunicandum ꝓbat authoritate leonis, inducendo eā a contrario ſenſu: ꝛ faciēdo diſtinctionem inter ſchiſmaticos ꝛ alios peccatores, dicit ſchiſmaticis nullo modo eſſe communicandum: predonibus vero vel alijs peccatoribus diſpenſatiue communicam⁹ tum qꝛ ſuſtentauerunt eccleſiam: tum qꝛ ſe pollicent̄ ſatiſfacturos.ideo dicit diſpenſatiue: qꝛ ante actā penitentiam eis ſacramenta conceduntur.
c ¶ Pro zelo dei. Et ita lꝫ factū reprobet̄, intentio tamē commēdatur. Arg.de conſe.diſt.iij.perlatum.alias nō. contra: Sola volūtatis forma mouebat opus. ꝛ, Quicquid agunt homines ꝛc.

Ad h° xiiij.q. iij.c.vl.

d ¶ Ex oppoſito. Ex ſenſu contrario, immo ex contrarijs: arg.de pe.diſt.ix.ca.j.viij.q.j.ſciendum. arg.xxxiij.q.v.qui ſitit.
e ¶ Schiſmaticos. De numero quoꝝ eſt Richardus

i ¶ Nominatiue. Per hoc dixit hic Martinus figens hic pedē, ꝙ ſi quis cōicaret ei qui incidit in canonē: ante q̄ꝫ denuncietur, nō erit excōicatus: ſꝫ confunditur. c̄ꝫ de ſentē.exc. cum deſideres. Nec multū facit pro eo qđ dicit nominatiue. non enī refert an ꝓprio nomine, an alijs indicijs excommunicetur quis.ff.ſi cer.pe.certum.
k ¶ Exijt.ſup.nec al'as erat in aliquo pctō publico quia tunc idem eſſet: vt ꝫ.e.q.in prin.
l ¶ Nobis diſpēſatiue. Queritur i quo fuit diſpenſatum, cum hoc non poſſit ei denegari? Dic ꝙ ideo dr̄ hoc qꝛ omnes vie domini miſericordia et veritas.xxxiij.q.ij. admonere. Uł ideo dicit diſpenſatiue: qꝛ non cōpellebant eum ad ſatiſfactionē. Uł hec ideo fuit diſpenſatio qꝛ cum potuiſſet compelli ad ſatiſfactionem non fuit cōpulſus. poſſunt tamen heredes eius cōpelli vt extra de rapto. in literis.ij. qō.j.in primus.

Excōicat⁹ eſt qui cōicat excōicato a canone, ante denunciationem.

Uie dn̄i mia et veritas.

Uł dic ꝙ ideo dicit diſpēſatiue: qꝛ ante actā penitētiā ei ſacramēta conceduntur.

NEc quiſq̄ꝫ.¶ Caſ⁹. Quidam dicebant communicandū eſſe achatio poſt mortem dicētes ꝙ papa abſoluerat eū in vita. ſuper quo dubitātes epiſcopi dardanie ꝛ Illyrici queſierunt a gelaſio vtrū hoc eſſet verū. Qui reſpōdet achatiū nunq̄ꝫ fuiſſe abſolutū in vita: ꝛ ideo poſt mortē nō eſt ei cōmunicandū: nec abſolutionē quā nō q̄ſiuit viu⁹, p̄t mortu⁹ impetrare: qđ ꝓbat authoritate euāgelij. ꝛ nō ſolū nō eſt ei cōmunicādū, ſꝫ etiā nulli đ ꝯſortib⁹ ſui error;. Ei⁹ noīe.ſ.achatij.
m ¶ Superſtes. Arg. ꝙ lꝫ heredes vſurarij ſatiſfaciāt de vſuris, vſurario tamen poſt mortem cōmunicandum nō erit, ſi ſuperſtes abſolutionē ꝛ penitentiā non queſiuit: arg.ꝫ.xxvj.q.vj.qui recedunt.arg.extra de ſen.excō. a nobis. vide.c.ij.de vſu.li.vj.
n ¶ Inuenit. Nā in eo loco qđ cōuenit, in quo reperit

nō denegociario, niſi p̄mo ſatiſfecerit. c̄ꝫ verbo, ſig.ex parte. Jo.đ.f. Uſurario poſt mortē non cōicandum.

ij.ps.

Excōicatio a poſſit p⁹ mortem in aliquē ferri.

iij.q.vj.ca.j.de peni.diſtin.j.nunquid cain.C.vbi quis decur.vel cohoꝛ.l.viti. Domini legum intelligunt ſi ibi habet foꝛum ratione rei petite, vel ratione contractus vel criminis: licet P.dixerit ꝙ vbicū qꝫ reus reperitur, poſſit conueniri: vt.C.vbi de crimi.agi opoꝛ.l.j.B.

natos poſſe reconciliari. In ſecunda oſtendit ꝙ heretici qui bona ſua hereticis reliquerunt, iuſte poſt moꝛtē anathematizantur. et ad hoc probandum inducit authoꝛitatem Aug. et quatuoꝛ exempla ſanctoꝝ: ſcʒ Rabani, ⁊ eccleſie Conſtanti. et Theophili, et Uigilij pape: q̄ omnes hereticos anathematizauerunt. In tertia dicitur ꝙ ſupradicta ſynodus hec exempla oīa approbauit. Secūda ibi: Itē in actione. Tertia ibi: Itē ſancta ſynodus dixit. Que modo verba ſūt ſynodi. Itē multi, verba ſunt ſynodi. Item ſi vera ſunt, verba ſūt Augu. dicis o Auguſtine dicticis, id eſt tabulis, chartis, vel colūnis in quibus ponebāt imagines patrū in ſuo cathalogo. Romanoꝛum, id eſt conſtātinopolitanoꝝ. hic rome, id eſt conſtantinopoli.

a ❡ Atqꝫ. ſupple niſi aliud debetis facere.

b ❡ Nomine. i. errore ei⁹ ⁊c. quo errore obligati ſunt diabolo. nā nomen accipit pro obligatione. ſ̄.e.qō.j. aduocauit. Uel dic, non debetis participare cum aliquo eoꝛuʒ pꝛoꝛſus (niſi pro ſed ⁊c.) ſed refutare nomē eius et complices ⁊c.

c Damnationis. ❡ Relaxare. ſ̄.xj.q.iij. q̄ iubēte. ſ̄.e. legit.

ij.ps. ❡ His authoꝛitatibus. ¶ Hec eſt ſecunda pars. q. fm Joan. de fan.

❡ Cas⁹. Dicit nūc Gratian⁹ per predictas authoꝛitates eſſe probatum ꝙ viuos et nō moꝛtuos ligare poſſumus, vel abſoluere: nunc vero dicit ꝙ hoc non eſt intelligendum de quolibet crimine. ſūt em̄ quedā crimina de quibus poſt moꝛtē quis accuſari poteſt vel dānari: vt pote de hereſi. et ad hoc inducit ſequens cap.

d ❡ Nō moꝛtuos. Licet etiam moꝛtui eſſent. Sed videtur ꝙ iſte poſt moꝛtem non poſſit excōmunicari: quia admonitio ſemper debet precedere vindictam. xij.qō.ij. indigne. ita ⁊ abſens non poteſt excommunicari. iij.q.ix. abſens. Sed dic in hoc caſu ſpeciale eſſe. Uel dic ꝙ fuit admonit⁹ a canone. xxiij.q.v. adminiſtratoꝛes. Sed q̄d ſi aliquis voluit eum defendere: nūquid admittetur? ſic ff. de procur. ſeruum. §. publice. et maxime cum in cauſa criminali pro inuito quis poſſit appellare. ff. de app. non tantū. Sed qūo admittetur cum non poſſit cauere de rato? ſed ratū videtur habere, ex quo non opponit obicem contrarie voluntatis. de conſe. diſt. iiij. queris ⁊c.

Excōicatio an poſſit p⁹ moꝛtem in aliquez ferri.

Sane profertur. ¶ Casus. Hoc ca. diuiditur in tres partes. In pꝛima dicitur ꝙ quinta ſynodus quoſdam hereticos poſt moꝛtem excommunicauit. ſed quidam dicebant hoc eſſe iniuſtum, alij vero iuſtum putabant. quare. v. ſynodus commendat eos qui dicunt poſt moꝛtem poſſe hereticos anathematizari: et iniuſte dam-

atqꝫ[a] ideo niſi ei⁹ noīe[b] refutato, ceteriſqꝫ cōſoꝛtibus huius erroꝛis, cū nullo pꝛoꝛſus eoꝛū participare debetis mēſe dn̄ice puritatem: quam maioꝛes noſtri ſemper ab heretica magnopere ſeruauerūt pollutione diſcretā. Item Leo papa.

❡ Incoꝛrigibilis dānationis ſentētia relaxari non poteſt.

Damnationis ſentētiā q̄cūqꝫ mereī accipe, ſi in ſuo ſenſu voluerit ꝑmanere, nullus relaxare[c] poterit.

His authoꝛitatibus ꝓbatur ꝙ viuētes nō moꝛtuos[d] ſoluere poſſum⁹ vel ligare. verum hoc nō de omni crimine intelligēdū eſt. ſunt em̄ q̄dā crimina de q̄bus etiā poſt moꝛtē accuſari pōt q̄libet vel damnari: veluti hereſis. Uñ in pꝛima actiōe quinte ſynodi legitur.

❡ Heretici etiā poſt moꝛtem ſunt excommunicandi.

Sane[e] profertur a quibuſdam q̄ dicunt opoꝛtere poſt moꝛteʒ hereticos anathematizari, et ſequi in hoc doctrinā ſctōꝝ patrū, qui non ſolū viuētes hereticos cōdemnauerunt, ſed etiā moꝛtuos: ſicut eos[f] qui iniuſte condēnati ſunt, reuocauerūt poſt moꝛtem[g]: ⁊ in ſacris dicticis[h] ſcripſerūt: qd̄ factū eſt in Joanne ⁊ in Flauiano religioſe memorie epis cōſtantinopolitanis.

Item in actione. v. Auguſti. ait: Et ſi foꝛte iſti libꝛi ita deſignant[i] traditoꝛem ſuuʒ, ſicut dominus deſignauit iudā: legatur in eis noīatim expreſſe vel cecilianum[k] vel eius oꝛdinatoꝛes eoꝛūdē libꝛoꝝ[l] fuiſſe traditoꝛes: et niſi eos anathematizauero, ipſe cum eis iudicer tradidiſſe. ❡ Que modo recitata ſunt, Auguſti. ſancte memoꝛie conſuluit ⁊ ſtatuit teneri ab initio in eccleſia. Impium em̄ dogma iā inculpatū eſt ⁊ condemnatū: ⁊ eos q̄ tali dogmati obnoxij ſunt, anathematizari voluit eccleſie traditio licet etiam moꝛtui eſſent. ideo ſancte memoꝛie Auguſt. dicit: ſi modo conuincereī cecilianus de his que inferūtur ei etiā poſt moꝛtem eius illum anathematizo. Itē multi epiſcopi congregati ſunt, et quedam de diuerſis cauſis ad eccleſiaſticum ſtatū pertinentibus diſponentes, de ipſis ſtatuerūt defunctis q̄ ſuas facultates hereticis reliquerunt[m] vt etiam poſt moꝛtem anathe

e ❡ Sane. i. bene et ſapienter.

f ❡ Sicut eos. ſ̄. xj.qō.iij. quicunqꝫ. ſ̄.e.q. de communione.

g ❡ Poſt moꝛteʒ. cōtra. xxiij. di. quorundam. et eē qui ſi. ſint leg. cauſam. ſed ſpeciale eſt hic et in caſibus quos not. ſ̄. in pꝛin. queſtionis.

h ❡ Dicticis. dictice ſunt tabule † a dico dicis. vnde Martialis. Clerice dicticam lateri ne dēpſeris vnqꝫ. Et eſt arg. ꝙ ſi in aliquo lapide vel columna inueniatur ſcriptura, fides eſt ei adhibenda vel. arg. iij.q.vij. poſtulatus. ‡ arg. contra. C. de reli. monumentoꝛum.

h ❡ Dicticis. dictice ſunt columne vbi imagines patrū in ſuo cathalogo ponuntur. Jo.

i ❡ Deſignant. j. de conſecratio. diſtinctio. ij. cum omne crimen.

k ❡ Uel cecilianum. ſ̄. xxiij.q.iiij. ipſa pietas.

l ❡ Eoꝛundem libꝛoꝛum. Sed q̄d ſi in ſcrinio alicuius inueniantur rationes vel inſtrumenta per que patet eū vſurarium fuiſſe: nunquid poteſt excommunicari? videtur ꝙ ſic, niſi de vſuris ſatiſfecerit. ‡ quod tamen nō eſt verum vbi occultum fuit.

m ❡ Reliq̄runt. vt extra de here. ſi quis epiſcopus. nec eſt ita in alijs illicitis collegijs. nam licet non poſſit legari illicito collegio, poteſt tamen cuilibet de collegio. ff. de reb. dub. cum ſenatus.

† id eſt aſſeres ō cera. Jo. ō. f.

‡ Adde Bar. et oēs i. l. monumētoꝝ. j. gl. alle. et qd̄ no. glo. in. l. i teſtamento. la ꝑmiere. in ver. ſcriptura. iuncto tex. ff. de cōdi. ⁊ demon. ꝑ Bar. in l. j. ō al. ſcriben. et. Bal. in. l. vel qd̄. ff. ō reli. et Bar. in l. j. §. fi. ff. ō bo. poſ. fm tab.

‡ Nā i ꝯtumacia videtur eſſe defūct⁹ ⁊c. vt ōt. j. e. i gl. ſʒ qualiter ⁊c. ⁊ addō qd̄ ōt. ſ̄. e. ne q̄ſqꝫ. in gl. argu. ꝙ. Archi.

mati ſubijciantur.‡ Sūt autē et Augu. ſancte memorie epiſtole dicentes q ſi qui in vita ſua non recte ſapuerunt, licet non condēnati fuiſſent adhuc viuētes, tamen demonſtrato peccato etiā iſti poſt mortem anathemati[a] ſubijciantur.

Item ſi vera ſunt que cecilia no obiecta ſunt, et nobis aliqñ poſſunt monſtrari[b], ipm mortuum anathematizaremus.

Item dicis mihi licere etiam de mortuis iudicare: quia iudicium non tantum de viuis, ſed etiam de mortuis ſolet fieri.

Item Rabanus ſancte memorie epiſcopus factus Ediſſene ciuitatis, qui in ſacerdotibus reſplenduit, Theodorum Moſophenum poſt mortē in eccl'ia anathematizauit.

Item romanor[c] etiam eccleſia ante annos paucos Dioſcor qui fuit papa eiuſdem eccleſie, etiam poſt eius mortem anathematizauit: cum nec in fide[d] peccaſſet: et hoc omnes homines ſciunt qui degūt hic Rome: et maxime q̄ in dignitatibus exiſtunt, qui etiā eidē Dioſcoro cōmunicatores permanſerūt vſq ad mortē eius.

Item ſi ad tēpora Theophili ſācte memorie vel ſuperius, aliquis recurrerit, etiam Origenem[e] inueniet poſt mortem anathematizatū: quod etiam in iſto fecit ⁊ veſtra ſanctitas, et Vigilius religioſiſſimus papa antiquioris Rome. Item ſancta ſynod⁹ dixit: Sufficiūt que dicta ſunt ⁊ plata, eccleſiaſticam traditionē demonſtrare, q oportet hereticos etiam poſt mortē anathematizari.

Item in actione quarta ſancta ſynodus dixit: Augu. ſancte memorie qui inter epiſcopos Aphricanos ſplenduit, diuerſe epiſtole ſunt recitate ſignificantes q opz hereticos etiā poſt mortem anathematizari. Talem autem eccleſiaſticam traditionem ⁊ alij Aphricani epi reuerendiſſimi ſeruauerunt: ſed ⁊ Romana ſancta eccleſia quoſdā epos etiā poſt mortez anathematizauit: licet in vita ſua pro fide non eſſent accuſati: et vtrūq apud nos habita geſta ſignificant.

¶ Queſtio.iij.

Quod autē p peccato alicui⁹ tota familia excommunicanda ſit, multorū exēplis probatur. Pro peccato nanq[f] ſodomitarum paruuli eorū qui beneficio etatis paterna flagitia neſciebant, celeſti igne ſunt cōſumpti. Item pro peccato Amalechitarum non ſolum paruuli eorum ſed etiam bruta animalia vſq ad mingētem[g] ad parietem iuſſa ſunt a domino deleri. Item Dathā et Abiron authores ſchiſmatis fuerunt contra Moyſem ⁊ Aaron: nec tñ ipſi ſoli, ſed ōis[h] ſubſtantia eorū cum ipſis deſcēdit ad inferos. In nouo teſtamēto nōnūq peccatis exigentib⁹ grauis peſtilentia deſeuiſſe legitur: que etiam illos

---

a ¶ Anathemati. Arg. q cognito errore etiā poſt mortem excommunicantur heretici.

b ¶ Mōſtrari. Sed q̄r demōſtrabit iſtud? Dicūt qdā q denunciatiue. et ſatis videt hec ratio ſufficere. tñ ſi denūciatiue pbaretur ꝯ quē viuētē aliqd et nollet corrigi, excōicaret. aut iſte eſt i cōtumacia: in quā deuenit ex culpa ſua: a qua non pōt exire: et iō pōt excōicari. Quidaz tñ dicūt (cū q̄b⁹ eſt h.) q nō eſt aliqs admittēd⁹ denunciatiue: immo opz q inſcribat ſe et q ſe obliget ad talionē. iiij. qō. iiij. ca. ij. Sed cui pene ſupponet? Dico q ei cui ſupponeretur iſte ſi viueret: ſed non cui modo ſupponit. nec mirū: cū grauī⁹ ſit peccare i mortuū q̄ i viuū: vt. C. de ſepul. vio. qui ſepulchra.

c ¶ Item romanor. i. conſtantinopolitanorum.

d ¶ Nec i fide peccaſſet. tñ: ſed i ro. pō. ſniam excōicationis ptulit: vt dixi. xxj. diſti. intātū. vel non peccauit in fide vt eēt inuētor hereſis, ſz veteris imitator: vel articulos fidei tenebat ſed aliter errabat: vt. ꝟ. xv. diſ. c. j. argu. xl. diſt. ſi papa. cōtra. ſz hoc de cōſtantinopolitano.

e ¶ Origenē. non loquit hic de Origene de quo habemus. ꝟ. e. q. iij. quidam. ver. origeniani. aliū eīn errorez habuit iſte: q̄a dixit oēm hoiem eſſe ſaluādū: per illud Nil odiſti eor q̄ feciſti. et ita dicebat deum adeo miſericordē, q non iuſtū. pterea dixit chrm iter paſſur i aere p diabolis ſaluandis. ſz cū iſte dānatas fuerit, nōne ⁊ eius ſcripta? vtiq. ex de her. fraternitatis. q̄d eſt ꝙ q quedā opuſcula ei⁹ recipiūt? dic q recipiūtur nō q eius ſunt: ſz q eccl'ia approbauit. ‡ oia nr̄a facim⁹ q̄bus auctē ipartunur: vt. C. de ve. iu. enu. l. j. ꝧ. j.

‡ cōcor. text. i. l. quiſqs. cum ibi not. C. ad leg. iul. maie. not. i l. j. C. de libe,

Peccare grauī⁹ eſt i mortuū q̄ in viuum.

Salus eterna non oībus dabitur.

‡ Dic vt. xv. di. ſctā. ꝟ. itē origenis.

Quod autē. ¶ Hec. q. diuiditur in ſex partes: in prima quorū probat q nullus pro pctō dñi ſui debet excōicari, lz qnq taliter puniat vnus pro alio ſine culpa, non ſine cauſa. de quibus multa ponit exēpla. Scda ibi: Ut ergo. Tertia ibi: Illicita. Quarta ibi: Quia vero. Quita ibi: Qui vero. Sexta ibi. Ido. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic proponitur tertia queſtio qua queritur, vtrum pro peccato alicuius tota familia ſit excōicanda? Et reſpōdet q triplex eſt pena ſcz corporalis, et ſpiritualis, et eterna. Pena corpali vn⁹ ſepe punitur p alio: vt. vj. qō. j. ſi qs cum militibus. ⁊. j. de conſe. diſtin. j. in ſancta. Pena ſpiritualis duplex eſt: ſcz interdicti et excōicationis. Pena interdicti vel ſuſpēſionis vnus quandoq punit p alio: vt ex de ſpō. nō eſt vobis. Pena vero anathemat vnus pro alio puniri non debet, vt quidam dicunt, niſi enormitas delicti aliđ ſuadeat: vt. ꝟ. e. ſi habes. Pena vero eterna vnus nō punitur p alio: vt. xj. q. iij. illud. Procedit ꝙ Gratian⁹ ſic in hoc ꝧ. nam primo oſtendit q pro peccato alteri⁹ tota familia ſit excōmunicanda: et hoc pbat quatuor exēplis. Poſtea reſpōdet diſtiguēdo: dicens q filij pro peccato parentum ſepe flagellantur: et hoc pbat duabus authoritatib⁹: ſcilz euāgelij ⁊ veteris teſtamenti. ſed pena ſpirituali filij p peccatis parētum non tenent adſtricti ex quo ſunt baptizati. et hoc probat duabus authoritatibus: ſcz Ezechielis ⁊ Pauli.

Familia an p delicto dñi ſit excōicāda.

Gen. xix. c.

j. Reg. xv. a.

Num. xvj. c.

f ¶ Pro peccato. ꝟ. j. q. iiij. ꝧ. item peccato achor.

g ¶ Ad mingētem ad parietem. i. vſq ad canē vel infirmum q̄ ppter infirmitatē adheret parieti et mingit.

inuoluit qui peccati conſcientiam non habebant. Si ergo tam ſeueriſſime pro pctis parentum inueniuntur paruuli puniti, nulli dubium eſt quin ꝓ pctis eorūdem ſnīa excōicationis pariter feriri valeant.

His ita reſpondet. Pro peccatis parētum paruulos corporaliter flagellari, ex verbis euangelij apparet vbi apl'i de ceco nato chriſtū interrogaſſe dicuntur: Rabbi, quis peccauit: hic, aut parētes eius vt cecus naſceretur? In q̄bus etiā illud completur qd̄ dn̄s ait ad Moyſem: Ego ſum deus zelotes viſitans peccata parentum in filios vſqꝫ in tertiam et quartā progeniē. Spiritualiter autē pctis parentum paruuli non tenētur[a], ex quo per ſacramentum regenerationis ab originali peccato fuerunt emūdati. Unde per Ezechielem dn̄s ait: Anima que peccauerit, ipſa moriet̄. Filius enim non portabit iniquitatem patris: neqꝫ pater iniquitatem filij. Juſtitia iuſti ſuper eū erit: et impietas impij ſup eum ⁊c. quecūqꝫ etiā peccata parētes cōmiſerunt, filius ex quo pſonaliter ab eis ſeparat⁹ fuerit, ei non imputantur ad penam. Uñ peccato Ade ideo omnes poſteri teneri dicūtur, qꝛ nondum aliquis ex illo materialiter fuerat proſeminatus. quia vero apud deū nō ſentētia ſacerdotū ſed vita eoꝝ querit̄: ptꝫ ꝙ nō eſt notādus ſentētia quē peccati macula non inficit. hinc Paulus Corinthijs ſcribens ait: Si q̄s frater nominatur fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens ⁊c. cum his nec cibū ſumere debetis.

Ex quib⁹ verbis datur intelligi ꝙ niſi primum aliquis nominatus fuerit de crimine, id eſt vel corā iudice accuſatus vel conuictus, vel in iure ipſe de ſe ꝯfeſſus fuerit: ꝙ nec ſentētia eſt feriēdus, nec ab eius cōmunione abſtinendū. Non ergo pro alicuius peccato tota familia excōicanda eſt.

Unde Auguſtin⁹ ſcribit ad Auxilium epiſcopum.

¶ Pro peccato patris nō eſt filius anathematizandus.

SJ habes de hac re ſententiam certis rōnibus vel ſcripturaꝝ teſtimonijs exploratam: nos docere digneris quomō recte anathematizetur[b] filius pro peccato prīs: aut pro mariti[c] peccato vxor: aut pro dn̄o ſeruus: aut quiſq̄ in domo etiā nōdum natus ſi eoꝝ tpe quo vniuerſa domus eſt anathemate obligata, naſcatur: nec ei poſſit ꝑ lauacrū regenerationis in mortis periculo ſubueniri. hec enim[d] fuit corporalis pena[e] qua legim⁹ quoſdā cōtemptores dei cum ſuis oībus qui eiuſdē impietatis participes fuerūt, pariter interfectos. tunc q̄ppe ad terrorē[f] viuētium mortalia[g] corpora perimebātur q̄nqꝫ etiam moritura. ſpūalis autem pena qua fit qd̄ ſcriptum eſt: Quecūqꝫ ligaueris ſup terrā, erūt ligata et in celo, aīas obligat: de quibus dictum eſt: Ut anima[h] patris, ita et aīa filij mea eſt. anima que peccauerit, ipſa morietur. Audiſtis[i] fortaſſis aliquos magni noīs[k] ſacerdotes cum domo ſua quempiam anathematizaſſe peccātium: ſed forte ſi eſſent interrogati reperirentur idonei[l] inde reddere rōnem. Ego autē ſi quis a me q̄ſierit vtrū id recte fiat: q̄d ei reſpondeā, non inuenio. nunq̄ hoc auſus ſum de quorūdā facere facinorib⁹ vnanimiter aduerſus eccleſiā ꝑpe-

a ¶ Non tenentur. Ꝫ. diſt. lvj. vndecūqꝫ. et ca. nunq̄.

SJ habes. ¶ Caſus. Auxilius epō excōicauit filium Claſſiani cuꝫ cōiuge ⁊ cū tota familia ſua que non peccauerat. Sup quo cum ab Aug. reprehenderetur, eo ꝙ propter pctm̄ vnius nec vxor nec familia ſit excommunicanda: defendebat ſe duob⁹ exēplis, ſcilicet ſocioꝝ Chore vel Amalechitaꝝ, vbi non ſolum malefactores ſunt puniti, ſꝫ etiā familie eoꝝ: ⁊ exēplo quorundam ſacerdotū magni nominis, q̄ quondam excōicauerunt parētes cū tota familia ſua. Aug. vero rñd. eidem dicens ꝙ illis ſe tueri non poteſt, cū loquant̄ de corporali pena qꝛ ſepe vnus punitur pro alio, ad terrorem alioꝝ. Sil'r exēplo illoꝝ ſacerdotuꝫ magni noīs ſe tueri non pōt: qꝛ ſi eſſent interrogati, idoneam redderent rōnem. Unde cū de hoc reddere rationem nō poſſit reſtat vt incōſulte aliq̄d facere nō debeat: de quo ſi interroget̄, recte rñdere non valeat.

Joan. ix.a. — Exo. xx.a. — Eze. xviij. a.

b ¶ Anathematizetur. al'as minori excōicatione bene vn⁹ ꝓ alio punitur et ſic nō ſunt ꝯtraria. xc. diſtin. oblationes. xvij. q. ō. iiij. miror. ex̄ de ſponſ. non eſt vobis.

c ¶ Aut pro mariti. nec etiam ciuiliter vxor pro marito cōuenitur. C. ne vxor ꝓ ma. per totum. niſi i caſu vbi res vxoris pro marito intelliguntur obligate. C. de primipilo. l. j. ⁊. ij. ⁊. iij. in fi. lib. xij.

j. Coꝛ. v.d.

d ¶ Hec eſt. Antipophora eſt ꝙ poſſet dici, quia inuenio vnum pro alio punitum.

e ¶ Pena. certe in hoc grauiter excedūt. nam iſtud ſpecialiter eis cōcedit̄ alijs etiam interdictis. ex̄ de ſpō. non eſt vobis. Sꝫ pone ꝙ poſſit anathematizari ſic familia ꝓ pctō alicuius vl' ciuitas tota: nūquid erunt excōicati qui naſcūtur ſic q̄ primum ſunt baptizati an non? pro hoc facit qꝛ eadem familia eſt. vij. q. j. deniqꝫ. ff. de iudic. proponebat̄. Quidam tamen dicunt ꝙ qui naſcūtur, nō ſunt excōicati.

Ciuitate tota excōicata q̄ naſcuntur q̄n ſunt excōicati.

f ¶ Ad terrorem. ij. q. vij. q̄propter.

g ¶ Mortalia, et ideo non videt̄ eſſe magnuꝫ ſi id faciā qd̄ al's facturus eſſem: vt. Ꝫ. ꝓxi. q. j. q̄d culpat̄. ff. de cōdi. cau. da. l. ſi pecuniam. §. vlti.

h ¶ Ut aīa. Ꝫ. j. q. iiij. iudei.

i ¶ Audiſtis. alia antipophora.

k ¶ Magni noīs, ironice.

l ¶ Idonei. et ita non ſufficit dicere, niſi ratio dicti aſſignetur. ij. q. vij. criminatiōes. arg. Ꝫ. de pe. diſt. iiij. ſi ex bono. ff. de legi. nō oīm. ⁊. Ꝫ. ꝓxi. q. iiij. de tyrijs. et eſt hic arg. teſtes non eſſe recipiendos qui dicunt ſe rem ſcire niſi qualiter et vnde nouerūt, declarēt. niſi eīn oīa inq̄rantur, nō pōt ꝑueniri ad veritatē. xxiij. q. viij. occidit. ⁊ argu. Ꝫ. xvij. q. ō. iiij. miror. arg. xxxv. q. vj. de parentela. et iiij. q. ō. iij. ſi teſtes. ex̄ de ſen. et re iud. ſicut. Dic, de oīb⁹ non redditur ratio inſpecta rōne voluntaria. vñ illud: Sic volo ⁊c. ſed inſpecta naturali ratione ſecus. C. de his

Mat. xvj. — Eze. xviij. a

Teſtis rōnem ſui dicti aſſignare dꝫ.

tratis,niſi grauiſſime commouerer[a].Sꝫ ſi tibi ꝙ iuſte id fiat dñs reuelauit: nequaꝗ̃ iuuenilem etatem tuam ⁊ honoris eccliaſtici rudiméta conténo. ſenex[b] em̃ a iuuene,et eṗs tot annorũ a collega necdũ anniculo paratus ſum doceri quõ poſſim vel deo vel hoïbꝰ iuſtã reddere rationẽ ſi aïas innocẽtes ꝑ ſcelere alieno(qḋ non cõtrahũt ex Adã, in quo oẽs peccauerunt)ſpũali ſupplicio puniamus? Etenĩ claſſiani filius etſi traxit ex parente noxam primi hominis ſacro fonte baptiſmatis expiãdam[c]: tamẽ quicqḋ poſtq̃ eum genuit peccati pater eius admiſit,vbi particeps ipſe non fuit,ad eũ non pertinere[d] quis ambigit? Quid dicã de cõiuge[e]. Quid de tot aïabus vniuerſe familie? Unde etſi vna aïa per iſtã ſeueritatẽ diſcipline qua tota domus iſta anathematizata eſt,ſine baptiſmate de corpore exeundo perierit, innumerabiliũ mors corporũ ſi de eccleſia hoïes innocẽtes[f] violenter abſtrahãtur ⁊ interficiantur,huic damno nõ põt cõparari. Si ergo de hac re potes reddere rationẽ: vtinam ⁊ nobis reſcribẽdo preſtes vt poſſimus ⁊ nos.ſi autẽ nõ potes, qḋ tibi eſt incõſulta cõmotione animi facere: vñ ſi interrogatus fueris,reſpõſionem rectam non vales inuenire. Hec autem dixi etiã ſi filius noſter Claſſianꝰ aliqḋ admiſit quod tibi anathemate plectendũ iuſtiſſime videretur. Ut ergo ex hac authoritate euidentiſſime monſtratꝛ,illicite excõmunicatꝛ q̇s pro peccato alterius: neq̃ aliqua rõne nituntur qui pro peccato vnius in totã familiam ſentẽtiam ferũt excõicationis. Illicita autem excõicatio notatũ non ledit,ſed excõmunicantem condemnat.

Unde Greg. ſcribit Magno Mediolanenſi[g] epiſcopo.

¶ Illicite ſi aliquis excõicat: ſemetipſm nõ illum condẽnat.

Comperimꝰ ꝙ Laurẽtius[h] quondã frater ⁊ coepiſcopus noſter nullis te culpis exigẽtibus cõione priuauit[i]. Ideoq̃ huius precepti noſtri authoritate munitus[k], officiũ tuũ ſecurus perage: et cõionẽ ſine aliqua ſume formidine.

Item Hiero. in Leuiti.

¶ Qui non corde ſed ore maledicunt, labiorum immunditiam contrahunt.

Qui negligunt oris maledici conſuetudinem[l] reſecare: etiã ſi non corde maledicãt[m], tñ immũditiã labiorum(ſm Eſaie ỽbũ) ⁊ inquinamenta oris incurrunt.

Item Hiero. vbi ſupra.

¶ Uita non ſententia quemlibet ligat vel ſoluit.

Si quis non recto iudicio eorꝝ qui preſunt eccleſie,depellatur et foras mittatꝛ: ſi ipſe antea non exijt: hoc eſt ſi non ita egit vt mereretur exire: nihil leditur[n] in eo ꝙ nõ recto iudicio ab hominibus videtur expulſus,et ita fit vt in-

qui ve.eta.impe.l.vlti.Joan.

a ¶ Niſi grauiſſime commouerer. Genus loquẽdi,ſicut ⁊ illud: ego non facerem tale qḋ niſi eſſem extra meipſum.poſſet tñ prohibere familie ne dño cõicaret,forte propter atrocitatem facinoris: vt arg.ex̃ de ſen.excom. inter alia.in fine.et xvij.qõ.iiij. miror. et not.xj.q.iij.quoniam multos. Sꝫ nũqḋ hoc licebit ſi grauiſſime commoueretur? nõ.innuit ergo non quid fieri deberet, ſed qḋ fieri poſſet.ſolẽt quippe homines recentioribus factis turbulentius excitari: vt.xxiij.q.v.cap.ij. et.xj.q.iij.ira.

b ¶ Senex.reprehenſibilis eſt enim eṗs q̇ a perito ſubdito cõtẽnit edoceri: vt.ʒ.xxxviij.diſ. ca.vlti.ʒ.diſti.xxij. de conſtantinopo. Et nulla etas ſera eſt ad diſcẽdũ vſq̃ ad.lxxxviij. annũ. ff.de fideicõ.liber. apud iulianũ.⁊ ſepe reuelatꝛ minori,⁊c̃.vt.xc.di.eſto.

Eṗs nõ erubeſcat a ſubdito doceri.

Diſcendũ eſt ſempꝛ.

c ¶ Expiãdã.ſ.de ꝯſe.di.iiij.ſi qcqḋ.

d ¶ Ad eũ nõ ꝑtinere.ʒ.q.j.dñs declarauit.ʒ.j.qõ.v.ca.j.⁊ vlti.cõtra.

e ¶ De cõiuge.ʒ.xj.qõe.iij.qm̃ multos.C.de ſac.ſanc.eccl.ſancimꝰ.in fi.

f ¶ Innocẽtes.argu.maius peccatũ eſſe interficere paganũ q̃ chriſtianũ bonũ.arg.ʒ.xxiij.qõ.v.ſi non licet.† Sed hoc verꝝ eſt in illato, nõ in cõmiſſo.i.maiꝰ pctm̃ eſt ſi vna aïa ꝑ pctm̃ infidelitatꝭ pereat q̃ ſi innumerabiliũ martyrũ corpora ꝓ eo trucidarẽtur.et hoc videtur litera dicere ſi innocentes de eccleſia extrahantur.ſi martyrꝝ corpora pereãt,non eſt dãnum: ſed dicitur ſm vulgare hominũ damnum ibi eſſe.

Paganũ interficere, an ſit ꝑ̃ uius q̃ xp̃ianũ.

† ad idẽ l.d.de his.j.ỽ.verꝝ.de cõſe.di.iiij.rebaptizare.ibi d hoc.

¶ Ut ergo.¶ Hec eſt.ij.ps.q.in q̃ ꝓbat p.viij.ca.ꝙ magis nocet maledicẽti, q̃ illi cui iniuſte maledicitur. Jo.

¶ Caſus. Cõcludit nũc Gra.ex ſupradicto ca.ꝙ aliquis non eſt excõicandus pro pctõ alteriꝰ: nec aliqua ratione nitũtur qui totam familiã pro peccato vnius excõicant. quod ſi factũ fuerit,talis illicita excõicatio non ledit excõicatum,ſed excõicantem.qḋ ꝓbat vſq̃ ad.§.illicita.

g ¶ Mediolanenſi. id eſt de illa ciuitate nato: vel ſuffraganeo Mediolanenſis archiepiſcopi.

Comperimꝰ.¶ Caſus. Laurentius archieṗus Mediolanẽ. nulla culpa exigẽte Magnuꝫ eṗm excõicauit: q̇ poſtea ei ſucceſſit. Papa vero Grego.ipm abſoluit,mãdãs ei vt libere ſuũ officium exequatur. ij.ps.

h ¶ Laurentius. Is fuit archieṗus Mediola.diſ.xvij.§.hic etiaꝫ.ʒ.lxiij.diſ.quãto.vel ipſe Magnus fuit poſt Laurẽtiũ natus.

i ¶ Priuauit.argu.ʒ.ff.de re iudi.l.iiij.§.condẽnatũ. Sed ibi de cõdẽnato i cauſa pecuniaria vbi cõtemptus non ligat.

k ¶ Munitꝰ.arg.ꝙ ſicut ſolo verbo excõicatur q̇s,ita et ſolo ỽbo abſolui põt. † arg.v.q.j.q̇dã.arg.ʒ.j.e.§.notãdũ.ex̃ de ſen.ex.cũ deſideres.xj.q.iij.cũ aliq̇s.credo. ꝙ ſolo verbo poſſit abſolui: q2 oïs res ꝑ quaſcũq̃ cãs ꝯhit ⁊c̃.ex̃ de re iu.ca.j.ff.e.titu.nihil. vel non tenuit hec ſnĩa: q2 Laurentiꝰ erat hereticꝰ. Jo.

Excõicatio et abſolutio ſolo ỽbo fieri põt.

† ad hoc facit qḋ no.ex̃ de ſen.ex.c.quia.j.gl.j.de hoc etiã not.xj.q.iij.cũ aliq̇s.

l Qui negligũt. ¶ Cõſuetudinem.inducitur ex cõſuetudine preſumptio: vt diſtic.xliiij.multis.ʒ.e.deꝰ.ff.de re mili.nõ oẽs.ff.de vſu et ha.plenũ.§.ſed ſi.ff.de accu.ſi cui.

m ¶ Maledicant.qḋ fit qñ non credũt eſſe verꝝ qḋ dicunt: vel qñ pater maledicit filio: vt.v.q.v.non oſculatꝛ.

Si quis.¶ Caſus. Si quis non commiſit delictum propter quod a prelatis iniuſte excommunicatur ſententia eorum non leditur: et ideo interdum fit ꝙ ille qui extra eccleſiam mittitur,intus ſit: et econuerſo.

n ¶ Nihil leditur.ʒ.xj.q.vlt,cui eſt illata,⁊.c.ſi ad tp̃s,

a ¶ Qui intus. ꝟ.ij.q.j.nemo.ꝫ.xj.q.iij.illud.et ca.quid obeſt. ꝛ dic nil ledit̃ quantũ ad recipiendũ vnitate ſancto- rum: ledit̃ autẽ quãtũ ad participãda eccl'iaſtica miniſte ria. ſnia aũt paſtoris ſemꝑ timẽda eſt. nã quo ad deũ nõ pt eccl'ia ligare niſi cũ emittit ꝯſtõnẽ aliquam: vt.ꝟ.e.q.j. ca.j.ꝛ.ij.

Eccl'ia ꝗr põt ligare.

tumacẽ ferẽda ꝓbat̃ authoritate Greg. Scõa ibi: de cõ- uẽtiõe. Authoritatib⁹.i.citationib⁹. Et hãc literã ſic ordi- nabis. De trib⁹ ꝛc.i. de cõuẽtis trib⁹ authoritatib⁹.

f ¶ Cxxviij. Hodie nõ diſtinguit̃ liber iſte ꝑ ca. † ponit̃ autẽ lex iſta in aut̃. de ſan. epiſ. §. oib⁹. col.ix.ij.q.j. nemo epiſcopus.

† Sub. nec tot ſunt cõ- ſtitutio- nes i cor pore au tẽticoꝝ. ſ3 dic ꝙ appel- lat h cõ ſtitutio- nes di- uerſita- tes ru- bricaꝝ: q̃ vt pꝫ in aut̃. frequẽ- ter i vna cõſtitu- tiõne cõ- tinẽtur plures rubrice ſm Jo. de ſan.

terdũ ille qui foras mittit̃, int⁹ ſit: ꝛ ille foris qui intus ᵃ vide- tur retineri.

Item Rabanus de eccleſia- ſticis preſſuris lib.j.

¶ De eodem.

Non in perpetuũ dam- namur cum iniuſte iu- dicamur, dicente Pſalm. Nec damnabit illum ᵇ cum iudica- bitur illi ᶜ. Multi ſacerdotum culpã zelo dei ſe perſequi ꝓfi- tẽtur: ſed dum indiſcrete hoc agitur, ſacrilegij ᵈ facinus in- currunt: et dum precipites ᵉ quaſi ad emẽdandum ruunt, ipſi quoq3 multo magis in de- terius cadunt.

Item ex concilio Pariſienſi tempore Lodouici.

¶ Qua pena feriat̃ qui illici- te aliquem excommunicat.

De illicita excõmunica- tiõe lex Juſtiniani im- peratoris catholici quam pro- bat et ſeruat catholica eccle- ſia, conſtitutione.cxxviij ᶠ.ca. ccc. libro.j. decreuit vt nemo preſbyter excõmunicet aliquẽ anteq3 cauſa probetur ꝓpter quã eccleſiaſtici canones hoc fieri iubent. ¶ Si quis autem aduerſus eam aliquem excom municauerit: ille quidẽ qui ex- communicatus eſt, maioris ᵍ ſacerdotis authoritate ad gra tiam ſancte communionis re- deat. Is autem qui legitime ʰ non excommunicauerit: in tã- tum abſtineat a ſacra ꝯmunio ne tempus, quãtum maiori ſa- cerdoti viſum ⁱ fuerit: vt quod iniuſte fecerit, ipſe iuſte patia- tur. Et hinc ſanctus Gregori⁹ ad Joannem epiſcopum iniu- ſte excommunicantẽ, inter ce- tera ſcribit dicens: Caſſatis prius atq3 in nihilum redactis predicte ſententie tue decre- tis, ex beati Petri principis apoſtolorũ authoritate decer- nim⁹.xxx. dierum ſpatio te ſa- cra communione ᵏ priuatum ab omnipotenti deo tanti ex- ceſſus veniam cum ſumma pe nitentia ac lachrymis exorare ꝙ ſi hanc ſententiam noſtram te cognouerimus impleſſe re- miſſius: non iam tantum in- iuſtitiam, ſed contumaciam fraternitatis tue cognoſcas iu uante deo ſeuerius puniendã: quia nemo preproperevel pre poſtere, ſcilicet non commo- nitus neq3 conuictus, eſt iu- dicandus. ¶ De conuentio- ne autem huius imperatoris manifeſtorum ˡ criminum lex ᵐ dicit: Quicunq3 tribus au- thoritatibus ⁿ iudicis conuen tus eſt, vel tribus edictis fue- rit ad iudicem prouocat⁹, aut vno pro omnibus peremptor- rio ᵒ.i. quod cauſam extinguit,

b Non in ꝑpe tuũ. ¶ Il lum. ſc3 iuſtum.
c ¶ Illi.i. ad ma- lum illi⁹.ſ. iniuſti.
d ¶ Sacrilegij. Item tenet̃ actiõe iniuriarũ.xj.q.iij.c. temerariũ. ꝛ tenet̃ ad om̃e intereſſe et ad maiorẽ penã ſi viſum fuerit expe- dire. ex̃ de ſent. ex- cõ. ſacro. Itẽ crimẽ ſacrilegij dignũ eſt depoſitione: vt.lx- xxj. diſtin. apl's. nec põt ꝓmoueri talis: vt ibi dicit̃. quare ergo tantũ pena ſu ſpenſiõis.xxx. die- rum infligit̃ ei: vt.j. e.c.ꝓxi. Sed forte ibi loquit̃ cum agit̃ ad depoſitionẽ. Ul' dic ꝙ nõ quodlibet ſacrilegiu3 inducit depoſitionem.
e ¶ Et dũ precipi tes. Judices non erũt precipites ad excõicãdũ: vt ex̃ de appel. reprehenſi- bilis. iniquitas em̃ oia precipitat: vir- tus autẽ lẽta eſt, ꝛ oim percunctatrix, de peni. di.ij. inter hec hircum.

Sacrile giũ eſt depoſi- tiõe di- gnum.

Uirtus oia pcũ ctatur.

Non illicita. ¶ Casᵘ. Hoc ca. diuidit̃ in duas ptes. In prima d3 ꝙ due facte fuerũt q̃ões in cõci. Pari ſieñ.ſ. a quo petat abſolutionẽ iniuſte excõicat⁹ ꝛ quã pe- nam patit̃ iniuſte excommunicãs: ꝛ rñ. ꝙ null⁹ d3 iniuſte excõmunicari ꝛ ſine cauſa: ꝛ ꝙ iniuſte excõmunicatus a maiori prelato petere d3 abſolutionẽ: iniuſt⁹ ꝟo excõmu nicator ꝓuari d3 cõmuniõe ſpatio.xxx. dierũ: qḋ ꝓbat au thoritate Greg. In ſcõa parte querebat̃ quotiẽs aliq̃s ſit vocãdus ad cauſam: ꝛ ſi nõ venerit, vtrũ poſſit cõtra illũ ſentẽtia ferri. Et rñdet ꝙ trib⁹ edictis, vel vno ꝑ omnib⁹ perẽptorio eſt q̃s vocand⁹ ad cauſam: ꝛ ſi nõ venit, tãq3 cõtumax poterit cõdemnari: nec reuelabit̃ ſententia per appellationẽ. De tribus edictis ꝓbatur quatuor autho ritatib⁹.ſ. authoritate legis: ꝛ tribus authoritatib⁹ alijs. de vno peremptorio probat duabus authoritatib⁹.ſ. per eãdẽ.l. et authoritate aphricani concilij. De ſentẽtia in cõ-

g ¶ Maioris. q̃ſi ſuperior poſſit ab- ſoluere ligatum ab inferiore. not.xj.q. iij. ſi epꝰs. Qua au- tem pena punit̃ in- iuſte excommuni- cans, habes ex̃ de ſentẽ. excõ. ſacro.
h ¶ Qui legitie. Etiam ſi iuſta fue- rit cã excõicatiõis: vt ex̃ de ſenten. ex- cõmu. ſacro.
i ¶ Uiſum. Ho- die relinquit̃ arbi- trio iudicis vel epĩ, ſed tantũ mẽſis ad hoc prefigit̃: vt ex̃ de ſen. excõ. ſacro. Uel dic ꝙ ſm arbi triũ ſupioris care- bit cõione hoim: ſ3 tamen ipſo iure eſt priuatus ingreſſu eccleſie.
k ¶ Cõione. Ho- die tm̃ ab ingreſſu eccl'ie: vt ex̃ de ſen. excom. ſacro.
l ¶ Manifeſtorũ. Arg. ꝙ in manife- ſtis criminib⁹ pre- cedit admonitio: ar gu.iij.q.v.q3 ſuſpe cti. arg. ꝯ. ex̃ de iu- reiu. ad noſtrã.
m ¶ Lex. hec lex non inuenit̃ niſi in- telligat̃ ex tenore le gis q̃ eſt. C. quomo do et quando iud. conſentaneum.
n ¶ Authoritati- bus.i. citationib⁹.
o ¶ Perẽptorio. Dico ꝙ quilibet iu dex poteſt perẽpto rium mittere: vt ꝓbat̃ ex̃ de ſen. ꝛ re iudi. cum Berthol- dus. in ṗn. ex̃ de off. iudi. deleg. ex literiſ. licet omnes dice- re conſueuerint ꝙ tm̃ ordinari⁹ vel a principe delegatus poſſit illud mittere: vt in aut̃. de lit. §. omnẽ. in fi. col. viij. C. de iudi. ſancimus. in fine. ex̃ de appella. cum ſit roma- na. Itẽ peremptorium non eſt ſtatim mittendum niſi co gat neceſſitas: vt extra de dila. ca.j. ff. de iudi. nonnunq3. Item ſcias ꝙ licet lex dicat ꝙ iudex debet mittere ad- huc vnum edictum poſt peremptorium: vt. ff. de iu- dicijs. et poſt illud tamen non eſt verum, niſi velit iu- dex gratiam facere ei. extra de officio delega. conſuluit. Item dicunt quidam ꝙ peremptorium debeat contine- re tantũ quantũ ſi quodlibet trium edictoꝝ per ſe ꝓpo-

Citatio perẽpto ria an poſſit a q̃cunq3 iudice mitti.

Citatio perẽpto ria q̃ʒtũ tẽp⁹ ꝯti- nere d3.

neretur.C.quomodo et quādo iu.in auē.qui ſemel. Sed veri⁹ credo q̄ illud ſit in iudicis arbitrio: vt extra de ap. cū ſit romana. Itē licet iudex trib⁹ edictis ⁊ vno peremptorio debeat citare, ſi tamē pars non venerit ad primā citationē, punit in ſumptibus litis.C. de iud. ſancimus. minalibus ferenda ſit ſententia, notatur.iij.q̄.ix. in ſumma. Joan.

Um aliquis. ¶ Caſus. Si quis facit contra fidem et veritatem: etſi extra eccleſiam per prelatum nō abijciat, tamen extra eccleſiā eſt: ſicut econuerſo ſi quis

Item ſi iudex ter citet, et non apponat hoc aduerbiū perēptorie, tamen intelligit citat⁹ peremptorie: vt.C. quomodo et q̄n iudex. tres denūciatiōes. Itē ſi reus ad primam citationem dicat ſe nolle venire, non eſt denuo citādus: quia ideo ter citatur vt preſumatur eius contumacia.ff.de re iud.ꝯtumacia.cū ergo certum ſit eum nolle venire, non eſt denuo citādus, quia in incertis non incertis loc⁹ eſt cōiecturis.ff.de verbo. ob. cōtinuus. Sed q̄d ſi iudex ꝓferat ſentētiā cōtra citatū non perēptorie? videt q̄ nō teneat ſentētia: vt.C.q̄uo ⁊ q̄n iu.l.ea q̄.⁊ hic idem videt. Arg.ꝯ C.quomodo et q̄n iud.ceſſante.

Contumax nō appellat.

a ¶ Per appellatione. Nā ⁊ contumax non audit appellans: vt.ij.q.vj. §.ſunt etiā quorum. ſꝫ eſt arg.ꝯtra.iij. q.ix. re vera. ex de ſen.excō.ꝑ tuas.

b ¶ Ex euangelica authoritate. nā paterfamilias bis miſit ſeruos ſuos, tertio filiū ad inuitatos. Uel loquit de euangelica denunciatione: vt.ij. q.j.ſi peccauerit.

Et xvij.q. iiij.de pbro.

c ¶ Judiciū. poteſt intelligi de infamato q̄ ſe noluit expurgare: vn̄ ꝓpter hoc erat deponēd⁹: vt.xxx.diſt.c. vlt.in fi. Uel intelligas iſtud de ſentē. excō.⁊ non de definitiua: q̄r illa non fertur niſi lit.ꝯteſ. qualiter autē in cri

fuerit vocatus: et preſentiam ſuam apud eum iudicē a quo ei denūciatū eſt, exhibere noluerit, aduerſus eū quaſi contumacē iudicari pōt.q̄nimmo retractari nec per appellationem[a] negocia poſſunt quotiēs in ꝯtumacē fuerit iudicatum. Et hanc ſententiam de tribus authoritatibus conuentis ex euāgelica[b] authoritate Celeſtinus ad Neſtorium dicēs, et epheſina ſynodus de eodem decernens, ⁊ beatus Greg. ad Joānem ſcribens comprobauit. De peremptorio ſcripto Aphricanū cōciliū demōſtrat de creſconio, vt ſi conuent⁹ reſipiſcere detrectauerit, ſuo cōtemptu et ſua contumacia faciente, authoritate iudiciaria iam protinus excludat. Item beatus Greg. de ſentētia iudiciaria in cōtumacē ſcribēs ad Maximū preſumptorē ſalonitanum ep̄m dixit: Hortamur vt ad nos venire omni poſtpoſita excuſatione feſtines: quatenus ſeruata iuſtitia, hec de quibus accuſaris, ⁊ cognoſcere ⁊ finire ſm̄ canonica inſtituta Chriſto reuelante poſſim⁹. Ita autem fac, vt ad veniendum amplius iam moras non ingeras, ne magis ipſa te abſentia obnoxium his que dicūtur aſſignet: ⁊ nos ī te hec res non ſolum ꝓpter predicta crimina que purgare ſubterfugis, ſed etiam propter inobedientie culpam, durius.ſ.vt in contumacem, cogat ex conſilio ferre iudicium[c].

Itē Orige. ſup Leuiticum.

¶ Uita non ſentētia ab eccl'ia aliquē eijcit, vel ad eā reducit.

Um aliquis erit a veritate, a timore dei, a fide, a charitate: exit de caſtris eccleſie, etiam ſi per ep̄i vocē minime abijciatur: ſicut econtrario aliquis dum non recto iudicio foras mittitur, ſcilicꝫ ſi ante non exierit.i.ſi non egerit vt mereret exire, nihil leditur. Interdū enim q̄ foras mittit, intus eſt: ⁊ qui foris eſt, intus videtur retineri.

Item Auguſtinus.

¶ Et qui aperto ſacrilegio, et qui peruerſa vita fidelib⁹ non ſociant ad eccleſiam, non pertinere probantur.

DE illis qui ab eccleſia ſunt ſegregati, non dicit[d], ea que ſunt ſpiritus non percipiētes, ne ad ſciētie[e] perceptionē referatur: ſꝫ dictum eſt, ſpiritū non habētes. Hoc vtiq̄ꝫ non diceret niſi de ſegregatis ab eccleſia, qui dicti ſunt ſpiritum non habentes. Sed nec ille dicendus eſt eſſe in eccleſia[f], ⁊ ad iſtam ſocietatē ſpirit⁹ pertinere, q̄ ouib⁹ Chriſti ficto corde miſcetur. Sanctus enim ſpiritus diſcipline effugiet fictum. Neqꝫ enim ſolum ad eccleſiam non pertinēt qui ſeparationis aperto ſacrilegio manifeſti ſunt: ſed etiam illi qui in eius vnitate corporaliter mixti, per peſſimam vitam ſeparantur.

Item ex quinta ſynodo.

¶ A deo ſeparamus quos impios demonſtramus.

CErtum eſt q̄ qui impius demonſtrat⁹ eſt, omnino ſeparat⁹ eſt a deo: ſicut etiā ille qui anathematizatus[g] eſt, tanq̄ꝫ impi⁹ ſeparatus eſt. Nihil enim aliud ſignificat anathema niſi a deo ſeparationē[h]. Illicita ergo excōicatio (vt ex premiſſis apparet)

iniuſte excōicat, in eccleſia remanet, ⁊ non ledit: ⁊ ita contingit q̄ qui foras mittit, intus eſt: et qui foris eſt, videt intus retineri.

DE illis. ¶ Caſus. Dicitur in hoc.c. q̄ ſūt duo genera hoīꝫ q̄ ſunt ab eccleſia ſeparati.ſ.iuſte excōmunicati, et hypocrite: de q̄b⁹ dicit Aug. q̄ ſpiritum ſanctū non habent: dona tamen eius (vt ſciētiā) habent. Et hoc probatur authoritate Jude.

d ¶ Nō dicit Judas apoſtolus.

Jude epiſtola vnica.ſ.

e ¶ Sciētie. Hoc vult dicere q̄ heretici ⁊ hypocrite ab eccl'ia ſūt ſegregati: nec ſpiritum ſanctū habēt, licet habeāt dona ſpiritus ſancti.i. ſciētiā ⁊ fortitudinem.

Hypocrite nō hn̄t ſpiritū ſanctum.

f ¶ In eccleſia.ſ. de conſe. di.iiij. eſt vnitas. contra. ſed ibi eccl'ie nomē largius ſumit vt comprehendat bonos ⁊ malos, ad hoc facit.xj.q.iij. audi. et melius.c.nolite.

Dicio ſumit̄ eccleſia ꝑ triū phāte.

CErtū eſt. g ¶ Anathematizatus.ſ. iuſte. nā q̄ ad deū eque ſeparat q̄s a deo ꝑ peccatū ſicut ꝑ excommunicationē.

h ¶ Separationem.ſ.iij.q.iiij.engeltrudam.

¶ Illicita. ¶ Hec eſt.iij. pars. q.in q̄ ꝓbat q̄ null⁹ hoīe debet aliū maledicere niſi q̄n aliō facere non poteſt: et tūc amore iuſtitie, nō liuore vel vltione. Jo.de fan.

¶ Caſ⁹. Cōcludit iiij.pe. Gra.ex ſupradictis

nō ledit eum qui notatur, ſed illū a quo notatur: ac per hoc q̄ innocentes ſunt, ex alterius crimine cōdēnari nō poſſunt: ſicut ab imprudentibꝰ familie potētum pro pctis dn̄oꝝ conſueuerunt notari. ¶ Sed adhuc obijcit illud, ꝙ non ſolum innocentes, ſed nec etiā criminoſi ſnia maledictionis ſunt feriēdi. Ait em̄ chriſtus in euangelio. Orate ꝓ pſequentibus et calūniātibus vos: benefacite his qui vos oderunt. Item Apl's. Bn̄dicite perſequētibꝰ vos: benedicite ⁊ nolite maledicere. Itē: Maledici regnuz dei non poſſidebunt.

Itē Hierony. in epiſtola[a] ad Titum cap. iij.

¶ Ab omi maledicto fideles immunes eſſe oportet.

SI igitur Michael non fuit auſus diabolo[b], et certe maledictiōe digniſſimo iudiciuz inferre blaſphemie[c]: quāto magis nos ab omni maledicto puri eſſe debemꝰ? Merebatur diabolus maledictū, ſed per os archangeli blaſphemia exire non debuit. Relege veteres libros, et vide que tribus in monte Garizin conſtitute ſint vt bn̄dicerent populo[d]: et q̄ in mōte altero[e] vt maledicerent. Ruben q̄ maculauerat torum parentis, et zabulon nouiſſimus Lye filius, et ancillarū liberi in monte Heliel[f] ꝑonūtur, vt maledicāt[g] his q̄ maledictiōe ſunt digni.

Item in libro Judicum.

¶ Quos ſignificāt illi qui ad bndictionem, qui ve ad maledictionē de filijs iſrael electi ſūt.

CUm ergo in ſingulis q̄buſq; fidelium talis ſit propoſiti[h] varietas: hoc mihi deſignari videtur in hoc loco, ꝙ dimidij illi qui iuxta montē Garizin incedunt, illum ſcilicet qui ad benedictiones electus eſt: iſtos figuraliter indicent qui nō metu pene, ſed benedictionū ⁊ repromiſſionum deſiderio veniūt ad ſalutem[i]. illi vero dimidij qui iuxta montem Gebal incedunt, in quo maledictiones prolate ſunt: iſtos alios indicant qui malorum[k] metu ⁊ ſuppliciorum timore complētes q̄ in lege ſcripta ſunt perueniunt ad ſalutem.

Sed qui pro perſecutoribus iuſſit orare, primos parentes pro trāſgreſſione mādati mortis maledicto percuſſit. Cain quoq; quia prime[l] preuaricationi fratricidiū adiunxit ſententiam maledictionis a dn̄o reportauit. (Gen. iiij.b.) Abrahe quoq; dominus dixit: Maledicā maledicentibus tibi: et benedicam benedicentibus tibi. (Gen. xij.a.) In euangelio etiam cū eſuriēs veniret ad ficū: non inueniens fructū in ea, ſua maledictiōe ꝑpetua ſterilitate ipſam damnauit. (Mat. xxj.b.)

Item Noe cum verēda ſua a Cham deriſa cognoſceret, filium eius Chanaan[m] maledicens dixit: Maledictus Chanaan ſit ſeruus fratrū ſuorū. (Gen. ix.d.) Iſaac cum bn̄diceret iacob filio ſuo ait: Qui maledixerit tibi, ſit ille maledictus: et qui benedixerit tibi, benedictione repleat. (Gen. xxvij.d.) Itē ſicut in libro Deuteronomij legitur: Moyſes ex precepto dei .xij. tribus filiorū iſrael in duas partes diuiſit: ⁊ ſex tribus iuſſit vt iuxta montem Gebal incedentes maledictionē tranſgredientium legem vociferarent. (Deut. xxvij.b.) Alijs precepit vt iuxta aliū montē incedētes benedictiones obſeruantium exclamarent. In nouo etiā teſtamento Petrus apl's legit Simoni maledixiſſe cuz ait: Pecunia tua tecum ſit in perditionem. (Actu. viij.d.) Paulus q̄q; qui dixerat: Benedicite et nolite maledicere: fornicatorem Corinthium iuſſit excommunicari. Item in alia epiſtola ait:

ꝙ iniuſta ſententia excōicatū non ledit ſed excōicantem: ⁊ ideo innocentes ex crimine alteriꝰ excōicari nō debēt: ſicut a q̄buſdā iprudētibꝰ fieri conſueuit. Poſtea obijcit ꝯ predicta dicēs ꝙ non ſolum innocentes, ſʒ nec criminoſi ſunt maledicēdi et ad hoc ꝓbandū inducit tres authoritates. et hoc probat p ſeq. duo ca. (Mat. v.g.)

a ¶ In epl'a. iude originaliter: ſʒ i cōmētarijs hiero. ſuper epiſtolā ad Titum. c. iij. (Rom. xij.c. Gal. v.d.)

SIigit. ¶ Caſus. Ex ore p̄lati maledictū exire non debet ad inſtar Michaelis, q̄ diabolo maledicere noluit cū ſecum de corpore Moyſi altercaret. ⁊ ad inſtar ppl'i iſraelitici quez dn̄s precepit in duas ptes diuidi: vt ſex maiores tribꝰ ſup mōtē garizin ppl'o bn̄dicerēt: et ſex minores tribꝰ ſup mōtē Heliel ſiue Gebal, vt maledicerēt tranſgreſſoribus legis. (Jude epl'a vnica. c.) (Deut. xxvij.)

b ¶ Diabolo. cuz contēdebāt de corpore Moyſi.

c ¶ Blaſphemie. Cui non aliud dixit q̄ hoc, imperet tibi deus. ſed vnde hoc habuit apl'us ignoratur.

d ¶ Pplo. illo qui ſeruaret legē dei.

e ¶ Altero. id eſt Gebal. (Gebal.) (Joſue.)

f ¶ Heliel. in ꝓri. ca. vocat eundem montem Gebal.

g ¶ Maledicant. non ſeruātibus.

CUm ergo. ¶ Caſus. Duplex eſt ꝓpoſitum hoim. Nā quidaz ſponte faciūt bona quidā metu malorū, ⁊ timore ſuppliciorum. Primi deſignātur p ſex maiores tribꝰ que ſup mōtē Garizin incedentes electi erant ad benedicēdum. Secūdi vero q̄ timore vel metu bona faciunt, indicātur per alias ſex minores tribus q̄ iuxta mōtem Heliel ſiue Gebal poſite erāt et parate ad maledicendum.

h ¶ Propoſiti. id eſt varijs modis ſeruat lex. quidaz ſeruāt eam amore iuſtitie: quidam timore pene. (Ibid.)

i ¶ Ad ſalutem. Sicut Paulus. ſ. ꝓxi. q. iiij. q̄s nos. tn̄ q̄diu ſeruilis timor eſt in hoie, nō ſaluat: vt. ſ. proxi. q. vj. §. ex his.

k ¶ Maloꝝ. idez dr in Deuterono.

¶ Sed qm. ¶ Caſus. Probatuz eſt ſupra ꝙ criminoſi maledicendi non ſunt: nunc oſtendit Gratianus ꝙ ſunt maledicēdi. Et hoc probat. xj. authoritatibus vel rationibus que ſatis in litera patent. ⁊ hoc in prima parte. In ſecunda parte diſtinguit inter maledictum et maledictum. Nam maledictum qd̄ fit amore iuſtitie, nō ꝓhibetur: quod vero fit libidine vlciſcendi, vel odio pſequentis ꝓhibetur. Secunda ibi. Diſtinguēdū. Et ad hoc inducit ſeq. cap.

l ¶ Prime preuaricationi. ſ. fraterno odio vel peccato Ade. Joan.

m ¶ Chanaā. ipſi Cham non maledixit ſed filijs eius: vt oſtēderet ꝙ primi motꝰ non eſſent puniendi, ſed ipſi ſecundi. Uel ideo quia magis terren (Motꝰ pmi nō ſunt puniēdi.)

tur parentes in pena filiorum ꝙ̄ in propria: vt.ff.quod metus cau.iſti quidem.§.vlti.
a ¶ Si angelus.hoc expoſitum eſt.ſ.xj.q.iij.ſi is qui preeſt.
b ¶ Diſtinguendum. qui ex pertinacia maledicit, puͣnitur: vt extra de de.maledi.capit.j. qui ex temeritate vel leuitate, meretur veniam: vt.ij.q.iij.ſi quis irat⁹.§.j.et.§.notandū. talis enim venialiter peccat: vt.xxv.diſt.§.al's. in fine. qui ex inſania, miſeratiōe dign⁹ eſt: vt.C.ſi quis impe.male.l.vnica.

f ¶ Errantium.in fide. Joan.
g ¶ Tam ſacerdotes. ¶ Fideles.i.prelati.ſic non eſt hic ar.ꝙ iſtud, ſi peccauerit ⁊c̄.ſpectat ad oēs.
h ¶ Separentur.ergo ſacerdotes habent officium excommunicandi: vt.vij.q.j.nemo epiſcopus.

Maledicens an ſemper puniri debeat. Gal.j.b.

Cum ſancti. ¶ Caſ⁹ Duo ſunt genera prelatoꝝ, ſcȝ boni ⁊ mali. ⁊ maledictio bonoruȝ prelatorum iuſta eſt ⁊ de iuſtitia ꝓcedit: qꝛ in mēte diuinū iudiciuȝ reſpiciūt: ſicut fuit maledictio quā fecit deus i primum parētem: et que facta fuit in illos qui maledicebāt abrahe. Maledictio malorum prelatoꝝ eſt iniuſta, que a liuore vindicte procedit: a quo liuore vindicte boni debent abſtinere. Et hoc probatur authoritate Apoſtoli. Intus id eſt in mēte. Subtile id eſt diuinum. A quo ſcilȝ liuore vindicte.
c ¶ Ultionis.ſ.xlv.diſt.ca.vera iuſtitia.ſ.lxxxvj.diſ.odio.
d ¶ Subtile.arg.ꝙ ſubtilitas eſt in canonibus cōſideranda.argu.ij.q.j.in primis. Arg.cōtra extra de appel.dilecti. et inſtit. de fideicommiſ.here.§.ſed quia. vbi dicitur ꝙ ſubtilitas pernicioſa eſt in legibus: et ſimplicitas eſt amica veritatis. Joan.

Gen.iij.c.

Subtilitas reprobat

Si quis nō fuerit ſecutus doctrinam dn̄i noſtri Jeſu Chriſti ſit anathema maranatha.

Item Galatis: Si angelus[a] de celo veniens aliud vobis euāgelizauerit, anathema ſit.

¶ Diſtinguendum[b] eſt ergo inter maledictum quod prohibetur, ⁊ maledictum qđ a domino et ſanctiſſimis viris rationabiliter profertur. Maledictum quod prohibetur, eſt illud quod procedit ex voto vltionis ⁊ odio perſequentis, nō ex amore iuſtitie. Maledictuȝ vero quo ſancti maledicūt, eſt illud quod procedit ex amore iuſtitie non ex liuore vindicte.

Unde Grego. ait in Moralibus lib.iij.

¶ Sancti viri non ex voto vltionis, ſed amore iuſtitie aliq̄s maledicunt.

Cum ſancti viri maledictionis ſententiā proferunt: non in hāc ex voto vltionis[c], ſed ex iuſtitie examine ꝓrumpunt. Intus ſubtile[d] iudicium reſpiciunt: et mala foris ſurgētia qua maledictione ferire debeant, cognoſcūt: ⁊ eo maledicto non peccant in quo ab eterno iudice non diſcordant. Itē ſcriptura ſacra duobus modis maledictū memorat: aliud videlicet qđ probat: aliud quod dānat. Aliter eīm maledictū ꝓfertur iudicio iuſtitie, vt in ipſo primo peccāte prolatū eſt cum audiuit: Maledicta terra in opere tuo ⁊c. ⁊ ſicut Abrahe dr̄: Maledicam maledicētibus tibi. Aliter vero ꝓfertur maledictum quod non iudicio iuſtitie, ſed liuore vindicte punitur: a quo voce Pauli predicantis ceſſare admonemur, qui ait: Benedicite, et nolite maledicere.

Itē Pelagius papa Anglio epiſcopo.

¶ Errātes ⁊ in errorem mittentes excommunicentur.

Apoſtolice authoritatis exēplo[e] didicimus errantium[f] et in errorem mittentium ſpiritus tradendos eſſe ſatane, vt blaſphemare deſcant.

Item Anacletus papa.

¶ Delinquentes corrigantur a ſacerdotibus: incorrigibiles inuenti excommunicentur.

Tam ſacerdotes ꝙ̄ reliqui fideles[g] oēs ſummam debent habere curaȝ de his qui pereunt: quatenus eorum redargutione, aut corrigantur a peccatis, aut ſi incorrigibiles apparuerint ab eccleſia ſeparentur[h].

Item Gregorius papa.

¶ Scđa vel tertia admonitione interpoſita, excommunicationis ſententia procedat.

De excōicatiōis articulo, q̄ tn̄ interpoſita conditione gradus[i] iam (vt ita dicam) ſecundo vel tertio ex neceſſitate ſubiuncta eſt, beatitudo veſtra immerito queritur cuȝ Paulus apoſtolus dicat: In promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam.

Item Hieronymus.

¶ Mali ab eccleſia ſunt eliminandi.

Reſecande ſunt putride carnes: et ſcabioſa ouis[k] a caulis repellēda: ne tota domus, maſſa, corpus, ⁊ pecora ardeāt, corrūpāt, putreſcat ſcilicet corpus. intereant ſcilȝ pecora.

De excōicationis. ¶ Caſus Greg. vel quidam alius quēdā excōicauit iterpoſita cōminatione degradandi ipm̄. de quo cū ipſe conquereretur, ſcribit ei Grego. et reprehēdendo eū dicit ꝙ iniuſte cōqueritur. Et hoc probat authoritate Apl'i dicentis ꝙ nos oēm obediētiam debemus vlciſci. Uel dic ꝙ ſimpliciter nō fuit excōicatus, ſed citatus fuit ſub periculo ſui gradus vel gradatim facta fuit citatio: ſcȝ primo, ſcđo, et tertio: et ita excōicat⁹ fuit niſi tunc veneri t. et ita ſcđm varias expoſitiones, vario modo formabis caſum. vltima tamē expoſitio bene innuit ex lr̄a.
i ¶ Gradus. quia ſub periculo gradus honoris ſui excōmunicauerat eū vel ſm̄ gradū honoris ſui vocauerat ipſum. nam aliter vocādi ſunt maiores, aliter minores. vel quia gradati vocauerat ipſum in vltimo peremptorio.

Rom.xij.d.

Reſecande. ¶ Caſ⁹ Oſtēdit in hoc capitulo Hieronymus ꝙ inobediens a conſortio bonorum eſt repellendus. ⁊ hoc probat quinq; exēplis, ſcilȝ ouis ſcabioſe, ⁊ putride carnis, et fermenti, et Arrij heretici, et ſcitille. Ardeat domus ſcilicet, corrūpatur ſcilȝ maſſa,

ij.cor.x.b.

e ¶ Apoſtolice. ¶ Exemplo. qui tradidit Corinthiū ſatane: vt.xj.q.iij.audi.
k ¶ Ouis.xlv.diſti.j.ſed illud.

a ¶ Totum. Totum dicit, ⁊ tamē tantū Alexandrinā eccleſiam intellexit: vt.j.q.j.manifeſtū. Uel dic totū, quia eiꝰ ſequaces erant per totum orbem.

Corripiant. ¶ Caſus. Dicebāt qdā ꝙ epiſcopi non debent aliquē excōmunicare vel ſeparare ab alijs: quoniā preſciti omnes damnabūtur, et predeſtinati ſalui erunt. Et rn̄det Augu. cum neſciamus quis ſit predeſtinatus, ⁊ quis preſcitus: ſic affici debemus charitatis affectu, vt oēs velimus et laboremus ſaluos eſſe: et ideo vbicunqꝫ aliquem incorrigibilē inuenimus, ſeparare eum ab alijs debemus, forſan ipſa ſeparatione ſanandum, ne eiꝰ cōiunctione alij polluantur: ad inſtar morbide ouis, q̄ eſt a ſanis ſeparanda. Et qd̄ dicitur in litera dānatio .i. anathema reſpiciat, dādo gratiam ſuam. penitentiā .i. cōtritionem. dānationis.i. excōicationis.

b ¶ Epiſcopale. Arg. ꝙ excōicatio ſpectat tm̄ ad officiū epiſcopale. naꝫ mucro epī dicitur. xvj.q.ij. viſis. De hac materia dixi.ij. q.j.nemo epꝰ.

c ¶ Maior. ſi excōicatio eſt maxima, ergo nō debet infligi pro leuibus criminibꝰ: vt. ſ.e. q.j. nō afferamus. in fi. et.xj.q.iij. nemo epiſcoporum. ⁊ ca. epiſcopi.

d ¶ Deſperandū eſt.j.xxxij. qōne. ij. ancillam. et de peniten. diſtinctio. vij. nemo.

e ¶ Damnatum. Ab eccleſia.

f ¶ Nō dānat.i.nō diſponit dānare eternaliter.

g ¶ Separare. Quia talis dānatio medicinalis eſt, non mortalis: vt.ij.q.j.multi.

Ecce autē. ¶ Caſus. Si crimina aliquoꝝ nolētium confiteri fuerint manifeſta vel probata: prelati eorum debent eos prius admonere ⁊ increpare, vt emēdētur. quod ſi non fecerint, ferro excommunicationis ſunt ab alijs ſeparandi: ne exemplo ſue perditionis alios interficiant ſi in eorum ſocietate perſeuerent: ſicut contagione putride carnis, cetere partes humani corporis corrumpuntur.

ſcāt, intereant. Arrius in Alexandria vna ſcintilla fuit: ſed quoniam non ſtatim oppreſſus eſt, per totum[a] orbem eius flamma populata eſt.

Item Auguſtinus.

¶ Pro diuerſitate culparum ſubditi a ꝓpoſitis corripiant.

Corripiant itaqꝫ a prepoſitꝭ ſuis ſubditi correctionibꝰ de charitate venientibus, ꝑ culparum diuerſitate diuerſis vel minoribꝰ vel amplioribus: qꝛ ⁊ ipſa que damnatio nominat quā facit epiſcopale[b] iudicium: qua pena in eccleſia nulla maior[c] eſt: pōt (ſi deus voluerit) in correctionem ſaluberrimā cedere, atqꝫ ꝓficere. Neqꝫ eñ ſcimꝰ qd cōtingat ſequēti die: aut ante finē vite huius de aliquo tali deſperandū[d] eſt: aut cōtradici deo poteſt ne reſpiciat ⁊ det penitentiam: et accepto ſacrificio ſpiritꝰ cōtribulati, cordiſqꝫ cōtriti, a reatu quanuis iuſte dānationis abſoluat dānatū[e] quem ipſe non damnat[f]. Paſtoris tamen neceſſitas habet ne per plures ſerpant dira contagia, ſeparare[g] ab ouibus ſanis morbidam: ab illo cui nihil eſt impoſſibile, ipſa forſitan ſeparatione ſanandā. Neſcientes enim quis pertineat ad predeſtinatorum numerū, quis non pertineat: ſic affici debemus charitatis affectu, vt omnes velimus ſaluos fieri.

Item Proſper.

¶ Qui corrigi nolunt, excommunicationis ferro debēt abſcindi.

Ecce autē crimina quorūlibet ſi ipſis criminoſis ꝯfiteri nolētibꝰ[h] vndecūqꝫ[i] claruerint, quecunqꝫ non fuerint patientie[k] leni medicamēto ſanata: veluti igne quodam pie increpationis vrenda ſunt et curanda. Qꝫ ſi nec ſic quidē equanimiter ſuſtinentis ac pie increpantis medela ꝓceſſerit in eis qui diu portati, et ſalubriter obiurgati corrigi noluerit, tanqꝫ putride corporis partes debent ferro excommunicationis abſcindi: ne ſicut caro morbis emortua ſi abſciſſa nō fuerit, ſalutē relique carnis putredinis[l] ſue contagione corrūpit: ita iſti qui emendari deſpiciunt, ⁊ in ſuo morbo perſiſtūt, ſi moribus deprauatis in ſanctorum ſocietate permanſerint, eos exemplo ſue perditionis interficiant.

Item Nicolaus papa Lothario regi.

¶ Excōicādus eſt q̄ duas ſimul vxores habere preſumit.

An non diſtricta vltione feriendus es, q̄ in duabus vxoribus adulterium[m] Lamech ⁊ flagitium imitatus

h ¶ Nolentibus. Arg. eſt hic ꝙ in notorijs requiritur admonitio: vt.ſ.e. de illicita. Item eſt hic argu. ꝙ licet qs neget, crimen tamē dicitur notoriū. Item hic arg. ꝙ etiā ſi in modum exceptionis eſt aliquod crimen ꝓbatum, ꝙ eſt facta fides. ⁊ poteſt talis puniri niſi corrigat, ex hoc ꝙ dicit, vndecunqꝫ claruerint. Nā et iudiciū hereticorū clarificat eccleſiā: vt.ſ.e.q.j. ſubdiaconus. Ad hoc pōt dici ꝙ in cauſa denunciationis loquitur: * vbi qualiſcunqꝫ ſcientia ſufficit: vt dixi.xxij.q.v. hoc videtur. ⁊.ij.q. j.multi. ⁊ lꝫ in cauſa denunciationis agat ad penitentiā tamen ſi noluerit poſtea penitere, poteſt puniri. Alij intelligunt de crimine notorio.

* Iſta fuit ſententia B. ⁊ h ſm̄ L.

i ¶ Undecūqꝫ. et eodem modo dicit lex, qualitercunqꝫ conſtet tutori ꝙ ſit tutor: ſi ſimplr̄ dictum ſit ei, periculum ſpectat ad eū vt. ff. de admi. tu.l. pater. §. vl. ſic. xxij. q.v. hoc videtur.

k ¶ Patiētie.i. ꝙ propter denunciationē noluerit corrigi. ſi intelligas, put alij intelligunt de notorio crimine, tunc exponas ſi nō fuit diſpenſatum cum eis. nam bene epiſcopus cum talibus poteſt diſpenſare. extra de iudi. at ſi clerici.

l ¶ Putredinis. Hoc intellige cum ſine ſcandalo id fieri poteſt: vt ſupra proxima queſtione. iiij. cum quiſqꝫ.

An non. ¶ Caſus. Lothariꝰ rex duas habebat vxores de facto: de quo reprehendit eū Nicolaus papa dicēs ꝙ vltione diſtricta ſit feriēdus: cū adulteriū Lamech poſt. lxxvij. gn̄ationes fuerit punitū: qui primo habuit duas vxores de facto: cū Cain fratricidium. vij. generatione in diluuio ſit deletum. Scias tamen ꝙ caſus iſte poni poteſt ſm̄ varias expoſitiones que fieri conſueuerunt de generationibus Lamech.

m ¶ Adulterium. Sed qualr̄ dicit cōmittere adulteriū cum vxore legitima? Rn̄. qꝛ per adulteriū reddit eā ſibi illicitam. xxxij. q.j. in coniugio, in fine.

p iiij

eſſe dinoſceris: quod domin⁹ nō niſi poſt.lxxvij.[a] generationes ſuo ſalutifero aduētu deleuit, cuz Cain fratricidiū.vij. generatione aq̄s abolitū ſit cataclyſmi, id eſt diluuij.

Item ex conci. Agathenſi.

¶ Falſi teſtes ⁊ homicide, cōmunione priuentur.

Itaq₃ cenſuimus homicidas et falſos[b] teſtes a communione eccleſiaſtica eſſe ſubmouendos, niſi penitentie ſatiſfactione crimina admiſſa diluerint.

Item ex concilio Toletano primo.

¶ Excommunicetur potens qui clericum pauperē vel religioſum ſpoliare preſumit.

Si quis de potentibus clericum aut quemlibet pauperem[c] aut religioſum expoliauerit, ⁊ mandauerit eum ad ſe venire epiſcopus vt audiatur, et contempſerit: inuicē mox ſcripta[d] percurrant per omnes epiſcopos prouincie, et quoſcunq₃ adire potuerint, vt excommunicat⁹ habeatur ipſe, donec obediat et reddat aliena.

Ex dictis Grego. pape.

¶ De eodem.

Quiſquis per dolum manum ſuā mittit in Chriſtum, id eſt epiſcopū vel presbyterum: quia ſacrilegium graue cōmittit: et ſi quis eccleſiā dei vaſtat aut impugnat aut incēdit: quia et hoc grauiſſimū eſt ſacrilegium: placuit ſancte ſynodo vt in primis omnia bona eius proſcriptione publicenᷓ: deinde in vno loco, id eſt monaſterio incluſus peniteat oībus dieb⁹ vite ſue.

Item Calixtus papa.

¶ Cōione priueᷓ qui romipetas vel peregrinos vel mercatores moleſtare preſumit.

Si q̄s romipetas ⁊ peregrinos[e] ⁊ apoſtolorum limina et aliorum ſanctorum oratoria viſitantes capere, ſeu rebus quas ferunt ſpoliare, et mercatores nouis teloniorum et pedagiorum exactionibus moleſtare tentauerit: donec ſatiſfecerit, communione careat Chriſtiana.

Item Urbanus papa.

¶ Excōmunicentur qui oratores ⁊ eccleſias, bonaq₃ earū ⁊ perſonas ibi ſeruientes infeſtare preſumunt.

Paternarū traditionuz exemplis commoniti, paſtoralis officij debitum perſoluentes, eccleſias cum bonis ſuis tam perſonis q̄₃ poſſeſſionibus, clericos videlicet ac monachos, eorumq₃ conuerſos vel commiſſos, oratores quoq₃ cum ſuis nihilominus reb⁹ quas ferunt, tutos et ſine moleſtia eſſe ſtatuimus. Si quis autem contra hoc facere preſumpſerit, et poſtq̄₃ facinus ſuum recognouerit, intra dierum ſpatium.xxx.[f] competenter[g] non emendauerit: a liminibus eccl'ie arceatur, ⁊ anathematis gladio feriatur[h].

Item Nicolaus papa omnibus epiſcopis.

¶ Qui oratoribus pauperib⁹ non arma ferentib⁹ in malum obuiauerint, excōmunicenᷓ.

Illi qui peregrinos vel oratores cuiuſcūq₃ ſcti ſiue clericos, ſiue monachos, vel feminas, aut inermes pauperes depredati fuerit, vel bona eorum rapuerint, vel in malum eis obuiauerint: anathematis vinculo ferianᷓ, niſi digne emendauerint. Pax vero illa quā treugā dicimus, fideliter obſerueᷓ ſicut ab archiepiſcopis[i] ⁊ ep̄is vniuſcuiuſq₃ puincie cōſtituta eſt. q̄ autē eam infregerit, excōicationi ſubdaᷓ.

Quia vero ſermo de hereticis habeᷓ, videndum eſt q̄d interſit inter ſchiſma ⁊ hereſim[k]:

---

a ¶ Poſt.lxxvij. Contra.j.xxxj. q. j. quō. hoc ibi ſolutū eſt ⁊ expoſitū.

b Itaq₃ ¶ Et falſos. ſ̄. xxij. q. v. ſi quis conuictus. ſ̄. xxxiij. q. v. rex debet.

c Si quis. ¶ Pauperē. videᷓ ſ̄ q̄ cauſe oppreſſionis pauperū ſpectāt ad eccleſiaz: vt. lxxxvij. diſt. defenſionis.

d ¶ Scripta. Sic xj. q. iij. cure. ij. q. j. leg̃. Hic videtur q̄ ſtatim poſt citationem primā aliquis poſſit excommunicari. arg. v. q. ij. p̄ſenti. Sz dic q̄ nō niſi poſt tria edicta, vel vnum peremptorium. ſ̄. eo. cap. de illicita.

e Si quis romipetas ⁊ peregrinos. Sic ex̄. de treu. et pa. innouam⁹. ſolus enim princeps poteſt indicere noua vectigalia: vt ibi dicitur et. ff. de pu. et vecti. l. vectigalia. et talis qui inducit noua vectigalia, vel deportatur, vel capite punitur. nam incidit in le. iul. de vi. pu. vt. ff. ad legem Juliam de vi. pub. l. vl.

Vectigalia noua a ſolo p̄ncipe indici poſſunt.

Paternaꝝ traditionum.

¶ Caſus. Statuit Urbanus papa in hoc capi. q̄ ſi quis eccleſias, clericos et monachos ⁊ eorum conuerſos vel oratores, id eſt peregrinos ſuis bonis ſpoliauerit, et infra ſpatiū.xxx. dierum non emendauerit, anathematizetur.

f ¶ xxx. ar. q̄ ſufficit ſi peremptorium ſit edictum xxx. dierum: vt. iiij. q. v. c. j.

g ¶ Cōpetēter. Non intelligas. i. moderate, ſicut curiales exponūt: ſz competenter. i. iuſte. ſic exponitur ex̄ de ap. reprehenſibilis. ff. de iudi. ſi debitori. Jo.

Vl' dic ꝯpetenter. i. integral'r vt ē tex. ſ̄ca. reintegranda. iij. q. j.

h ¶ Feriatur. ergo nondū erat p̄mulgatum. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente ⁊c̄.

i Illi qui. ¶ Archiepiſcopis. Ergo illi p̄nt indicere treugas: ſimiliter canō indicit treugas: vt extra de treu. ⁊ pa. ca. j.

¶ Quia vo. ¶ Hec eſt. iiij. pars q̄ōnis in qua ponit differētiā inter ſchiſma et hereſim. Jo. de fan. et reuertiᷓ hic ad materiam propoſite queſtionis. Archi.

¶ Caſus. Superius facta eſt mentio de hereticis et ſchiſmaticis: ⁊ ideo Gratia. nunc oſtendit que ſit differētia inter ſchiſma et hereſim, ⁊ qui ſint heretici, ⁊ que ſint ſecte hereticorum.

k ¶ Hereſim. vario modo diciᷓ hereticus. Uno modo quicunq₃ eſt dubius in fide, infidelis eſt: vt extra de here. dubius. Secundo dicitur hereticus omnis ſimoniacus: vt. j. q. j. quiſquis. Tertio omnis preciſus ab eccleſia, ſm̄ q̄ excōmunicatus dicitur hereticus: vt iiij. q. j. ca. ij. Quarto modo omnis qui male interpretatur ſacram ſcripturā: vt. j. eodē. hereſis. Quinto modo qui nouā opinionē inuenit: vt. j. eo. hereticus. Sexto modo qui vult auferre priuilegium Romane eccleſie: vt

De h⁹ no. ſ̄. c. firmiſſime. ⁊ ad hoc adde alū caſū. xx. di. de libellis. Item q̄ nō recipit quatuor cōcilia. et ſic intellige ſm̄ Ho. C. de here. ⁊ cūcq. ci ſimi. iiij. pa.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

xxij.diſtin.omnes. Septimo qui tranſgreditur precepta ſe.ap.vt.ṡ.xix.diſtinct.nulli. Item quandoqȝ large dicitur hereticus omnis qui non tenet articulos fidei: et ẜm hoc iudei et gentiles ſunt heretici: et ẜm hoc non omnis hereticus eſt excommunicatus. Stricte ſumitur hereticus omnis qui remotus eſt ab eccleſia, q꞉ errat in fide. ⁊ ẜm hoc omnis hereticus eſt excōicatus: vt ex̄ de here. ad abolendā. et ca. excōicamus.

a I Nter hēſim ⁊ ſchiſma.

¶ Caſus Docet h̄ Hiero. ꝙ in hoc differt ſchiſma ab hereſi: quia hereſis prauam habet doctrinā, ſchiſma vero non. Item hereſis nulla fit occaſione, ſed ſponte. ſchiſma vero fit ꝓpter diſſentionē epiſcopalē: ⁊ ideo in principio diſcordant, ſȝ in fine concordant: quia ſicut hereſis, ita ſchiſma eccleſiā ledit. (alias poſt epālē deceſſionē.)

a ¶ Et ſchiſma. poteſt dici ꝙ hec ſit differentia inter hereſim et ſchiſma, q̄ eſt inter diſpoſitionem ⁊ habitum. primo enim dicit̄ ſchiſma: ſed cum poſt tempus pertinaciter adheſerit ſue ſecte, dicitur hereſis. Uel aliter dicas ꝙ omnis heretic⁹ ſit ſchiſmaticus, ſȝ nō conuertitur. et ſic eſt illa differentia que eſt inter ſpeciē et genus. (hereſis et ſchiſma differunt.) (v.ps.)

b H Ereſis ⁊c. ¶ Scripturam. ṡ.xxxvij. diſt. relatum.

¶ Qui vero. ¶ hec eſt. v. pars q̄onis i q̄ ponit differētias hereticoꝝ, q̄s ꝓbat p diuerſa iura. Jo. de fan.

D Jxit apoſtolus. ¶ Caſ⁹. Illi heretici q̄ ſuā hereſim pertinaciter defendūt, poſt primā ⁊ ſecundam admonitioneȝ ſunt euitandi: quod probat authoritate apoſtoli. Illi vero qui ſuum errorem non defendunt animo pertinaci, et maxime quem a ſuis parentibus in hereſim lapſis receperunt, ſed veritate inuenta parati ſunt corrigere, non ſunt inter hereticos deputandi. Sequentia duo cap. plana ſunt in quibus dicitur ꝙ qui in errorem cadunt, nec volūt corrigi: ſunt inter hereticos deputandi. In tertio cap. dicit̄ ꝙ magis peccat q̄ defendit errorem, q̄ȝ ille qui errat: q̄ non ſolum hereticus, ſed etiam hereſiarcha dicēdus eſt.

et qui ſint heretici, et quot ſint hereticorum ſecte. D ifferentiam autem inter ſchiſma ⁊ hereſim. Hiero. i epiſtola ad Titum ca. iij. aſſignat, dicens.

¶ Schiſmatici et heretici differre dicuntur.

I Nter hereſim et ſchiſma[a] hoc intereſſe arbitror, ꝙ hereſis ꝑuerſum dogma habeat: ſchiſma propter † epiſcopalem diſſentionem ab eccleſia pariter ſeparat: quod quidem in principio aliq̄ua ex parte intelligi pōt diuerſum. Ceterū nullū ſchiſma non ſibi aliquā hereſim cōfingit, vt recte ab eccl'ia receſſiſſe videat̄. U nde autem hereſis dicatur in ep̄la ad Gala. ca. v. Hiero. definit ita dicens.

¶ Unde hereſis dicatur.

H Ereſis grece, ab electione dicitur: ꝙ ſcilicȝ eam ſibi vnuſquiſqȝ eligat diſciplinam, quam putat eſſe meliorem. Quicunqȝ igitur aliter ſcripturam[b] intelligit, q̄ȝ ſenſus ſpirit⁹ ſācti flagitat a, quo ſcripta eſt: licet ab eccleſia non receſſerit, tamen hereticus appellari poteſt: et de carnis operibus eſt, eligens que peiora ſunt. Q ui vero proprie dicā tur heretici, Auguſtinus in libro de vtilitate credendi, oſtēdens ait.

¶ Qui ꝓprie dicant̄ heretici.

H Eretic⁹ eſt q̄ alicui⁹ tēporalis commodi, ⁊ maxime vane gl'ie, principatuſqȝ ſui gratia falſas ac nouas opiniones, vel gignit, vel ſequit̄. Ille autē q̄ huiuſmodi hominib⁹ credit, imaginatione quadam ꝟitat̄ illuſus eſt. I dem.

¶ Non ſunt heretici qui non ſua audacia, ſed aliena seducūtur in errorem.

D Jxit apoſtolus: Hereticum hominē poſt primam et ſecundam[c] correctionem deuita: quia ſubuerſ⁹ eſt huiuſmodi, et peccat in ſemetipſo damnatus. Sed qui ſentētiam ſuam q̄ȝuis falſam atqȝ peruerſam nulla pertinaci[d] animoſitate defendunt, preſertim quam nō audacia ſue preſumptionis pepererint, ſed a ſeductis atqȝ in errorem lapſis parentibus acceperunt: querunt autem cauta ſolicitudine veritatem, corrigi parati cum inuenerint: nequaq̄ȝ ſunt inter hereticos deputandi.

I tem Leo papa.

¶ Magiſtri erroris exiſtunt, qui veritatis diſciplinam contemnunt.

Q Uid autem iniquius eſt q̄ȝ impia ſapere, ⁊ ſapiētioribus doctioribuſqȝ[e] non credere? Sed in hanc inſipientiam cadunt quicunqȝ ad cognoſcendam veritatem aliquo impediuntur obſcuro, non ad propheticas voces, non ad apoſtolicas literas, non ad euangelicas authoritates, ſed ad ſemetipſos[f] recurrunt: et ideo magiſtri erroris exiſtunt, quia veritatis diſcipuli nō fuerunt.

I tem Auguſti. contra Manicheos.

¶ Heretici ſunt qui quod praue ſapiunt, contumaciter defendunt.

Q Ui in eccleſia Chriſti morbidum aliquid prauumqȝ quid ſapiunt: ſi correcti vt ſanum rectūqȝ ſapiant, reſiſtunt contumaciter, ſuaqȝ peſtifera et mortifera dogmata emēdare nolunt, ſed defen-

(Ad titū.iij.)

c ¶ Et ſecūdam. Hic dicit hereticos poſt ſecundam admonitionem vitandos: vt. ṡ. proxi. q. v. non vos. alibi ſemel. ṡ. ea. q. j. q̄ domus. in fi. Ad hoc poteſt dici ꝙ hereticū damnatū poſt vnicam admonitionem vitabimus in ſecretis fidei noſtre, ne eum periciorem reddam⁹: ‡ vt. xliiij diſt. in mandatis. xj. q. iij. noli te. Sed quantū ad admonitionem faciēdam poſſumus ei communicare q̄tienſcunqȝ viſum fuerit. † ſed heretico nondum damnato poſſumus explicare ſecreta fidei ſepi⁹ eum corrigendo. (hereticus qn̄ eſt vitādus.)

(† vt no. ṡ. j. qō. vij. ẜue nietib⁹. ‡ Nec pōt de hēſi puniri ẜm Ja. in rub. C. de ſum. tri. ⁊ fi. cath. o. ⁊ bar. ve. roñ. in caute. ccv. et ccxxxvij. Itē ad. de albe. de roſa. l. iij. pte ſtatutorum. q. xxxij. vbi dicit ſe hoc practicaſſe in curia Roma.)

d ¶ Pertinaci. lȝ ergo teneat aliq̄s ea que ſunt contra fidem, dūmodo paratꝰ ſit corrigi, non eſt habēdus hereticus: ‡ vt. ṡ. e. q. j. ſchiſma. in prin. et ca. hec eſt. ‡

e Q ¶ Uid autē. ¶ Doctiorib⁹. ṡ. xxxvij. diſt. relatum.

f ¶ Ad ſemetipſos. Quod eſſe nō debet. extra de cōſti. ne innitaris.

Additio. Uide qđ no. de cōſecra. diſt. ij. i chriſto. ṡ. xxxvij

(‡ De hoc etiā not. ṡ. xxj. diſt. nūc aūt. in gl. ſȝ vř. i fi.)

ſare perſiſtunt: heretici ſunt.

Item Urbanus papa.

¶ Errante damnabilior eſt q̄ eius defendit errorem.

Qui aliorum defendit [a] errorẽ, multo amplius damnabilior [b] eſt illis qui errant: quia non ſolum errat, ſed etiam alijs offendicula erroris preparat [c] ꝛ confirmat. vnde q̄ magiſter erroris eſt: non tantum hereticus, ſed etiã heresiarcha dicendus eſt.

Item Hieronymus.

¶ Qui mendacio veritatem immutant: patrum terminos transferre probantur.

Tranſferũt principes inde terminos quos poſuerunt patres eorum, quando immutãt mendacio veritatem, ꝛ aliud predicãt q̄ ab apoſtolis acceperũt. Idem de hereticis manifeſtus eſt ſenſus: qui ſophiſmatibus ſuis et arte dialectica ſepe opprimunt eccleſiaſticos. Idẽ. Veteres ſcrutans hiſtorias inuenire nõ poſſum aliquos alios ſcidiſſe eccleſiam, et de domo domini populos ſeduxiſſe, preter eos qui ſacerdotes [d] a deo poſiti fuerant et prophete, id eſt ſpeculatores. Iſti ergo vertuntur in laqueum tortuoſum, in omnibus locis ponentes ſcandalũ.

Item Leo papa.

¶ Abijciant qui aduerſariorum conueniunt prauitati.

Illud ſane plurimũ mihi diſplicere ſignifico, q̄ iuriſdictionis tue clerici quidã eſſe dicuntur qui aduerſariorum conueniant prauitati: et veſanie vaſis, miſericordie vaſa miſceantur: quibus inueſtigandis, et ſeueritate congrua coercendis, debet diligentia tua vigilanter inſiſtere: ita vt his quibus prodeſſe non poterit correctio, non parcat abſciſſio. Oportet enim vos euangelici meminiſſe mandati quo ab ipſa veritate precipitur vt ſi nos oculus [e], aut pes, aut dextera ſcandalizauerit manus, a compage corporis auferatur: quia melius ſit his in ſeculo carere membris, q̄ cum ipſis in eterna ſupplicia ire. Nam ſuperfluo extra eccleſiam poſitis reſiſtimus, ſi ab his qui intus ſunt, in eis quos decipiũt vulneramur. Abijciẽda [f] prorſus peſtifera hec a ſacerdotali vigore patientia eſt, que ſibimet peccatis aliorum parcẽdo non parcit.

Item ex concilio Carthaginenſi. iiij.

¶ Et ſodalitates et conuiuia hereticorum clerici vitare debent.

Clericus hereticorum aut ſchiſmaticorũ tam conuiuia q̄ ſodalitates euitet equaliter. Eorum conuenticula, non eccleſia ſed conciliabula appellanda ſunt. cum eis neq̄ orandum eſt [g], neq̄ pſallendum.

Item Gelaſius papa.

¶ Canonũ obſeruatores cũ hereticis nullum debent inire certamen.

Cum quibus [h] erat ſynodus ineunda, catholici pontifices fuerant vndiq̄ iam depulſi: ſoli remanſerant ſocij perfidorum: cum quibus nec iam licebat habere conuẽtum, dicente Pſalmiſta: Non ſedi cum concilio vanitatis, et cum iniqua gerentibus non introibo. Nec eccleſiaſtici moris eſt cum his qui pollutam habent communionem, permixtamq̄ cum perfidis, miſcere concilium. Recte igitur per Calcedonẽſis ſynodi formam huiuſmodi preuaricatio repulſa eſt potius q̄ ad concilium vocata: quod nec opus erat poſt primam ſynodum: nec cum talibus habere licebat. Idem Canonum Magi-

diſt. relatũ. arg. lix. diſt. c. j. ꝛ. ij. Archi.

a ¶ Qui aliorũ defendit. talis enim hereticus dicitur: vt ex. e. ſicut.

b ¶ Damnabilior. Not. q̄ plꝰ punitur cõſulẽs q̄ faciens: vt. ſ. xxi. q. v. cum homo.

c ¶ Preparat. ſic qui ſcalam vel ferrum, vel auxilium preſtant furi, tenentur furti: vt. ff. de furt. ſi pignore, §. pe.

Transferunt. ¶ Caſꝰ. Hoc cap. diuidit in tres partes. In prima dicit q̄ illi qui mendacium pro veritate dicunt, et aliud predicãt q̄ ab apoſtolis acceperunt, tranſferunt terminos patrum ſuorum. In ſecunda parte dicitur q̄ heretici ſophiſmatibus ꝛ arte dialectica ſepe eccleſiam ꝛ eccl'iaſticos ledũt. In tertia parte dicit q̄ nulli alij inueniuntur populos seduxiſſe niſi ſacerdotes, in omnibus locis ponẽtes ſcandalum.

d ¶ Qui ſacerdotes. No. contra teſtimonium ſacerdotis: ꝛ illud, quis vidit digne ſacerdotem penitẽtem? vt de pe. diſ. j. menſuram. ꝛ ca. q̄s aliquando. al's preſumit pro eis: vt. xj. q. iij. abſit.

Illud ſane plurimum. ¶ Caſus. Quidã prelatus in parochia ſua quoſdam habebat qui prauam doctrinam ſeminabãt. q̄re Leo precepit ſibi vt cõmoneat eos ne talia faciant: qui ſi ſe non correxerint, a cõmunione aliorũ ſeparẽtur. Et hoc probat authoritate euãgelij. Ditionis. i. poteſtatis.

Mat. v. c

e ¶ Oculus. i. familiaris alicuiꝰ.

f ¶ Abijcienda. hoc itelligas de penitus incorrigibilibus: ne ſit cõtra. ſ. proxi. q. v. cum homo.

g ¶ Clericus. Orãdũ eſt. de conſecra. diſ. j. epiſcopus nullũ. contra. Dic, illi eſt derogatũ per hoc ca. ꝛ per conſuetudinem generalẽ eccleſie. ſ. diſti. iiij. §. leges. Io.

Cum quibus. ¶ Caſꝰ. Achatius cõquerebatur q̄ Gelaſius illum cum ſuis fautoribus condemnauerat abſq̄ epiſcoporum ſynodo cõgregata. Gelaſius vero reſpõdet, dicẽs q̄ ſynodus congregari non debuit: tũ quia ibi non erant catholici epiſcopi, ſed tantum heretici, cum quibus non erat ſynodꝰ ineunda. q̄d probat authoritate Pſalmiſte. tum quia ipſe Achatiꝰ inciderat in hereſim iam dãnatam: et ideo propter hoc non erat opus nouum concilium ꝯgregari. De eadem materia loquitur. c. ſ. xxij. di. qua traditione.

Pſal. xxv.

h ¶ Cum quibꝰ. ¶ Caſus. Achatiꝰ Conſtãtinopo. patriarcha excõicauit Antiochenũ et Alexãdrinũ, q̄ nõ recipiebãt ſtatuta que ipſe fecerat. propter hoc papa excõicauit eum: et de hoc conqueſtus eſt Achatiꝰ q̄ ſine ſynodo excõmunicauit eũ. papa vero dixit q̄ ſynodꝰ cõgregari nõ debuit

tum quia non erãt ibi catholici epi cũ quibus poſſet haberi ſynodus. tum qꝛ incidit ipe in heresim iam damnatam, vnde non fuit opus nouo ꝯcilio.

Fidei diſputa no cum hereticꝭ eſt phibita.

a ¶ Certamẽ. ergo cũ hereticis nõ eſt diſputandum: nec cum aliquo de fide eſt diſputandum. extra de here.c.j.et.C.de ſum. trini.l.nemo. ſꝫ ad hoc poteſt diſputari cum eis vt conuincantur, non vt in dubium reuocẽt fidem noſtram: vt extra de here.ca.j. Joan.

NO tandum. ¶ Caſ⁹. Quidam reprehendebãt Urbanum papam qui criminoſos excommunicabat. et dicebant eũ facere cõtra euangelium vbi dominus precepit zizania non eſſe eradicãda: et cõtra Auguſtinum dicẽtem ꝙ mali ſunt ferendi et non abijciendi. Sed Urbanus eos ſuper hoc conuincit exẽplo Auguſtini, et duabus authoritatibus ſcilicet euangelij, et Pauli.

b ¶ Notãdum. ſ. xxiij. qõ. iiij. recedite. et ca. ecce.

Mat. xviij. c

c ¶ Diſciplia. medicina aie eſt excõmunicatio: vt. ij. q. j. multi.

DEus quãdo. ¶ Caſ⁹. Docet Aug. in hoc capi. differẽtiam eſſe inter maledictum dei et maledictum prelati: qꝛ maledictuꝫ dei ſemper iuſtum eſt: cũ ipſum non fallat peccati qualitas neqꝫ peccantis affectus. ſꝫ maledictio prelati duobus modis eſt iniuſta. Primo q̃a

j. Cor. v.b.

ſtris atqꝫ cuſtodib⁹ nobis nullum fas eſt inire certamen[a] cũ hoibus cõionis aliene.

Item ex epl'a Urbani pape.

¶ Non cõtradicit ſed potius obedit euangelio q̃ malos excommunicat.

NOtãdum[b] eſt ꝙ quidã dicũt cõtra euãgelicã parabolam nos facere vbi de zizanijs non eradicandis dñs precepit, cuꝫ aliquos excõicatione dignos excõmunicationi ſubijcimus: ꝛ aiunt etiã ſanctum Augu. hoc cõtradicere in illo loco vbi ait: Quia nõ eſt preſcindenda vnitas: ferendi ſunt mali, nõ abijciendi. Quibus hoc primũ reſpondẽdum eſt: Si heretici ꝛ mali homies excõicandi nõ ſunt: quare ipſe Augu. cũ ſanctis legatis Romane eccleſie ꝛ cum ſctis epis ſuis Pelagium ꝛ Celeſtinum nouam hereſim in ſanctaꝫ dei eccleſiã introducẽtes excommunicauit, ꝛ ab eccleſia dei ſeparauit: Quare ipſos Donatiſtas contra quos iſta ꝛ multa his ſimilia loquit, tã ipſe q̃ꝫ omnis eccleſia dei excõicatos habuit: et niſi prius penituiſſent, et per manus impoſitionem reconciliati eſſent, eis nequaq̃ꝫ communicabat: Item ipſe dñs q̃ hoc parabolice hic enarrat, aperte alibi excõicationem fieri iubet dicẽs: Frater qui corripitur ab eccleſia ꝛ non obedit, ſit tibi ſicut ethnicus et publicanus. Unde apparet liquido aliud eſſe excõicationem, aliud eradicationẽ. Qui eñi excõicat (vt Apoſtolus ait) ad hoc excõmunicatur vt ſpũs eius ſaluus fiat in die dñi. Diſciplina[c] enim eſt excõicatio et nõ eradicatio, niſi forte ex cõtemptu ꝛ ſuperbia excommunicati proueniat.

Unde Augu. in lib. Nume.

¶ Diuina maledictio meritũ maledicti deſignat.

DEus quãdo maledicit meritum ei⁹ deſignat cui maledicit: et ſentẽtiam veram promit[b]: vtpote quẽ non fallit neqꝫ q̃litas peccati, neqꝫ peccantis affectus. homo qꝛ hoc non põt ſcire[e] (neqꝫ eñi ꝓpoſitum mẽtemqꝫ alterius videre poteſt aut cognoſcere[f]) idcirco etiã ſi iudicãtis vel ſententiã ꝓmẽtis intuitu ꝓferat maledictum, non põt eſſe maledicẽdi[g] cauſa vbi ignorat peccãtis affectus: maxime cum humanũ iudiciũ tunc ſciat maledicta ꝓferre, cũ forte cõuitijs atqꝫ iniurijs ꝓuocatur: qð vitium volens reſecare Apl'us, ne maledicta maledictis ꝛ cõuitia cõuitijs ꝓuocemus, mãdatum neceſſariũ ponit vt benedicamus: quo cõuitiãdi vitium reſecet: nõ quo iudicãdi veritas q̃ hoies latet, ꝛ ꝓnunciandi authoritas perimatur.

¶ Secte ṽo hereticorũ quot ſint, et vnde noia acceperint.

Iſidorus. viij. lib. etymologiaꝝ. c. v. determinat dicens.

licet maledicat vt iudex, poteſt tamẽ non ſubeſſe cauſa maledicendi, cum ipſe ignoret affectum delinquẽtis. Secundo cum ex certa ſcientia maledicit hominem ſibi conuitiantem ꝛ iniuriãtem. propter qð vitium reſecandum precipit apoſtolus ne maledicam⁹. Quo ſcilicet mandato. Que autem poſtea ſequũtur vſqꝫ in finẽ patent, nec leguntur in ſcholis.

d ¶ Promit. ſicut vtile eſt demones eſſe ꝓpter malos: vt. xxiij. q. v. q̃ malos. ſic. j. qõ. iij. ſaluator. i pñ. ꝛ. xxvj. q. v. nec mirum. j. Petri. iij. b.

e ¶ Scire. xxij. q. v. humane.

f ¶ Cognoſcere. lxxxv. diſtin. archidiaconum.

g ¶ Maledicẽdi. xxvij. qõ. j. nec aliqua.

¶ Quot ſunt ſecte hereticorum.

QUidam autẽ heretici q̃ de eccleſia receſſerũt, ex noie ſuoꝝ authoꝝ nũcupãtur: quidam vero ex cauſis quas eligẽtes inſtituerunt.

Simoniaci, a Simone dicti magice diſcipline perito: cui Petrus in actibus apoſtoloꝝ maledixit pro eo ꝙ ab aplis ſpiritusſancti gratiam pecunia emere voluiſſet. hi dicunt creaturã non a deo ſed a virtute quadam ſuperna creatam. Simoniaci. Actu. viij.

Menandriani, a Menãdro magno diſcipulo Simonis nuncupati: qui mundum non a deo creatum, ſed ab angelis factum aſſeruit. Menãdriani.

Baſilidiani, a Baſilide appellati: qui inter reliquas blaſphemias paſſum Jeſum abnegauit. Baſilidiani.

Nicolaite dicti a Nicolao diacono eccleſie Hieroſolymorũ: qui cum Stephano ꝛ ceteris conſtitutus eſt a Petro: qui propter pulchritudinem relinquens vxorem, dixit vt q̃ vellet ea vteretur. et verſa eſt in ſtuprum talis conſuetudo, vt inuicem coniugia commutarẽtur. quos Joannes in Apocalypſi ſua improbat dicens: Sed hoc habes, ꝙ odiſti facta Nicolaitaꝝ: que ꝛ ego odi. Nicolaite. Actu. vj.b. Apoc. ij.b.

Gnoſtici propter excellentiã ſcientie ſe ita appellari voluerunt. Animam, naturã dei eſſe dicunt: Gnoſtici.

bonum ⁊ malū deum ſuis dogmatibus fingunt.

[Carpocratiani.] Carpocratiani, a Carpocrate quodam vocantur: qui dicit Chriſtum hominem fuiſſe tantum et de vtroq; ſexu progenitum.

[Cherinthiani.] Cherinthiani, a Cherintho quodam nuncupati. Hi inter cetera circuncisionem obſeruāt: mille annos poſt reſurrectionē in voluptate carnis futuros p̄dicant: vnde et grece χιλιάσαι latine millenarij ſunt appellati.

[Nazarei.] Nazarei dicti: quia dum Chriſtum (qui a vico Nazarenus eſt appellatus) filium dei confiteantur: omnia tamen veteris legis cuſtodiunt.

[Ophite.] Ophite a colubro noīati ſūt. Coluber em̄ grece ὄφις dicitur. colūt enim ſerpētem, dicētes ipſum in paradiſo induxiſſe virtutis cognitionem.

[Valētiniani.] Valentiniani, a Valentino quodam platonico ſectatore vocati: qui αἰῶνας id eſt ſecula quedam in origine dei creatoris induxit: Chriſtum quoq; de virgine nihil corporis aſſumpſiſſe, ſ; per eam quaſi per fiſtulam tranſiſſe aſſeruit.

[Apellite.] Apellite, quorum author Apelles fuit: qui creatorem angelum neſcio quem glorioſum ſuperioris dei faciens, deum legis iſrael illū igneū affirmans, dixit Chriſtum non in veritate deum ſed hominem in phantaſia apparuiſſe.

[Archōtiaci.] Archontiaci a principibus appellantur: q; vniuerſitatem quā deus cōdidit, opera eſſe archangelorum defendunt. [Adamiani.] Adamiani vocantur: quia Ade imitentur nuditatem: vnde et nudi orant, ⁊ nudi inter ſe mares et femine conueniunt.

[Cainani.] Cainani, pinde ſunt appellati qm̄ Cain adorāt.

[Sethiani.] Sethiani nomen acceperunt a filio Ade qui vocatus eſt Seth: dicentes eum eſſe Chriſtum.

[Melchiſedechiani.] Melchiſedechiani vocati pro eo ꝙ Melchiſedec ſacerdotem domini non hominem fuiſſe, ſed virtutem dei eſſe arbitrantur.

[Angelici.] Angelici vocati: quia angelos colunt.

[Aplīci.] Apoſtolici, hoc ſibi nomen ideo ſumpſerūt ꝙ nihil poſſidentes proprium, nequaq̄ recipiāt illos qui aliquo in hoc mundo vtuntur.

[Cerdoniani.] Cerdoniani, a Cerdone nūcupati: qui duo aſſeruit contraria principia.

[Marcioniſte.] Marcioniſte, a Marcione Stoico philoſopho appellati: qui Cerdonis dogma ſecutus, alteru; bonum, alterum iuſtum deum aſſeruit: tāq̄ duo principia creationis et bonitatis.

[Artotyrite.] Artotyrite ab oblatione vocati. panē enim ⁊ caſeum offerunt: dicentes a primis hoībus oblationem a fructibus terre ⁊ a fructibus ouium fuiſſe celebratam. [Aq̄rij.] Aquarij appellati eo ꝙ aquam ſolam offerunt in calice ſacramenti.

[Seueriani.] Seueriani a Seuero exorti, vinum non bibunt. vetus teſtamentū et reſurrectionē nō recipiūt.

[Tatiani.] Tatiani, a Tatiano vocati: qui Encratite dicti quia carnem abominantur.

[Alogij.] Alogij vocantur tanq̄ ſine verbo. λόγος enim grece, latine verbū dicitur. deum enim verbum non credunt, reſpuentes Joannis euangelium ⁊ Apocalypſim.

[Cathaphryges.] Cathaphrygijs, nomē prouincia Phrygia dedit: q; ibi extiterunt authores eoꝝ: Montanus, Priſca, et Maximilla fuerunt. Hi aduentū ſpūs ſancti non in aplōs ſed in ſe traditum aſſerunt.

[Cathari.] Cathari pro munditia ita ſe nominauerunt gloriantes em̄ de ſuis meritis, negāt penitētibus veniam peccatoꝝ. Viduas ſi nupſerint, tanq̄ adulteras damnāt. Mundiores ſe ceteris predicant. Qui nomen ſuum ſi cognoſcere vellent, mundanos ſe potius q̄ mundos vocarent.

[Pauliani.] Pauliani, a Paulo ſamoſatheno exorti ſunt: qui dixit non ſemper fuiſſe Chriſtum, ſed a Maria ſumpſiſſe initium.

[Hermogeniani.] Hermogeniani, ab Hermogene quodam vocati: qui materiam non naturam introducens deo non nature eam comparauit: matremq; elementorum Ideam aſſeruit: quos Apoſtolus improbat elementis ſeruientes. [Gal. iiij.]

[Manichei.] Manichei, a quodam Perſa extiterunt qui vocat⁹ eſt Manes. Hic duas naturas et duas ſubſtantias introduxit, id eſt bonam et malam: ⁊ animas ex deo, id eſt quaſi ex aliquo fonte manare aſſeruit. Teſtamentum vetus reſpuunt: nouum ex parte recipiunt.

[Anthropomorphite.] Anthropomorphite dicti pro eo ꝙ ſimplicitate ruſtica deum habere humana membra que in diuinis libris ſcripta ſunt arbitrātur. ἄνθρωπος em̄ grece, latine homo interpretatur. ignorantes vocem domini, qui ait: Spiritus eſt deus. Incorporeus eſt enim. nec enim mēbris diſtinguitur, nec corporis mole cenſetur.

[Heraclite.] Heraclite, ab Heraclio authore exorti, monachos tantum recipiūt: coniugia reſpuunt: regna celorum paruulos habere non credunt.

[Nouatiani.] Nouatiani, a Nouato rome vrbis pbr̄o exorti: qui aduerſus Cornelium cathedram ſacerdotalem conatus inuadere, hereſim inſtituit nolens apoſtatas recipere, rebaptizans baptizatos.

[Montani.] Montani heretici dicti: quia tempore perſecutionis in montibus latuerunt: qua occaſione ſe a catholice eccleſie corpore diuiſerunt.

[Hebionite.] Hebionite, ab Hebione dicti, ſiue a paupertate. Chriſtum enim per profectum ſolum virum iuſtum putant effectum. Unde competenter Hebionite pro paupertate intelligentie appellati ſunt. Hi enim Judei ſunt: et ita tenent euangelium, vt legem carnaliter ſeruent:

aduerſus quos apoſtolus ad Galatas ſcribens inuehitur. Fotiniani a Fotino Gallogrecie ſmyrne epiſcopo nūcupati: qui hebionitarum heresim ſuſcitans, aſſeruit Chriſtum ex Maria per Joſeph nuptiali coitu fuiſſe conceptum. Aeriani ab aerio quodam nuncupati ſunt. hi offerri officium pro defunctis ſpernunt.

Fotiniani. Aeriani, Eunomiani.

Aetiani ab aetio ſunt vocati. ijdemqꝫ eunomiani ab Eunomio quodā dialectico Aetij diſcipulo: ex cuius nomine magis innotuerunt: diſſimilem patri aſſerentes filium, ⁊ filio ſpiritum ſanctum. dicunt etiam nulli imputari peccatum in fide manentium. Origeniani ab origene authore exorti ſunt, dicētes ꝙ non poſſit videre filius patrem, nec ſpiritusſanctus filium. Animas quoqꝫ in mundi principio peccaſſe dicunt: ⁊ pro diuerſitate peccatorum e celis vſqꝫ ad terram diuerſa corpora quaſi vincula meruiſſe, eaqꝫ cauſa factū eſſe mundum. Noetiani a quodam Noeto vocati, qui dicebant Chriſtum eundem eſſe ⁊ patrē et ſpiritum ſanctum: ipſamqꝫ trinitatem in officiorum nominibus non perſonis accipiunt. vnde et patripaſſiani vocantur, quia patrem paſſum dicunt. Sabelliani ab eodem Noeto pullulaſſe dicuntur, cuius diſcipulum perhibent fuiſſe Sabellium: ex cuius nomine maxime innotuerunt. vnde Sabelliani vocati ſunt. hi vnam perſonā patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti aſtruunt. Arriani ab Arrio Alexādrino preſbytero exorti ſunt: q̄ coeternum patri filium non agnoſcens, diuerſas, in trinitate ſubſtantias aſſeruit: contra illud quod ait dominus: Ego ⁊ pater vnum ſumus. Macedoniani a Macedonio epō dicti ſunt, negantes deum eſſe ſpiritum ſanctum. Apollinariſte ab Apollinare vocati ſunt, dicentes Chriſtum corpus tantummodo ſine anima aſſumpſiſſe. Antidicomarite appellati ſunt, eo ꝙ Marie virginitati contradicunt, aſſerentes eam poſt Chriſtū natum viro ſuo fuiſſe commixtam. Metāgi ‡ nominati, ideo tale nomen acceperunt, quia ἀγγο- grece, vas dicitur. aſſerunt enim ſic eſſe in patre filium, tanq̄ vas minus intra vas maius. Patriciani a quodam patricio nuncupati ſunt: qui ſubſtantiam humane carnis a diabolo conditam dicunt. Collitiani ‡ a quodam Collitio nominati, qui dicunt deum non facere mala: contra illud quod ſcriptum eſt: Ego dominus creās mala. Floriani a Floriano: qui econtrario dicunt deum creaſſe mala: contra hoc quod ſcriptum eſt: Fecit deus omnia bona. Donatiſte a donato quodam aphro nuncupati ſunt: qui de numidia veniens, totam pene Aphricam ſua perſuaſione decepit, aſſerens minorem patre filium, et minorem filio ſpiritum ſanctum, ⁊ rebaptizans catholicos. Bonoſiani a Bonoſio ‡ quodā epiſcopo exorti produntur: qui Chriſtum dei filium adoptiuum non proprium aſſeruit. Circuncelliones dicuntur eo ꝙ agreſtes ſint, quos ſcotopoticos vocant: ſupradicte hereſis habentes doctrinam. hi amore martyrij ſemetipſos, perimunt: vt violenter de hac vita diſcedentes, martyres nominentur. Priſcillianiſte a Priſcilliano vocati: qui in Hiſpania ex errore Gnoſticorum ⁊ Manicheorum permixtum dogma compoſuit.

Origeniani. Noetiani. Patripaſſiani Sabelliani. Arriani. Macedoniani Apollinariſte. Antidicomarite. Jo.x.c Metāgiſmonite. ‡ Iſi ab Auguſt. dicū Colathiani, q̄dā Colutho. Iſidorꝰ autē vocat Colinthianos, a q̄dā colintho. Eſaie xlv.a. Gen.i.b.

‡ Bonoſo. Circuncelliōes. Priſcillianiſte.

Luciferiani a Lucifero ſmyrne epiſcopo orti: qui epiſcopos catholicos qui inſtanti ‡ perſecutione perfidie Arrianorum conſentientes erant: et poſtea correcti in cathedram ‡ redire elegerunt, damnantes ſiue quod prius crediderant, ſiue quod crediſſe ſimulauerant: (quos eccleſia catholica materno recepit ſinu tanq̄ Petrū poſt fletum negationis) hanc illi matris charitatem ſuperbe accipientes, eos recipere nolentes ab eccleſie communione receſſerunt: ⁊ cum ipſo Lucifero authore ſuo qui mane oriebatur, cadere meruerunt. Iouinianiſte a Jouiniano quodam monacho dicti, nullas nuptiarum et virginum eſſe diſtantias, nullumqꝫ aſſerentes inter abſtinentes et ſimpliciter epulantes eſſe diſcrimen. Heluidiani ab Heluidio nuncupati vel nominati: qui dicunt poſt Chriſtum natum alios Mariam filios de viro ſuo Joſeph peperiſſe.

Luciferiani. ‡ Cōſtātij, ſ Iſido. ‡ catholicam. Jouinianiſte. Heluidiani.

Paterniani a Paterno quodam nuncupati: qui inferiores corporis partes a diabolo factas opinantur. Arabici nuncupati eo quod in Arabia exorti ſunt, dicentes animam cum corpore mori, atqꝫ in nouiſſimo vtrunqꝫ reſurgere.

Paterniani. Arabici.

Tertullianiſte dicti a Tertulliano preſbytero Aphrice prouincie ciuitatis Carthaginenſis animam immortalem eſſe, ſed corpoream predicantes: et animas peccatorum hominum poſt mortem in demones conuerti putantes.

Tertullianiſte.

Teſſereſcedecatite dicti ꝙ .xiiij. luna paſcha cū Judeis obſeruare contēdunt. Nam τεσσαρα quatuor, δεκα decem ſignificat. Nyctages a ſomno nuncupati, ꝙ vigilias noctis reſpuant, ſuperſtitionem eſſe dicentes iura temerari diuina, qui noctem ad requiem tribuerit. Pelagiani a Pelagio monacho exorti. hi liberum arbitrium diuine gratie anteponunt, dicentes ſufficere voluntatem ad implenda iuſſa diuina.

Teſſereſcedecatite. Nyctages. Pelagiani.

Neſtoriani a Neſtorio Conſtantinopolitano epiſcopo nuncupati: qui beatam Mariam virginem non dei ſed hominis tantummodo matrem aſſeruit: vt aliam perſonam carnis, aliam faceret deitatis: nec vnum Chriſtum in verbo dei et

Neſtoriani.

Euty-ciani. Ace-phalite. Theo-doſiani. Gaiani-te. Gnoite. † agnoi-te. Eſaie xxx.d. Tritoi-te. Deut. vi.a.

carne credidit: ſed ſeparatim atqꝫ ſeiunctim alterum filium dei, alterum filium hominis predicauit. Eutyciani dicti ab Eutyce Conſtantinopolitano abbate: qui Chriſtum poſt humanam aſſumptionem negauit exiſtere de duabus naturis, ſed ſolam in eo diuinam aſſeruit eſſe naturam. Acephalite dicti, id eſt ſine capite. nullus enim eorū reperitur author ex quo orti ſunt. Hi trium Calcedonenſium capitulorum impugnatores, duarum in Chriſto ſubſtantiarum ꝓprietatem negant, et vnam in eius perſona naturam predicant. Theodoſiani et Gaianite appellati a Theodoſio et Gaiano: qui temporibus Juſtiniani principis in Alexandria per populi peruerſi electionem vna die ordinati ſunt epiſcopi. hi errorē Eutycij ⁊ Dioſcori ſequentes, Calcedonenſe concilium reſpuunt: ex duabus vnam in Chriſto naturam aſſerunt, quam Theodoſiani corruptam, Gaianite incorruptam contendunt. Gnoite † et Tritoite a Theodoſianis exorti ſunt, ex quibus Gnoite ab ignorantia dicti: quia ad peruerſitatem a qua orti ſunt, id adijciūt, ꝙ Chriſti diuinitas ignoret futura que ſunt ſcripta de die ⁊ hora nouiſſima, non recordantes Chriſti perſonam in Eſaia loquentem: Dies iudicij in corde meo. Tritoite vero vocati ꝙ ſicut tres perſonas in trinitate, ita quoqꝫ tres aſſerūt deos eſſe: contra illud quod ſcriptum eſt: Audi Iſrael, dominus deus tuus, deus vnus eſt.

Sunt autem et alie hereſes ſine authore et ſine nominibus. Ex quibus alie putant triformem eſſe deum: alie etiam Chriſti diuinitatem paſſibilem eſſe dicunt. Alie Chriſti de patre natiuitati, initium temporis dant. Alie liberationem hominum apud inferos factam Chriſti deſcenſione non credunt. Alie animam imaginem dei negāt. Alie animas conuerti in demones, et in quecunqꝫ animalia exiſtimant. Alie de mundi ſtatu diſſentiunt. Alie innumerabiles mundos opinantur. Alie aquam deo coeternam faciunt. Alie nudis pedibus ambulant. Alie cum hominibus nō manducant. He ſunt hereſes aduerſus catholicam fidem exorte, et ab apoſtolis et a ſanctis patribus vel concilijs damnate: que dum in ſe multis erroribus diuiſe, inuicem ſibi diſſentiunt, communi tamen nomine aduerſus eccleſiam dei conſpirant. Sed ⁊ quicunqꝫ aliter ſcripturam ſacroſanctam intelligit ꝗ̄ ſenſus ſpiritusſancti flagitat a quo conſcripta eſt: licet de eccleſia non receſſerit, tamen hereticus appellari poteſt.

Item Auguſtinus.

¶ Quare diuina ꝓuidentia multos errare permittat.

IDeo diuina prouidentia multos diuerſi erroris hereticos eſſe permittit, vt cum interrogant nos ea que neſcimus: ſic diſcutiamus pigritiam, et diuinas ſcripturas capiamus, propterea apoſtolꝰ ait: Oportet hereſes eſſe vt ꝓbati manifeſti fiant. Hi autem a deo ꝓbati ſunt qui bene poſſunt docere.

¶ Cauſa.xxv.

SAncta Romana eccleſia quandam baptiſmalem eccleſiā ſuis muniuit priuilegijs decimationes ſue dioceſis ex integro ſibi attribuens. Itē quoddam monaſteriū ſimiliter muniuit priuilegijs proprijs, decernens vt ex proprijs predijs nulli decimas ꝑſolueret. Accidit itaqꝫ vt intra dioceſim premunite baptiſmalis eccl'ie prefatum monaſteriū alia emptione, alia donatione predia ſibi inueniret. Oritur [a] itaqꝫ contentio inter monachos et clericos de decimis.

Hic primum queritur an clerici baptiſmalis eccleſie authoritate priuilegij decimas ſue dioceſis ex integro ſibi valeāt vendicare?

Secundo, an ſubſequēti priuilegio monachorum derogetur antiquioribus priuilegijs baptiſmalium eccleſiarum?

¶ Queſtio.i.

QUod vero authoritate illiꝰ priuilegij decimas ſibi ex integro clerici vendicare non valeant: hinc probatur, quia decime iuxta decreta ſanctorum patrum quadripertito diuiduntur: quarum vna pars epiſco-

IDeo diuina prouidentia. ¶ Hec eſt ſexta pars queſtionis in qua dicit ꝙ ad experiētiam bonorū hominum permittit deꝰ eſſe hereſes.i.q.iij. ſaluator. Joan. de fan. ⁊ eſt huic ſimile de conſecra. diſtinctio.ij. ⁊ ſancta. Archi. [i.cor. xi.]

SAncta romana eccleſia. ¶ Caſus. Expedito tractatu hereticorū ſubijcit Gratianus.xxv. cauſā in quo tractat de ꝓuilegijs romane eccleſie: de quibus vt nos competentius inſtruat, thema ꝓponit, de quo due queſtiones eliciuntur.

a ¶ Oritur. Primo inter epiſcopū et clericos. Secundo inter clericos et monachos. et hec eſt differentia iſtarum queſtionum. Oſtendit ergo primo ꝙ clerici nō poſſunt ſe defēdere cōtra epiſcopum per tale priuilegium. ⁊ ad hoc inducuntur omnia iſta ca. eo ꝙ papa nō potuit dare tale priuilegiū. Joan.

Additio. De hac cōtētione inter monachos et clericos loquit̄ hec prima queſtio et hoc pater.i. eod. §. his ita. in fin. verſicu. clerici ergo. ſm Laurētium.

QUod ꝟo authoritate illius. ¶ Hec queſtio diuiditur in duas partes: in quarum prima probat magiſter. per.xvi.c. ꝙ priuilegia eccleſiarū ſcilicet per que firmatur ſtatus eccleſie, non ſunt immutanda. Secunda ibi: Si ergo. Jo. de fan.